

Beleidsvaluatie natuur en landschap

Achtergronddocument bij Natuurbalans 2004

H.W.B. Bredenoord
G.H.P. Dirkx
M.L.P. van Esbroek
A.J.M. Koomen
T.J. Weijschedé

Beleidsevaluatie natuur en landschap

De inhoudelijke kwaliteit van dit rapport is beoordeeld door Wim Lammers, Natuurplanbureau – Wageningen.
Het rapport is geaccepteerd door Rijk van Oostenbrugge, opdrachtgever namens het Milieu- en Natuurplanbureau

De reeks 'Planbureau rapporten' bevat onderzoeksresultaten die als bouwstenen dienen voor een van de planbureau producten. Het gaat om onderzoek van alle uitvoerende partnerinstellingen en van andere organisaties die voor het Natuurplanbureau opdrachten hebben uitgevoerd. Uitvoerende instellingen zijn: Rijksinstituut voor Kust en Zee (RIKZ), Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), Rijksinstituut voor Integraal Zoetwaterbeheer en Afvalwaterbehandeling (RIZA) en Wageningen Universiteit en Researchcentrum (WUR).

Beleidsvaluatie natuur en landschap

Achtergronddocument bij Natuurbalans 2004

H.W.B. Bredenoord

G.H.P. Dirkx

M.L.P. van Esbroek

A.J.M. Koomen

T.J. Weijschedé

Planbureaurapporten 5

Natuurplanbureau, vestiging Wageningen

Wageningen, Oktober 2004

Referaat

Bredenoord, H.W.B., G.H.P. Dirx, M.L.P. van Esbroek, A.J.M. Koomen & T.J. Weijschedé, 2004. *Beleidsbeoordeling natuur en landschap; Achtergronddocument bij Natuurbalans 2004*. Wageningen, Natuurplanbureau – vestiging Wageningen, Planbureau rapporten 5. 110 blz. 23 fig.; .6 tab.; .28 ref.; .4 bijl.

Dit rapport is een achtergronddocument behorend bij de Natuurbalans 2004, en gaat over de evaluatie van het natuur- en landschapsbeleid van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. De wijzigingen in het natuurbeleid van de afgelopen twee jaar, voortkomend uit de ombuiging van de kabinetten Balkenende I en II worden systematisch beschreven. In het beleid blijft de hoofddoelstelling, het streven naar een duurzame en robuuste Ecologische Hoofdstructuur met de beoogde natuurkwaliteit, ongewijzigd. Maar de wijze waarop dit gerealiseerd gaat worden, is veranderd van minder grondaankoop, naar meer beheer. Vervolgens worden per natuur- en landschapsdoelstelling de taakstelling en de voortgang in 2003 behandeld en in een meerjarenperspectief geplaatst. De indeling van dit hoofdstuk volgt de systematiek van de Begroting en het Jaarverslag van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. De feitelijke effecten van het beleid in het veld vallen buiten het bestek van dit rapport.

Trefwoorden: Natuurbalans 2004, evaluatie natuurbeleid, evaluatie landschapsbeleid, beleidsprestaties

Abstract

Bredenoord, H.W.B., G.H.P. Dirx, M.L.P. van Esbroek, A.J.M. Koomen & T.J. Weijschedé, 2004. *Evaluation of nature and landscape policy. Background document for the 2004 Nature Balance*. Wageningen, Nature Policy Assessment Office, Wageningen, Planbureau rapporten 5. 110 pp. 23 fig.; .6 tab.; .28 ref.; .4 annexes

This background report for the 2004 Nature Balance discusses the current evolution of the policy on nature and landscape of the Dutch Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality. It systematically describes the changes in the Ministry's nature policy over the last two years. The overall objective of the Ministry's policy, the development of a sustainable and resilient National Ecological Network providing the desired quality of natural areas, has remained unchanged. The focus in its implementation, however, has shifted from land acquisition to management. The report discusses the targets defined for the various aspects of nature and landscape policy, as well as the progress achieved in 2003 and the long-term perspectives for each target. The report is subdivided into sections on 'reinforcing rural areas' and 'implementing the national ecological network'. The actual effects of the policy in the field are beyond the scope of this report.

Key words: Nature Balance, evaluation of nature policy, evaluation of landscape policy, policy implementation

ISSN 1574-0935

©2004 **Milieu- en Natuurplanbureau - Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu**

Postbus 1
3720 BA Bilthoven
Tel: (030) 274 91 11; fax: (030) 274 29 71; e-mail: info@rivm.nl

Alterra

Postbus 47, 6700 AA Wageningen.
Tel: (0317) 47 47 00; fax: (0317) 41 90 00; e-mail: info@alterra.nl

Natuurplanbureau, vestiging Wageningen

Postbus 47, 6700 AA Wageningen
Tel: (0317) 47 78 45; Fax: (0317) 42 49 88; e-mail: info@npb-wageningen.nl

Planbureau rapporten is een uitgave van het Natuurplanbureau - vestiging Wageningen, onderdeel van Wageningen UR. Dit rapport is verkrijgbaar bij het secretariaat. Het rapport is ook te downloaden via www.natuurplanbureau.nl

Natuurplanbureau, vestiging Wageningen Postbus 47, 6700 AA Wageningen

Tel: (0317) 47 78 45; Fax: (0317) 42 49 88; e-mail: info@npb-wageningen.nl; Internet: www.natuurplanbureau.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. De uitgever aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Inhoud

Samenvatting	7
Summary	11
1 Inleiding	15
2 Wijzigingen in het natuurbeleid	17
2.1 Inleiding	17
2.2 Ombuiging natuurbeleid door Balkenende I en II en voorgenomen beleid Agenda voor een Vitaal Platteland	17
2.3 Oppervlakte Ecologische Hoofdstructuur	22
2.4 Aanduiding natuurkwaliteit	23
2.5 Conclusie	26
3 Beleidsevaluatie Natuur	29
3.1 Inleiding	29
3.2 Versterking landelijk gebied (01)	30
3.3 Realisatie Ecologische Hoofdstructuur (verwerving en inrichting) (02)	47
3.4 Realisatie Ecologische Hoofdstructuur (beheer) (03)	57
3.5 Conclusie	65
Literatuur	67
Bijlage 1 Afkortingen	69
Bijlage 2 Factsheet indicatoren Natuurbalans 2004	71
Bijlage 3 Realisatie voortgangscijfers beleidsprestaties per jaar	73
Bijlage 4 Voortgangsrapportages LNV	97

Samenvatting

Aanleiding en doel van dit rapport

Jaarlijks rapporteert het Milieu- en Natuurplanbureau (MNP) in de Natuurbalans over de toestand van de natuur en de evaluatie van het natuurbeleid. Aan de inhoud van de Natuurbalans liggen veel gegevens en analyses ten grondslag. De specifiek voor de Natuurbalans 2004 uitgevoerde analyses zijn beschreven in een reeks Planbureau rapporten. Dit rapport is één van deze planbureau rapporten en gaat over de evaluatie van het natuurbeleid van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Het MNP onderscheidt bij de evaluatie van het natuurbeleid drie onderdelen: doelstellingen van het beleid; maatregelen, taakstellingen en beleidsprestaties en effecten van het beleid. Dit rapport gaat uitgebreid in op het tweede onderdeel namelijk de maatregelen, taakstellingen en beleidsprestaties. Deze worden in een meerjarenperspectief geplaatst. De onderdelen (hoofd)doelstelling en de effecten van het beleid komen in andere planbureau rapporten aan de orde.

Dit jaar is extra aandacht besteed aan de consistentie en het meerjarig tijdsperspectief van de beleidsdoelstellingen en bijbehorende taakstellingen. Deze keuze is gemaakt om zicht te houden op de 'distance to target' in de lange termijn doelstellingen van het natuur- en landschapsbeleid, in een periode waarin de wijze waarop deze doelstellingen moeten worden gerealiseerd (instrumenten, taakstellingen, sturingsfilosofie) ingrijpend zijn gewijzigd en bovendien een herschikking van beleidscategorieën is aangekondigd in de recente 'Agenda voor een Vitaal Platteland'.

Wijzigingen in het natuurbeleid

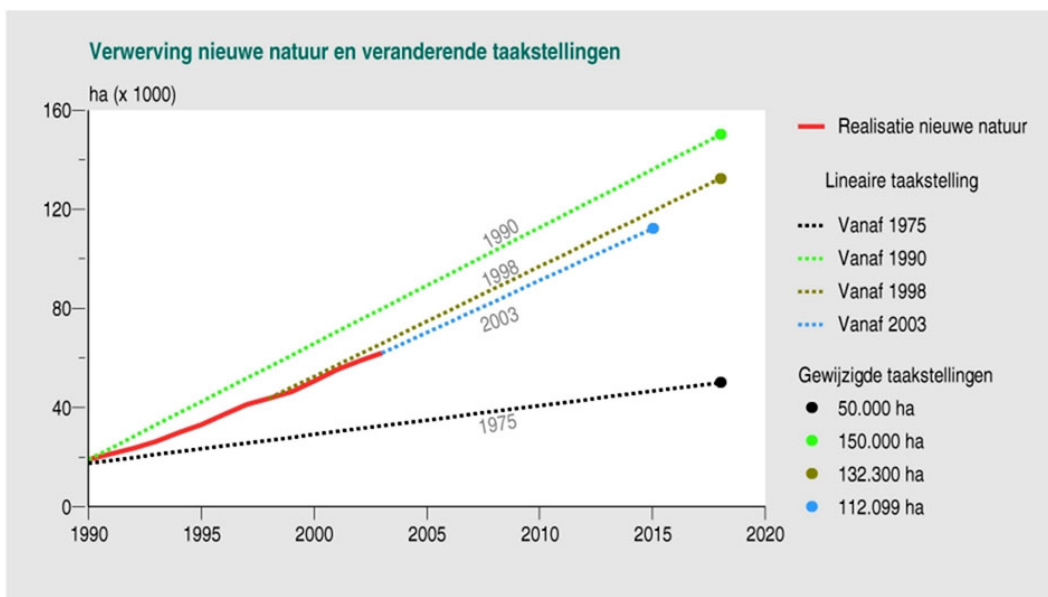
Om de voortgang van het beleid in een meerjarenperspectief te kunnen plaatsen moet duidelijk zijn wat de doel- c.q. taakstellingen van het beleid zijn en wat de jaarlijkse voortgang is. Op beide punten kunnen een aantal algemene conclusies worden getrokken.

Wijzigingen in de doel- en taakstellingen van het natuurbeleid

De doelstellingen en de wijze van realisatie van het natuurbeleid wijzigen de laatste jaren steeds sneller. Nieuwe beleidsnota's volgen elkaar sneller op. Zo verscheen in 1975 de Relatienota, in 1990 het Natuurbeleidsplan, in 2000 Natuur voor mensen, mensen voor natuur en nu in 2004 de Agenda voor een Vitaal Platteland. Maar daarnaast worden er op onderdelen van het beleid op veel verschillende momenten in briefwisselingen met de Tweede Kamer, bij de Kabinetsformaties, de Begroting en het Jaarverslag van LNV bijgestelde doelen en taakstellingen vermeld. Ter illustratie zijn de wijzigingen in de taakstelling voor nieuwe natuur opgenomen (zie figuur S-1) Een extra complicatie is dat documenten elkaar op het punt van taakstellingen tegenspreken.

Het is bijna niet meer mogelijk om, met alle wijzigende taakstellingen, een helder en samenhangend beeld te houden van de actuele taakstellingen van het natuur- en landschapsbeleid, noch van de inmiddels vervallen taakstellingen. Transparantie ontbreekt.

De Begrotingen en de Jaarverslagen kunnen beter worden benut om een compleet overzicht te geven van de actuele doelstellingen en de wijzigingen. Daarmee zijn de wijzigingen ook bespreekbaar voor derden.

Figuur S-1. De taakstellingen voor nieuwe natuur veranderen met iedere nieuwe natuurnota, en soms tussentijds met een Kabinetsformatie.

Om aan te geven of de realisatie van een bepaalde taakstelling op schema ligt wordt de voortgang afgezet tegen de doelstelling in de tijd. Zo kan per jaar beoordeeld worden of de voortgang op schema ligt. Op het moment dat een taakstelling wijzigt, wijzigt ook de lineaire taakstelling per jaar. LNV start de nieuwe jaarlijkse lineaire taakstelling op het beleidsprestatieniveau van dat moment. Door deze werkwijze loopt de taakstelling formeel altijd weer op schema, ongeacht of in voorgaande jaren meer of minder is gepresteerd. Hierdoor wordt het zicht ontnomen op voor- of achterlopende taakstellingen over een langere periode.

Onzekerheden in cijfers voortgang beleid

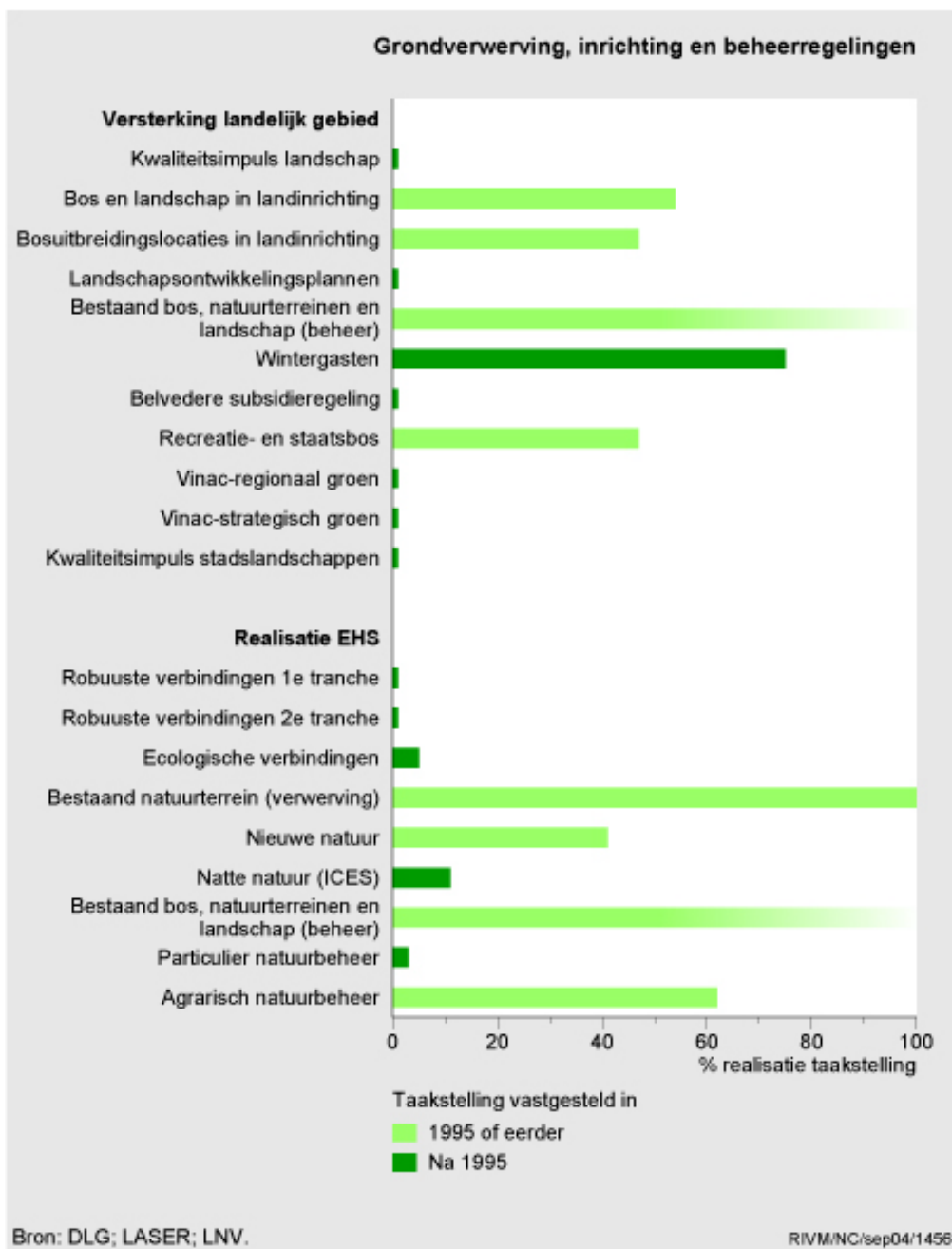
Het ministerie van LNV rapporteert jaarlijks over de voortgang van het natuur- en landschapsbeleid. Dat gebeurt aan de hand van cijfers van de Dienst Landelijk Gebied (DLG) en de Landelijke Service bij Regelingen (LASER). Het MNP heeft met LNV afgesproken de cijfers te publiceren die LNV hanteert. Dit met de bedoeling om het kamerdebat over de voortgang van het natuurbeleid op hoofdlijnen te concentreren en niet te verzanden in een technische discussie over cijfers. Een kanttekening is hier echter op zijn plaats.

Zo zijn er discrepanties tussen de cijfers die LNV in opeenvolgende jaren hanteert. Dit jaar betreft het bijvoorbeeld de totaalcijfers over gerealiseerde nieuwe natuur en de cijfers over de ruilgronden. LNV noemt de verschillen in definities als een verklaring voor de discrepanties. Het gebrek aan transparantie in de beleidsinformatie maakt het niet alleen moeilijk om de trends op hoofdlijnen weer te geven, maar ook om onzekerheidsmarges goed te kunnen duiden.

Het proces van levering van gegevens alsmede de kwaliteitsborg kan beter gestroomlijnd worden. Heldere afspraken tussen betrokken instanties, met inbegrip van de rol van het MNP, kunnen daar mede aan bijdragen.

Realisatie beleidsprestaties

Figuur S-2 geeft een overzicht van de realisatie van het natuurbeleid. De indeling volgt de systematiek van de Begroting en het Jaarverslag van het ministerie van LNV. Hierbij worden de onderdelen 'Versterking landelijk gebied' en 'Realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur' onderscheiden. In de figuur is de procentuele realisatie van de taakstelling afgezet tegen de gehele taakstelling. De taakstellingen zullen gerealiseerd worden van 2010 tot en met 2020.

Figuur S-2. Per 31 december 2003 is van de taakstellingen voor grondverwerving, inrichting en beheerregelingen van 1995 of eerder ongeveer de helft gerealiseerd. Nieuwe afspraken na 1995 zijn veelal nog nauwelijks gerealiseerd.

Versterking Landelijk Gebied

Het landschapsbeleid heeft vooral een stimulerend karakter. De rijksoverheid stimuleert met het Besluit Ontwikkeling van Landschappen (BOL) gemeenten om landschapsbeleid te ontwikkelen en vast te leggen in Landschapsontwikkelingsplannen (LOP's). Met het Belvederebeleid wil de rijksoverheid stimuleren dat cultuurhistorie meer richtinggevend wordt bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. De doorwerking van het stimulerende landschapsbeleid is redelijk goed. Het op concrete uitvoering gerichte beleid van de Kwaliteitsimpuls Landschap, komt echter niet op gang.

Groen in de stedelijke omgeving

Het 'oude beleid' van voor 1994 verliep voortvarend. De laatste jaren stagneert de voortgang geheel. Nieuw beleid zoals de Kwaliteitsimpuls Stadslandschap is al beëindigd voordat dit goed op gang gekomen is.

Realisatie Ecologische Hoofdstructuur

Het kwantitatief beheer van natuurterreinen binnen en buiten de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) verloopt conform taakstelling. Alleen het particulier natuurbeheer loopt fors achter op schema, 1/50 wordt beheerd.

- Bestaande natuur buiten de EHS: wordt geheel beheerd (96.500 ha)
- Nieuwe natuur: 1/3 wordt beheerd (= oppervlakte ingericht) 46.000 ha
- Bestaand bos, natuurterreinen en landschap in de EHS: wordt geheel beheerd (453.500 ha)
- Agrarisch natuurbeheer (binnen en buiten EHS): 2/3 wordt beheerd (73.000 ha)

De beoogde natuurkwaliteit komt meer in beeld. Met de huidige gegevens is het nog niet mogelijk een kwantitatief beeld te schetsen van deze kwaliteitsdoelen.

Met de doelstellingen gericht op verbindingen tussen natuurgebieden gaat het minder voortvarend. De ecologische verbindingzones zijn voordat ze goed op gang waren, als beleidsdoel geschrapt. De robuuste verbindingen bevinden zich 3 jaar na vaststelling van het beleid, in de fase van het maken van bestuurlijke afspraken. De begrenzing moet nog starten.

Samenvattend

Taakstellingen voor natuur, bos en landschap uit 1995 en eerder zijn voor 40% tot 60% gerealiseerd. Dit betreft onder andere de taakstellingen voor nieuwe natuur, bestaande natuurterreinen, bos, landschap en recreatie, en agrarisch natuurbeheer.

Taakstellingen van na 1995 (ook uit de nota 'Natuur voor mensen, mensen voor natuur'), zijn nog amper gerealiseerd. Het betreft onder andere de robuuste en ecologische verbindingen, particulier natuurbeheer en de kwaliteitsimpuls landschap.

Summary

Why this document?

The Netherlands Environmental Assessment Agency (MNP) annually publishes a document entitled Nature Balance (NB) to assess the state of the Dutch natural environment and evaluate Dutch policies on the natural environment. Preparing the Nature Balance requires huge amounts of data and analyses. The specific analyses made for the 2004 Nature Balance are published in a series of MNP documents, including the present document, which addresses the evaluation of the nature policy of the Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality the Netherlands.

The MNP divides its evaluation into three parts: (a) objectives, (b) policy measures, targets and policy results and (c) effects in the fields. The present document addresses the second element, that of policy measures, targets and policy results. The other parts of the evaluation are described in other documents in this series of MNP documents.

This year, much attention has been paid to the consistency of the policy objectives and targets. This choice was made to keep a clear view of the 'distance to target' for the long-term objectives of Dutch nature and landscape policy. This is particularly important in a period in which the methods to be used to achieve these objectives have changed, and in which the recently published policy document *Agenda voor een Vitaal Platteland* (agenda for a viable countryside) announces a simplification of the quantitative and qualitative objectives.

Amendments to nature policy

Assessing the progress of the policy in a long-term perspective requires a clear definition of the objectives and targets of the policy, and a clear assessment of the annual progress. Some general comments can be made for both aspects.

Amendments to the objectives and targets of nature policy

The objectives and implementation methods of Dutch nature policy have been changing at an increasing pace in recent years. New policy documents have been appearing in quick succession. In 1975, the 'Land Use Interaction Report' was published, followed in 1990 by the 'Nature Policy Plan', in 2000 by 'Nature for People, People for Nature' and now in 2004 by the *Agenda voor een Vitaal Platteland*. In addition, specific parts of the policy have been adjusted in the intervening years, as a result of exchanges of letters between the government and parliament, during discussions accompanying the formation of a new government, in the Ministry's annual budget statement and in the annual report by the Ministry. To illustrate this, Figure S-1 shows the recent adjustments in the targets for 'new nature' (i.e., nature conservation areas by changing land use designation). What complicates matters even more is that government documents are not always consistent in this respect.

With all these adjustments, it is almost impossible to maintain an up-to-date and coherent view of the current targets of Dutch nature and landscape policy, and of the targets that have been cancelled. There is a clear lack of transparency. The Ministry's annual budget statement and the Ministry's annual reports provide suitable opportunities to give a complete and up-to-date survey of targets, allowing all interested parties to see and discuss the changes.

To check whether the process of achieving a certain target is on schedule, progress over time is compared with the objectives. If a long-term target is changed, the linear target for that

year also changes. The Ministry has decided that each year's linear target should be based on the level achieved the year before. This means that, formally speaking, the progress towards achieving a target is always on schedule, even if the actual long-term progress is ahead of schedule or is lagging behind. This makes it hard to assess over a longer period whether progress with respect to a target is on schedule.

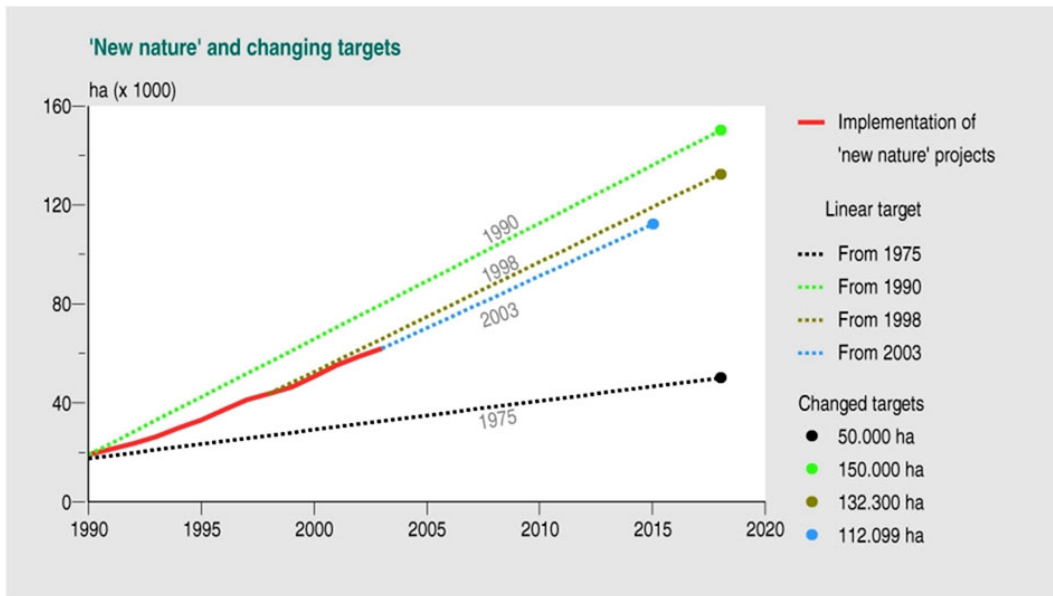

Figure S-1. Targets for 'new nature' change with each new nature policy plan, or occasionally with the formation of a new government.

Uncertainties in the data on policy progress

The Ministry annually reports on the progress of its nature and landscape policy. These reports are based on data provided by the Service for Land and Water Management and LASER (the National Service for Regulations), both agencies that closely allied with the Ministry. MNP has agreed to use the same data as the Ministry in its publications, in order to ensure that parliamentary debates concentrate on the main issues and do not spend too much time discussing the technical details of the data. Nevertheless, some comments on the figures must be made.

There are discrepancies between the data presented in successive years. In the present year, such a discrepancy arises with regard to the implementation of 'new nature' projects. The Ministry has explained the difference as resulting from changes in the definitions being used over the years. The lack of transparency in policy information makes it difficult not only to see the overall trends, but also to see the uncertainties in the data.

The data generation process and the quality of the data obviously leave room for improvement, which might be achieved through clear agreements between the parties, including the role of MNP.

Achieving qualitative and quantitative targets

In most of the Ministry's documents, the policy on nature is divided into two categories, namely 'reinforcing rural areas' and 'implementing the National Ecological Network'. The present document uses the same categories.

Figure S-2 compares the progress achieved towards the targets, in terms of the percentage of each objective that has been achieved. These targets are intended to be achieved in the period 2010 to 2020.

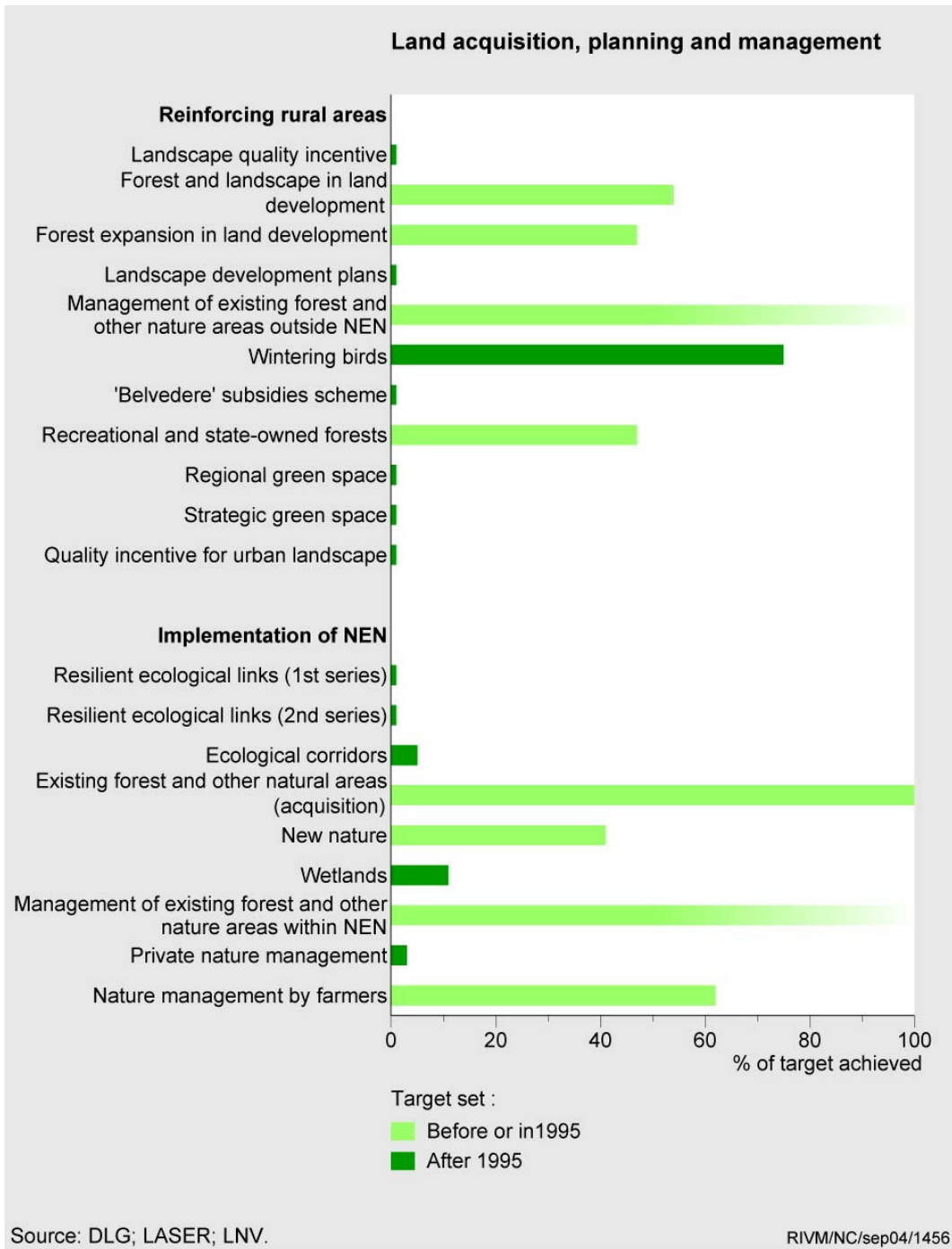

Figure S-2. Of the targets for planning and management set in or before 1995, about 50% had been achieved on December 31, 2003. Work to achieve more recent targets (after 1995) has hardly begun.

Reinforcing rural areas

The Ministry's landscape policy mainly intends to provide incentives, rather than actual planning for specific areas. It stimulates towns and cities to develop a landscape policy, incorporated in so-called landscape development plans. The Ministry's new 'Belvedere' policy tries to stimulate the adjustment of new planning schemes and rural developments to local historical features. Whereas the land use plans recently developed by towns and cities do pay attention to these issues, concrete results in rural areas have not yet materialised. Thus, the implementation of the intended landscape quality incentive has not yet started.

Green space elements in urban areas

The pre-1995 policy for implementing green space elements in urban areas was highly successful. Recently, however, progress has largely come to a halt. New policies, such as the 'quality incentive for urban landscapes', are being cancelled by the Ministry even before they get started.

Implementing the National Ecological Network

The process of achieving the quantitative management targets for the nature conservation areas inside and outside the National Ecological Network are generally on schedule, except for the private nature management scheme, whose progress is seriously lagging behind. Attention is currently shifting to qualitative targets, but available data do not yet allow us to present detailed information on these targets.

The process of achieving targets for the creation of links between nature areas is behind schedule. The policy stimulating the creation of ecological corridors was cancelled even before it had become operative. The provincial authorities still need to define the boundaries of the resilient links.

Conclusion

Of the nature, forest and landscape targets set before 1995, 40% to 60% have been achieved. The implementation of the more recent targets has barely started.

1 Inleiding

Jaarlijks rapporteert het Milieu- en Natuurplanbureau (MNP) in de Natuurbalans over de toestand van de natuur en de evaluatie van het natuur- en landschapsbeleid. Aan de inhoud van de Natuurbalans liggen veel gegevens en analyses ten grondslag. De specifiek voor de Natuurbalans 2004 uitgevoerde analyses zijn beschreven in een reeks planbureau-rapporten. Deze dienen tevens voor de borging van de data en de reproduceerbaarheid voor de komende jaren. Dit rapport is één van deze planbureau-rapporten en gaat over de evaluatie van het natuur- en landschapsbeleid van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Het MNP onderscheidt bij de evaluatie van het natuurbeleid drie onderdelen:

- doelstellingen van het beleid;
- maatregelen, taakstellingen en beleidsprestaties;
- effecten van het beleid.

De onderdelen (hoofd)doelstelling en de effecten van het beleid komen in andere planbureau-rapporten aan de orde. Dit rapport gaat uitgebreid in op het tweede onderdeel, namelijk de maatregelen, taakstellingen en beleidsprestaties. De nadruk ligt op het systematisch presenteren van beleidsprestaties met bijbehorende toelichting en de plaatsing in een meerjarig tijdsperspectief. De evaluatie van het beleidsproces zelf, met mogelijke verklaringen waarom bepaald beleid wel of niet op schema loopt, wordt niet uitgebreid behandeld.

Dit jaar is extra aandacht besteed aan de consistentie van de beleidsdoelstellingen, bijbehorende taakstellingen en de uitleg van eventueel aangepaste wijzigingen. Hiervoor zijn een tweetal redenen.

In de begroting van LNV 2003 kondigt LNV een vereenvoudiging van de bestaande beleidscategorieën aan. Deze is in de Agenda voor een Vitaal Platteland (AVP) uitgewerkt. De doelen zullen via het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) tot uitvoering komen. Concreet betekent het ILG een omslag van sturen op instrumenten en budgetten naar sturen op doelen met een decentrale uitvoering. Deze nieuwe systematiek zal ook voor de indeling van de Begroting en het Jaarverslag van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit gebruikt worden. Het is de taak van het MNP om de beleidsprestaties in het natuurbeleid te analyseren in het licht van een (middel)lang termijnperspectief. Met het oog op de aangekondigde wijzigingen van beleidscategorieën is het dan ook nodig om helder zicht te hebben op hoe de nieuwe doelstellingen zich verhouden tot de bestaande doelstelling. Anders kunnen inhoudelijk correcte trendlijnen niet worden gemaakt in de komende jaren.

Daarnaast zijn door de kabinetten Balkenende I en II een aantal wijzigingen aangebracht in de doelstellingen en de wijze waarop het natuurbeleid gerealiseerd zal gaan worden. Deze wijzigingen zijn verwerkt in dit rapport.

In hoofdstuk 2 staan de wijzigingen in het natuurbeleid van de afgelopen twee jaar. In hoofdstuk 3 is per maatregel de doel/taakstelling en de beleidsprestaties beschreven. Het rapport sluit af met een aantal bijlagen.

2 Wijzigingen in het natuurbeleid

2.1 Inleiding

Het is de taak van het MNP om bij evaluaties de beleidsprestaties in het natuurbeleid te analyseren in het licht van een (middel)lang termijnperspectief. Dit jaar is extra aandacht besteed aan de consistentie van deze beleidsdoelstellingen, omdat veel veranderd is met de kabinetsformaties en ook in de Agenda voor een Vitaal Platteland (AVP) veranderingen in beleidscategorieën worden aangekondigd.

De doelstellingen en de taakstellingen van het natuurbeleid zijn door de kabinetten Balkenende I en II gewijzigd gedurende de afgelopen jaren. De realisatiewijze van het natuurbeleid is gedeeltelijk omgebogen van aankopen naar beheer. Bij de kabinetsformatie van Balkenende I is een bezuiniging doorgevoerd, terwijl bij de kabinetsformatie Balkenende II weer een financiële impuls is gegeven aan het natuurbeleid. Alhoewel dit planbureau rapport ingaat op de realisatie per 31-12-2003 en de gewijzigde taakstellingen ingaan op 01-01-2004, is het gewenst de beleidsprestaties te beschouwen in het perspectief van deze gewijzigde taakstellingen.

Ook zijn er wijzigingen voorzien in de Agenda voor een Vitaal Platteland. De gewijzigde doelstellingen uit de AVP voor de komende jaren worden hier alleen genoemd. Ze zijn nog niet gebruikt om de voortgang van het beleid aan te toetsen, omdat het voorgenomen beleid in deze nota nog niet is vastgesteld door de Tweede Kamer.

Dit hoofdstuk geeft op hoofdlijnen de wijzigingen in het natuurbeleid van de afgelopen twee jaar weer. Een andere studie van het MNP gaat in op de financiële aspecten, zij zijn hier niet meegenomen. Allereerst wordt de koerswijziging Balkenende I en II beschreven met een korte doorblik naar de AVP. Daarna is aangegeven welke wijziging er is in de definitie van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en de stand van zaken over de natuurkwaliteit van de EHS. Het hoofdstuk eindigt met een conclusie.

Een meer gedetailleerde weergave van de gewijzigde taakstellingen per beleidsprestatie is te vinden in hoofdstuk 3.

2.2 Ombuiging natuurbeleid door Balkenende I en II en voorgenomen beleid Agenda voor een Vitaal Platteland

- *In totaal heeft de ombuiging (Balkenende) betrekking op 31.000 ha. Daarnaast is de taakstelling voor 54.000 ha vervallen. Voor 17.000 ha is er sprake van temporisering van het behalen van de beoogde doelstelling.*
- *De beoogde vereenvoudiging van het natuur- en landschapsbeleid in de AVP komt geheel door beëindiging van natuurbeleid en niet door vereenvoudigingen.*
- *In de AVP is geen nieuw operationeel beleid voor natuur opgenomen, het beleid voor ruim 145.000 ha wordt beëindigd.*

Ombuiging natuurbeleid Balkenende I en II

Door de Kabinetten Balkenende I en II, is een koerswijziging in de wijze van realisatie van het natuurbeleid ingezet. Het streven naar een duurzame en robuuste Ecologische Hoofdstructuur met de beoogde natuurkwaliteit blijft overeind staan. Het Kabinet kiest echter voor minder grondaankoop en daarmee minder beheer door terreinbeherende organisaties. Daarvoor in de plaats zal meer beheer plaatsvinden door agrariërs en andere particuliere grondeigenaren. Deze ombuiging heeft wijzigingen in de taakstellingen tot gevolg (zie Tabel 1). Middels een brief van de Minister van LNV (d.d. 24-10-2003) is de Tweede Kamer hierover geïnformeerd en daarmee zijn de nieuwe taakstellingen vastgesteld.

Uitgangspunten – ombuiging van verwerving naar beheer:

- de doelstellingen blijven ongewijzigd;
- de taakstelling verwerven bestaande natuurterreinen wordt geschrapt;
- van de resterende taakstelling per 01-01-2004 verwerving van nieuwe natuur en robuuste verbindingen wordt nog 60% via verwerving gerealiseerd en 40% via het spoor van particulier en agrarisch natuurbeheer;
- de 40% extra te realiseren areaal agrarisch/particulier natuurbeheer zal voor 75% via particulier natuurbeheer en voor 25% via agrarisch natuurbeheer gerealiseerd worden;
- de realisatie tweede tranche robuuste verbindingen start vanaf 2008;
- de verwerving EHS zal gerealiseerd zijn in 2015.

Tabel 1 Vastgestelde taakstellingen natuurbeleid 2004 (conform brief LNV 24-10-2003)

Taakstelling		Realisatiewijze		
Terreinsoort	Totaal oppervlakte	Verwerving, inrichting, doorlevering	Agrarisch natuurbeheer	Particulier natuurbeheer
	Oppervlakte in ha			
Bestaande natuurterreinen	453.500	-	-	-
Reservaten en natuurontwikkelingsgebieden	151.500	112.099	5.050	19.200 + 15.151
Agrarische gebieden met natuurwaarden binnen EHS	90.000	-	90.000	-
Robuuste verbindingen 1e tranche	13.500	8.361	1.285	3.854
Robuuste verbindingen 2e tranche	13.500	8.100	1.350	4.050
Natte natuur	6.500	3.000	-	-
TOTAAL	728.500	131.560	97.685	42.255

In de AVP is aangegeven dat de EHS (728.500 ha) bestaat uit (geschat) 453.500 ha bestaande natuur en 275.000 nieuw (t.o.v. 1990) te ontwikkelen natuur in 2018. De taakstelling voor agrarisch natuurbeheer is 96.335 ha en de oppervlakte particulier natuurbeheer is 38.205 ha. Dit wijkt af van het overzicht in Tabel 1. Volgens LNV komt dit doordat de oppervlakte van de tweede tranche robuuste verbindingen, die via het spoor van agrarisch en particulier natuurbeheer gerealiseerd zullen worden, niet zijn meegenomen. Het is het MNP niet bekend waarom dit zo gedaan is. De totale taakstelling voor robuuste verbindingen blijft wel 27.000 ha. Op welke wijze de in de AVP ontbrekende hectaren gerealiseerd zullen worden is niet duidelijk.

In totaal heeft de koerswijziging van Balkenende I en II (zie Tabel 2) betrekking op ongeveer 31.000 ha (particulier natuurbeheer + 23.055 ha, agrarisch natuurbeheer + 7.685 ha, robuuste verbindingen – 10.539 ha, nieuwe natuur - 20.201 ha). De taakstelling voor

ongeveer 54.000 ha is vervallen (kwaliteitsimpuls landschap – 20.000 ha, bos en landschap in landinrichting – 2.000 ha, ecologische verbindingzones – 12.500 ha, bestaande natuur – 15.169 ha, natte natuur –3.000 ha tot –4.000 ha). Voor ruim 17.000 ha is er sprake van temporisering van het behalen van de beoogde doelstelling (recreatie en staatsbos 13.689 ha, VINAC-regionaal groen 438 ha, VINAC-strategisch groen 2.805 ha).

Wijzigingen Agenda voor een Vitaal Platteland

Eind april is de Agenda voor een Vitaal Platteland namens het kabinet aangeboden aan de Eerste en Tweede Kamer. Het geeft een integrale rijksvisie op de ontwikkelingen op het platteland in al haar facetten. De beleidsopgaven zijn operationeel uitgewerkt, en de koppeling met de rijksbudgetten is aangegeven. Het ministerie van LNV streeft met de AVP naar een vereenvoudiging van de bestaande beleidscategorieën. De doelen zullen via het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) tot uitvoering komen. Concreet betekent het ILG een omslag van sturen op instrumenten en budgetten naar sturen op doelen door een decentrale uitvoering van het beleid. De AVP moet nog worden behandeld in de Tweede Kamer.

In de AVP wordt een deel van het vigerende beleid voortgezet, vervalt een deel en wordt nieuw beleid geformuleerd. In Tabel 2 is aangegeven hoe de beschouwde beleidscategorieën wijzigen. Er is in de AVP geen sprake van nieuw operationeel beleid, het beleid voor ruim 145.000 ha wordt beëindigd.

De met de AVP beoogde vereenvoudiging van de bestaande beleidscategorieën blijkt vooral vorm te krijgen door beëindiging van beleid.

Tabel 2 Overzicht (gewijzigde) taakstellingen door BALKENENDE I en II en realisatie verwerving van gronden en beheerregelingen voor natuur, bos, landschap en recreatie en de voorgenomen taakstellingen Agenda voor een Vitaal Platteland.

Beleidscategorie	Huidige (2003) taakstelling (ha) voor 2010/2020	Verworven/afgesloten (ha) per 31-12-2003	Taakstelling Balkenende I/II (ha) voor 2010/2020	Verandering taakstelling Balkenende I/II (ha)
Versterking Landelijk gebied (01)¹				
<i>Landelijk natuurlijk (01.13)</i>				
Kwaliteitsimpuls Landschap (beheer)	40.000	0	20.000	- 20.000
KWALI (verwerving/inr./doorlevering)	10.000	0	10.000	
Bos en Landschap in landinrichting	9.190	5.655	7.190	- 2.000
Bosuitbreidingslocaties in landinrichting	3.000	1.702	3.000	0
Landschapsontwikkelingsplannen (st.)	315	0	315	0
Bestaand bos, natuurterreinen en landschap (beheer)	96.500	96.500	96.500	0
Wintergasten	20.000	14.975	20.000	0
Belvedere subsidie-regeling	?	?	?	0
<i>De stedelijke omgeving – Groen in en om de stad (01.14)</i>				
Recreatie- en staatsbos	13.300	5.659	13.300	temporisering
VINAC-regionaal groen	438	n.v.t.	438	temporisering
VINAC-strategisch groen	2.805	n.v.t.	2.805	temporisering
Kwaliteitsimpuls Stadslandschap	10.000	n.v.t.	10.000	0
Realisatie EHS (02 en 03)				
Robuuste verbindingen	ca. 27.000			
1e tranche	13.500	30	8.361	- 5.139
2e tranche (m.i.v. 2008)	13.500	n.v.t.	8.100	- 5.400
Ecologische verbindingen	25.000	(31-12-2002)		
12.500 (rob.verb/kwal.landschap)		222	12.500	0
12.500 fin. niet geregeld		0	0	- 12.500
Nieuwe natuur ²	132.300	61.835	112.099	- 20.201
Bestaande natuurterreinen	36.000	20.831	20.831	- 15.169
Natte Natuur (verwerving en inrichting)	9.500 - 10.500	709 ³	6.500	- 3.000 tot - 4.000
Bestaand bos, natuurterreinen en landschap	453.500	453.500	453.500	0
Particulier natuurbeheer (SN)	19.200	1.213	42.255	+ 23.055
Agrarisch natuurbeheer (RBON, SAN, weidevogels)	110.000 ⁴	73.209	117.685	+ 7.685
Natte natuurbeheer	9.500 - 10.500	623	6.500	- 3.000 tot - 4.000

¹ De cijfers tussen de haakjes verwijzen naar het LNV begrotingsartikel in het Jaarverslag 2003.

² Waarvan 13.500 ha in uiterwaarden, afronding gepland in 2015

³ Natte natuur oppervlakte ingericht in plaats van verworven

⁴ Binnen EHS 90.000 ha; buiten EHS 20.000 ha

Beleidscategorie	Taakstelling (ha) AVP voor 2010/2020	Verandering taakstelling (ha) AVP t.o.v. Balk.
<i>Versterking Landelijk gebied (01)</i>		
<i>Landelijk natuurlijk (01.13)</i>		
Kwaliteitsimpuls Landschap (beheer)	20 nat. landschappen	- 20.000
KWALI (verwerving/inr./doorlevering)	nader uitwerken	- 10.000
Bos en Landschap in landinrichting	vervallen / inr. 2.489	- 800
Bosuitbreidingslocaties in landinrichting	vervallen / inr. 629	- 976
Landschapontwikkelingsplannen (st.)	vervallen	- 315
Bestaand bos, natuurterreinen en landschap (beheer)	vervallen	- 96.500
Wintergasten	20.000	0
Belvedere subsidie-regeling	vervallen	?
<i>De stedelijke omgeving – Groen in en om de stad (01.14)</i>		
Recreatie- en staatsbos incl. str.gr.	15.891	- 556
VINAC-regionaal groen	492	+ 54
VINAC-strategisch groen	zie recreatie-/staatsbos	n.v.t.
Kwaliteitsimpuls Stadslandschap	vervallen	- 10.000
<i>Realisatie EHS (02 en 03)</i>		
Robuuste verbindingen	27.000	
1e tranche	8.361	0
2e tranche (m.i.v. 2008)	8.100	0
Ecologische verbindingen		
12.500 (rob.verb/kwal.landschap)	222 + 367 km	? - 12.278
12.500 fin. niet geregeld		
Nieuwe natuur	112.099	0
Bestaande natuurterreinen	n.v.t.	n.v.t.
Natte Natuur (inrichting en verwerving)	6.500	0
Bestaand bos, natuurterreinen en landschap	(geschat) 453.500	(geschat)
Particulier natuurbeheer (SN)	38.205	- 4.050
Agrarisch natuurbeheer (RBON, SAN, weidevogels)	116.335	- 1.350
Natte natuurbeheer	6.500	0

Bron: LNV, DLG, LASER en V&W

2.3 Oppervlakte Ecologische Hoofdstructuur

- *De EHS taakstelling van 744.500 is met 22.500 ha (land) naar beneden bijgesteld en daarnaast is 6.500 (natte natuur) tot de EHS gerekend. De EHS is nu 728.500 ha.*

In Natuur voor Mensen is aangegeven dat de EHS (land) ongeveer 744.500 ha is. Dat is inclusief 27.000 ha robuuste verbindingzones, de 10.000 ha te verwerven grond voor de blauwgroene dooradering/kwaliteitsimpuls landschap (p 14 van het Beleidsprogramma) en 12.500 ha ecologische verbindingzones.

In het LNV beleidsprogramma voor 2004-2007 (p. 17) en het Meerjarenprogramma Vitaal Platteland (p 44) is echter aangegeven dat de EHS ongeveer 728.500 ha is.

De verschillen komen volgens LNV door:

- de 10.000 ha groen-blaue dooradering (kwaliteitsimpuls landschap onderdeel verwerving) valt niet meer onder de EHS, maar onder landschap. De taakstelling en de financiële middelen zijn wel gehandhaafd. Maar de planologische veiligstelling is anders, niet meer nee tenzij.
- de 12.500 ha resterende (niet door rijksmiddelen gedekte) ecologische verbindingzones uit het SGR (zoals vermeld in NvM p 14) worden niet meer tot de EHS gerekend. De taakstellingen en/of de financiële middelen zijn vervallen. Het laten vervallen van de taakstelling is vastgelegd in de Agenda voor een Vitaal Platteland.
- de taakstelling van 6.500 ha natte natuur is er aan toegevoegd. Hierdoor heeft de EHS van 728.500 ha ook betrekking op een deel van de natte EHS. Maar andere delen van de natte EHS, zoals het gehele IJsselmeer, zijn hier niet in opgenomen.

Tabel 3 Vergelijking taakstellingen EHS uit Natuurbeleidsplan, Nota 'Natuur voor Mensen, Mensen voor Natuur' en Balkenende I en II.

Ecologische Hoofdstructuur	Oppervlakte EHS conform NBP	Oppervlakte EHS conform NVM	Oppervlakte EHS Balkenende I/II
Bestaand bos en andere natuurterreinen (verwerving NBP/SGR)	450.000 ha	453.500 ha	453.500 ha
Bestaand beleid uitbreiding EHS met functiewijziging	150.000 ha	151.500 ha	151.500 ha
Bestaand beleid uitbreiding EHS zonder functiewijziging	100.000 ha	90.000 ha	90.000 ha
Nieuwe uitbreiding EHS met functiewijziging (NVM robuuste verbindingen 27.000 ha en blauwgroene dooradering 10.000 ha = KWALI verwerving)	-	37.000 ha	27.000 ha
Resterende (niet door rijksmiddelen gedekte) ecologische verbindingzones uit het SGR	-	12.500 ha	-
Natte natuur	-	-	6.500 ha
Totaal EHS	700.000 ha	744.500 ha	728.500 ha

2.4 Aanduiding natuurkwaliteit

- *De provincies en LNV hebben een voorlopige versie van de landelijke kaart opgesteld met alle beoogde natuurdoelen voor 2018.*

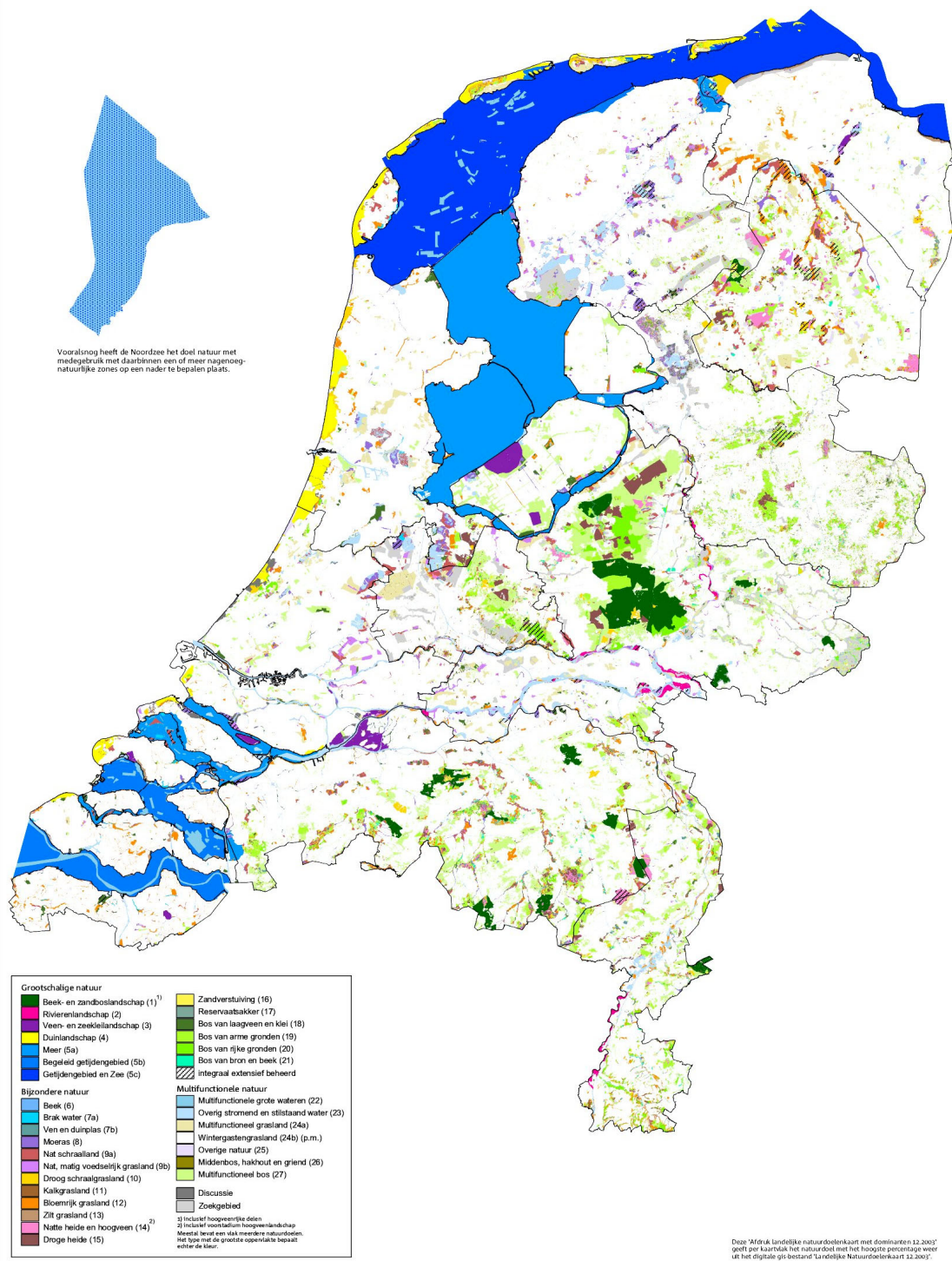
In NVM staat op hoofdlijnen welke ecologische kwaliteit in de EHS moet worden gerealiseerd. De provincies zullen in overleg met de beheerders vaststellen waar die doelen gerealiseerd zullen worden. Tabel 4 geeft het overzicht van de kwalitatieve taakstellingen van de natuurdoelen in de EHS.

De provincies hebben de afgelopen jaren natuurdoelenkaarten opgesteld. Samen met LNV is daar één kaart van gemaakt. Medio december 2003 is deze voorlopige versie van de landelijke Natuurdoelenkaart door LNV toegezonden naar de Tweede Kamer (Figuur 1). Definitieve overeenstemming met betrokken partijen moet nog plaatsvinden. Het doel is om een kaart te maken waarop de na te streven natuurkwaliteit in 2018 staat, zowel binnen als buiten de EHS. De kaart is sturend voor Rijk en provincies voor verwerving, inrichting en beheer. Zij streven ernaar om de kaart op termijn te laten doorwerken in het milieu-, water- en ruimtelijk beleid. Naar verwachting zal de kaart eind 2005 worden vastgesteld. In de tussentijd is de voorlopige kaart de basis voor discussie met andere overheden. Het is de bedoeling dat de kaart een instrument in beweging blijft, waar nieuwe ontwikkelingen in opgenomen kunnen worden. De kaart is integraal opgenomen in de AVP.

Tabel 4 zijn de vastgestelde doelen uit NVM gezet naast de doelen op de voorlopige Natuurdoelenkaart. De oppervlakten van deze laatste kolom zijn berekend. De natuurdoelen zijn gegroepeerd in drie hoofdcategorieën:

- grootschalige natuur: nagenoeg- en begeleid-natuurlijke natuur, waarin grootschalige natuurlijke processen (al dan niet bijgestuurd door beheer) het resultaat bepalen.
- bijzondere natuur: halfnatuurlijke natuur, waarbij de planning van het natuurbeheer kleinschalig plaatsvindt (al of niet in grote gebieden).
- multifunctionele natuur: in hoofdzaak natuur met een afgeleide natuurkwaliteit als gevolg van medegebruiksfuncties zoals de visserij, landbouw, bosbouw en scheepvaart.

Landelijke Natuurdoelenkaart

Figuur 1 Landelijke natuurdoelenkaart (voorlopige versie december 2003)

Tabel 4 Vergelijking tussen taakstellingen natuurdoelen NVM en voorlopige versie Natuurdoelenkaart december 2003

Natuurdoelen	Taakstelling NVM land (ha)	Taakstelling NVM water (ha)	ND-kaart, dec 2003 land (ha)	ND-kaart, dec 2003 water (ha)
Grootschalige natuur				
1. beek en zandboslandschap	51.000		46.237	
2. rivierenlandschap	12.000		5.627	
3. veen en zeekleilandschap / moerasboslandschap	22.000		13.587	
4. duinlandschap	25.000		31.261	
5. grote wateren	15.000	71.000		
a. meer				231.282
b. begeleid getijdengebied				68.517
c. getijdengebied en zee				252.565
Bijzondere/Gevoelige natuur				
6. beek	500		1.810	
7. stilstaande wateren	1.000			
a. brak water			2.017	
b. ven en duinplas			3.690	
8. moeras			29.391	
9. natte graslanden	25.000			
a. nat schraalland			38.578	
b. nat, matig voedselrijk grasland			20.104	
10. droog schraalgrasland			14.807	
11. kalkgrasland	500		834	
12. bloemrijkgrasland			49.560	
13. ziltgrasland	3.000		6.027	
14. natte heide en hoogveen	15.000		20.935	
15. droge heide	30.000		28.947	
16. zandverstuiving	4.000		2.716	
17. reservaatakker	500		3.071	
18. bos van laagveen en klei	10.000		20.878	
19. bos van arme gronden	20.000		65.662	
20. bos van rijke gronden	20.000		32.822	
21. bos van bron en beek	2.500		5.958	
Multifunctionele natuur				
?? botanisch grasland	20.000		0	
22. multifunctionele grote wateren / Noordzee en overige Grote Wateren		6.229.000		30.032
23. overig stromend en stilstaand water			76.643	
24. multifunctionele graslanden			66.822	
a. multifunctionele grasland	120.000			
b. wintergastengrasland	50.000			
25. overige natuur	30.000		23.201	
26. middenbos, hakhout en griend	4.000		3.842	
27. multifunctioneel bos	189.000		164.717	
Bos met verhoogde natuurwaarde	25.000		0	
Discussie			(10.163)	
Zoekgebied			(244.154)	
Totaal	695.000	6.300.000	779.744	582.396

De EHS in NVM was 744.500 ha. Voor 695.000 ha hiervan zijn de natuurkwaliteitsdoelen vastgesteld (zie Tabel 4). Voor de robuuste verbindingen, de kwaliteitsimpuls landschap en de Ecologische verbindingzones zijn toen geen natuurkwaliteitsdoelen vastgesteld.

De natuurdoelenkaart van december geeft de kwaliteit aan voor zowel de natuur binnen als buiten de EHS aan. De EHS is nu 728.500 ha, buiten de EHS ligt 96.500 ha bestaand bos en andere natuurterreinen en er is een doelstelling van 45.000 ha uitbreiding natuur buiten de EHS. In totaal zou dan ook 870.000 ha aangegeven moeten staan op deze kaart. Op de kaart is voor ongeveer 780.000 ha een natuurdoel aangegeven. Dit betekent dat voor ongeveer 90.000 ha natuur nog geen kwaliteit is aangegeven op de voorlopige natuurdoelenkaart. (hierin zijn voor een goede vergelijking de oppervlakten grote wateren, multifunctionele grote wateren, discussie en zoekgebied niet in mee genomen)

In de zoekgebieden ligt de begrenzing van de natuurdoelen nog niet vast. Deze gebieden zijn ruimer opgenomen dan er daadwerkelijk aan natuur zal worden gerealiseerd. Het betreft het zoekgebied voor nieuwe natuur van 16.980 ha in Overijssel; het zoekgebied voor grootschalige natuur van 2.901 ha in het rivierengebied; en een zoekgebied van 224.273 ha. De legenda-eenheid 'discussie' omvat de kaartvlakken waar provincie en rijk nog geen overeenstemming over hebben.

In NVM is aangegeven dat de EHS in 2005 volledig begrensd moet zijn en ruimtelijk veiliggesteld tot op bestemmingsplanniveau. In de bovengenoemde brief van december 2003 is sprake van 'op termijn'. In de Nota Ruimte is hiervoor 2008 aangegeven.

In NVM is aangegeven dat de vereiste milieucondities voor natuur in de EHS in 2018 zijn gerealiseerd. In de AVP is aangegeven dat de realisatie van de milieucondities in 2027 gerealiseerd zijn (voor de VHR-gebieden in 2015).

2.5 Conclusie

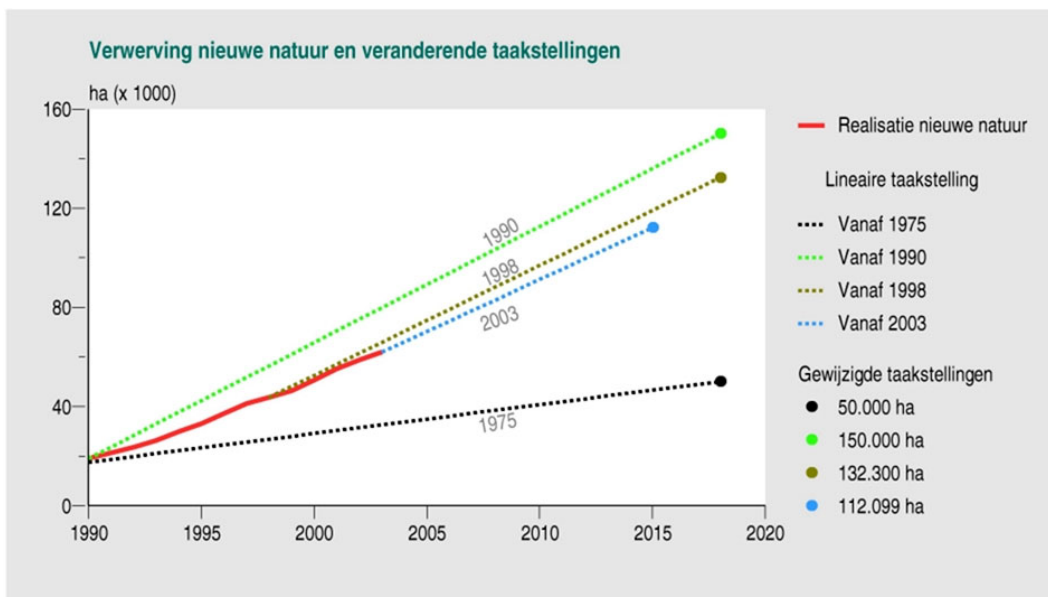
Om de voortgang van het beleid in een meerjarenperspectief te kunnen plaatsen moet duidelijk zijn wat de doel- c.q. taakstellingen van het beleid zijn en wat de jaarlijkse voortgang is. Op beide punten kunnen een aantal algemene conclusies worden getrokken.

Wijzigingen in het natuurbeleid

Om de voortgang van het beleid in een meerjarenperspectief te kunnen plaatsen moet duidelijk zijn wat de doel- c.q. taakstellingen van het beleid zijn en wat de jaarlijkse voortgang is. Op beide punten kunnen een aantal algemene conclusies worden getrokken.

Wijzigingen in de doel- en taakstellingen van het natuurbeleid

De doelstellingen en de wijze van realisatie van het natuurbeleid wijzigen de laatste jaren steeds sneller. Nieuwe beleidsnota's volgen elkaar sneller op. Zo verscheen in 1975 de Relatienota, in 1990 het Natuurbeleidsplan, in 2000 Natuur voor mensen, mensen voor natuur en nu in 2004 de Agenda voor een Vitaal Platteland. Maar daarnaast worden er op onderdelen van het beleid op veel verschillende momenten in briefwisselingen met de Tweede Kamer, bij de Kabinetsformaties, de Begroting en het Jaarverslag van LNV bijgestelde doelen en taakstellingen vermeld. Ter illustratie zijn de wijzigingen in de taakstelling voor nieuwe natuur opgenomen (zie Figuur 2). Een extra complicatie is dat documenten elkaar op het punt van taakstellingen tegenspreken.

Figuur 2 De taakstellingen voor nieuwe natuur veranderen met iedere nieuwe natuurnota, en soms tussentijds met een Kabinetsformatie.

Het is bijna niet meer mogelijk om, met alle wijzigende taakstellingen, een helder en samenhangend beeld te houden van de actuele taakstellingen van het natuur- en landschapsbeleid, noch van de inmiddels vervallen taakstellingen. Transparantie ontbreekt.

De Begrotingen en de Jaarverslagen kunnen beter worden benut om een compleet overzicht te geven van de actuele doelstellingen en de wijzigingen. Daarmee zijn de wijzigingen ook bespreekbaar voor derden.

Om aan te geven of de realisatie van een bepaalde taakstelling op schema ligt wordt de voortgang afgezet tegen de doelstelling in de tijd. Zo kan per jaar beoordeeld worden of de voortgang op schema ligt. Op het moment dat een taakstelling wijzigt, wijzigt ook de lineaire taakstelling per jaar. LNV start de nieuwe jaarlijkse lineaire taakstelling op het beleidsprestatieniveau van dat moment. Door deze werkwijze loopt de taakstelling formeel altijd weer op schema, ongeacht of in voorgaande jaren meer of minder is gerealiseerd. Hierdoor wordt het zicht ontnomen op voor- of achterlopende taakstellingen over een langere periode.

Onzekerheden in cijfers voortgang beleid

Het ministerie van LNV rapporteert jaarlijks over de voortgang van het natuur- en landschapsbeleid. Dat gebeurt aan de hand van cijfers van de Dienst Landelijk Gebied (DLG) en de Landelijke Service bij Regelingen (LASER). Het MNP heeft met LNV afgesproken de cijfers te publiceren die LNV hanteert. Dit met de bedoeling om het kamerdebat over de voortgang van het natuurbeleid op hoofdlijnen te concentreren en niet te verzanden in een technische discussie over cijfers. Een kanttekening is hier echter op zijn plaats.

Zo zijn er discrepanties tussen de cijfers die LNV in opeenvolgende jaren hanteert. Dit jaar betreft het bijvoorbeeld de totaalcijfers over gerealiseerde nieuwe natuur en de cijfers over de ruilgronden. LNV noemt de verschillen in definities als een verklaring voor de discrepanties. Het gebrek aan transparantie in de beleidsinformatie maakt het niet alleen moeilijk om de trends op hoofdlijnen weer te geven, maar ook om onzekerheidsmarges goed te kunnen

duiden. Het proces van levering van gegevens alsmede de kwaliteitsborg kan beter gestroomlijnd worden. Heldere afspraken tussen betrokken instanties, met inbegrip van de rol van het MNP, kunnen daar mede aan bijdragen.

3 Beleidsevaluatie Natuur

3.1 Inleiding

De evaluatie van het natuurbeleid is ieder jaar een onderdeel van de Natuurbalans. Het MNP onderscheidt bij deze evaluatie drie onderdelen:

- doelstellingen van het beleid;
- maatregelen, taakstellingen en beleidsprestaties;
- effecten van het beleid.

Dit hoofdstuk gaat over het tweede onderdeel namelijk de maatregelen, taakstellingen en beleidsprestaties. Deze worden in een meerjarig tijdsperspectief geplaatst. De onderdelen (hoofd)doelstelling en de effecten van het beleid komen in andere planbureau rapporten aan de orde. Ook wordt niet ingegaan op mogelijke verklaringen waarom bepaald beleid wel of niet op schema loopt. In dit hoofdstuk ligt het accent op de cijfers.

Het ministerie van LNV rapporteert jaarlijks over de planning en de voortgang van het natuurbeleid in haar Begroting en Jaarverslag. Deze paragraaf biedt achtergrond informatie bij deze rapportages. Voor een zo goed mogelijke toegankelijkheid van dit rapport is de opbouw in overeenstemming met de opbouw van de Begroting en het Jaarverslag van LNV. Deze is: Versterking Landelijk Gebied (01) en Realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (02 en 03). De cijfers tussen de haakjes verwijzen naar het LNV begrotingsartikel in het Jaarverslag 2003.

In het Jaarverslag van LNV komen voor natuur ongeveer 50 beleidsprestaties voor waarvoor gerapporteerd wordt over de voortgang. Hiervan worden er in verband met de beperkte tijd en ruimte de helft behandeld in dit hoofdstuk. De overwegingen bij de selectie zijn:

- beleidsprestaties die ook in de afgelopen Natuurbalansen zijn behandeld;
- beleidsprestaties waar meer dan 10 miljoen euro per jaar in omgaat;
- beleidsprestaties die een afgeronde samenhangende eenheid vormen

Per beleidsprestatie is met een figuur de voortgang aangegeven. Indien relevant voor verwerving, inrichting en/of beheer. De gerealiseerde beleidsprestaties zijn veelal van de afgelopen vier jaar beschikbaar. Een uitzondering is bijvoorbeeld nieuwe natuur waar de jaarlijkse beleidsprestaties vanaf 1990 bekend zijn. Over de gebruikte data van LNV en de onzekerheden wordt verwezen naar paragraaf 2.5 Conclusie.

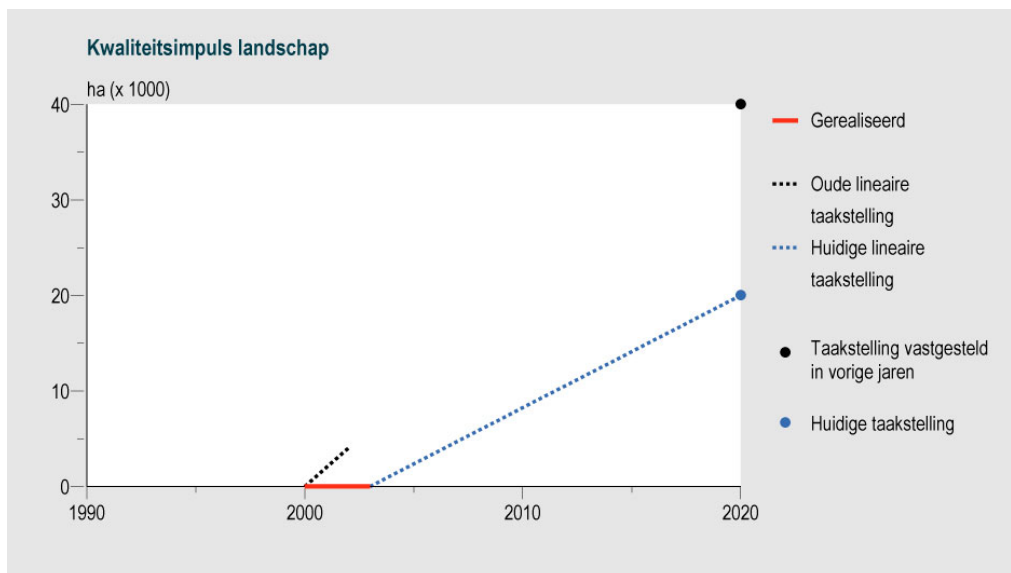
In de tekst onder de figuur staat de doelstelling, een analyse van de voortgang (in hectaren en/of in kwaliteit), en het eindigt met een conclusie. De genoemde taakstelling is de meest recente taakstelling per 01-01-2004, zoals deze door LNV is vastgesteld en wordt gehanteerd. Ook is aangegeven hoe deze de afgelopen tijd gewijzigd is. Indien relevant is ook aangegeven in hoeverre de taakstelling overlap vertoont met een andere taakstelling. In de Agenda voor een Vitaal Platteland is een nieuw overzicht opgenomen van operationele doelen. Indien deze afwijken van de beschreven doelen en taakstellingen, dan zijn deze vermeld in de tekst.

De rijksoverheid stuurt met het AVP alleen op die operationele doelen die deel uitmaken van het Meerjarenprogramma. Overige operationele doelen, categorieën en aanduidingen (voor zover binnen de kaders van het AVP) zijn vervallen. De AVP is nog niet vastgesteld door de Tweede Kamer en is nu dan ook voorgenomen maar nog niet vigerend beleid. In haar recentste rapportage (juli 2004) over de voortgang van het beleid, meldt LNV echter alleen nog de voortgang van de doelstellingen uit de AVP. LNV geeft als reden aan dat de andere doelstellingen zijn vervallen (klaarblijkelijk dus met terugwerkende kracht over 2003), en omdat uitfinanciering heeft plaatsgevonden (zie bijlage over voortgang van beleid d.d. 18 juni 2003, antwoorden LNV, vraag 2).

3.2 Versterking landelijk gebied (01)

Landelijk natuurlijk (01.13)

Kwaliteitsimpuls landschap: verwerving en inrichting (01.13)

Figuur 3 Realisatie Kwaliteitsimpuls Landschap (bron: LNV).

Doelstelling

Het Programma Landelijk Natuurlijk van de nota Natuur voor mensen, mensen voor natuur (LNV, 2000) heeft als taakstelling geformuleerd om in 2020 minimaal 400.000 ha van het agrarisch cultuurlandschap een aanzienlijke opknappbeurt te geven door aanleg, herstel en beheer van 40.000 ha kenmerkende landschapselementen (groen-blauwe dooradering), de zogenaamde Kwaliteitsimpuls Landschap (KWALI). Hiervan zal 10.000 ha worden verworven en ingericht, en daarna in beheer komen bij terreinbeherende organisaties.

In de begroting van het Ministerie van LNV voor 2003 zijn de aantallen gehalveerd; respectievelijk 200.000 agrarisch cultuurlandschap opknappen en 20.000 hectare aanleg kenmerkende landschapselementen.

Doel van de KWALI is natuurgebieden met elkaar te verbinden, leefgebieden voor plant- en diersoorten in stand te houden en de landschappelijke en recreatieve kwaliteit van het landschap te behouden en te vergroten.

De Agenda voor een Vitaal Platteland neemt doelstelling van de kwaliteitsimpuls over voor realisatie in de 20 Nationale Landschappen (LNV, 2004). De oppervlakte te realiseren landschapselementen moet nog nader bepaald worden. Er is geen concrete hectare doelstelling genoemd.

De taakstelling in de LNV-begroting voor 2003 is om in dat jaar 86 ha te verwerven en 392 ha beheer te realiseren, dat is in totaal 478 ha. De taakstelling is daarmee lager dan volgens een lineair realisatieschema benodigd. Volgens een lineair realisatieschema zou namelijk jaarlijks 1176 ha beheer moeten worden gerealiseerd (zie Figuur 3).

Voortgang

De feitelijke realisatie op 31-12-2003 is 0 ha (bron: LNV). De planvorming in de zogenaamde proeftuinen is eind 2002 gereed gekomen, maar LNV heeft geen toestemming gegeven om tot uitvoering van de plannen over te gaan. De 6,6 mln euro die voor 2003 was gereserveerd voor uitvoering van de plannen, is door de financiële tekorten niet voor uitvoering beschikbaar gesteld. Minister Veerman heeft in juli 2003, aangegeven dat uitvoering van de proeftuinplannen binnen de toen heersende financiële kaders niet mogelijk is (Kamerstuk 2002 – 2003, 28600 XIV, nr 153, TK).

Doel van de proeftuinen was te experimenteren met mogelijke instrumenten en regelingen. Ervaringen uit proeftuinen zouden vervolgens bouwstenen moeten bieden voor definitieve regelingen. Er waren 8 proeftuinen (fig. 4.). Aan de planvorming in de proeftuinen is door LNV in 2002 bijna 6 mln euro uitgegeven. Twee proeftuinen worden gecontinueerd als pilot voor Groene Diensten: Groene Woud (Noord-Brabant) en Groesbeek-Ooipolder (Gelderland). Voor deze pilots is voor 2004 2 mln euro begroot.

Figuur 4 De acht proeftuinen waar plannen zijn opgesteld voor de realisatie van de Kwaliteitsimpuls Landschap.

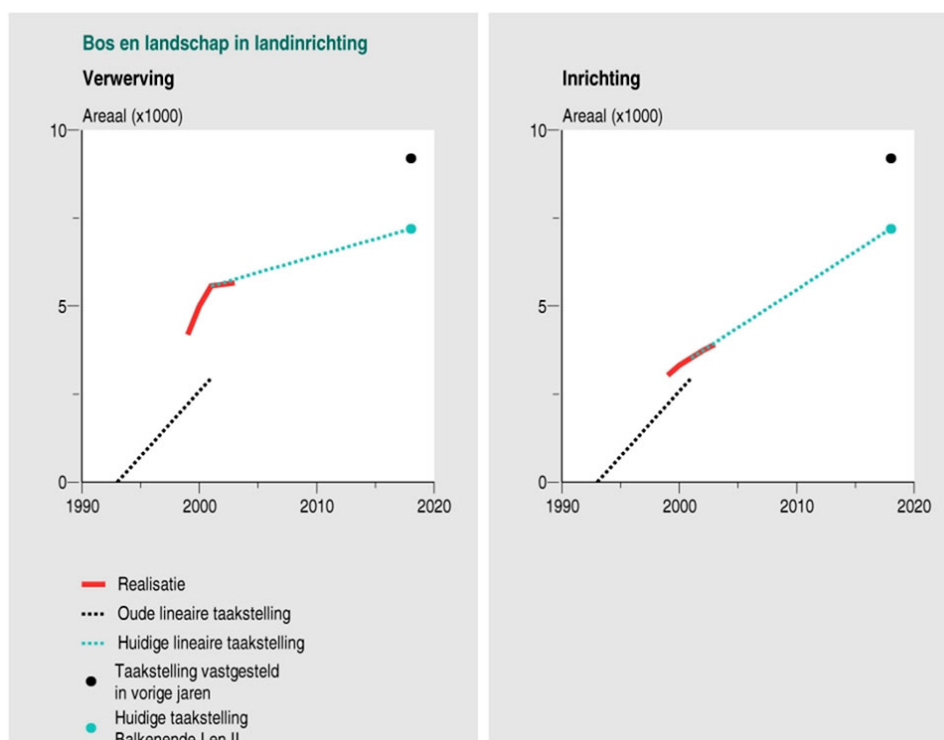
Een belangrijke ervaring uit de proeftuinen was de spanning tussen reëel geachte vergoedingen voor landschapsbeheer en de problematiek van ongeoorloofde inkomenssteun. Hiervoor is nog geen oplossing (beleidsreactie evaluatie Programma Beheer 05062004; paragraaf 4.1 punt 1).

Conclusies

De realisatie van de kwaliteitsimpuls landschap blijft ver achter. De taakstelling dreigt daardoor niet te worden gehaald. De taakstelling voor realisatie in de begroting van LNV 2003 (86 ha verwerving en 392 ha beheer), blijft bovendien ook ver achter bij wat nodig zou zijn voor een lineair realisatie schema.

De investeringen in de planvorming in de proeftuinen van bijna 6mln euro, leiden door het stopzetten van de proeftuinen, vooralsnog niet tot realisatie van de kwaliteitsimpuls landschap.

Bos en landschap in landinrichting: verwerving en inrichting (01.13)

Figuur 5 Realisatie bos en landschap in landinrichting (bron: LNV en DLG)

Doelstelling

Het gaat hier over de omvang van de landschappelijke maatregelen voor landinrichting. De taakstelling is bepaald op basis van de planvorming in landinrichting. De taakstelling is 9.190 ha overig bos en landschap, te realiseren van 1994 tot en met 2018 (fig. 5)

LNV stelt (in notitie: Voortgang kwantitatieve taakstellingen beleidscategorieën per 1 januari 2003) dat de beleidscategorie 'overig bos en landschap in landinrichting' voor 2.000 ha bijdraagt aan de Kwaliteitsimpuls Landschap. Daarom zullen deze hectaren ook uit dat budget worden gefinancierd. Deze hectaren zijn nog niet gelokaliseerd. In de praktijk weet DLG dus niet welke hectaren verwerving en inrichting uit dat budget moeten worden betaald. In 2002 heeft LNV de taakstelling met 2.000 ha verlaagd van 9.190 naar 7.190 ha.

In het AVP is aangegeven dat deze taakstelling is vervallen (MJP p 27). Volgens DLG zijn er nog voor 2.489 ha juridische verplichtingen voor inrichting. Dit is dan ook nog te beschouwen als een taakstelling. Met het AVP is dan ook de taakstelling voor 7.190 – 3.901 – 2.489 = 800 ha vervallen.

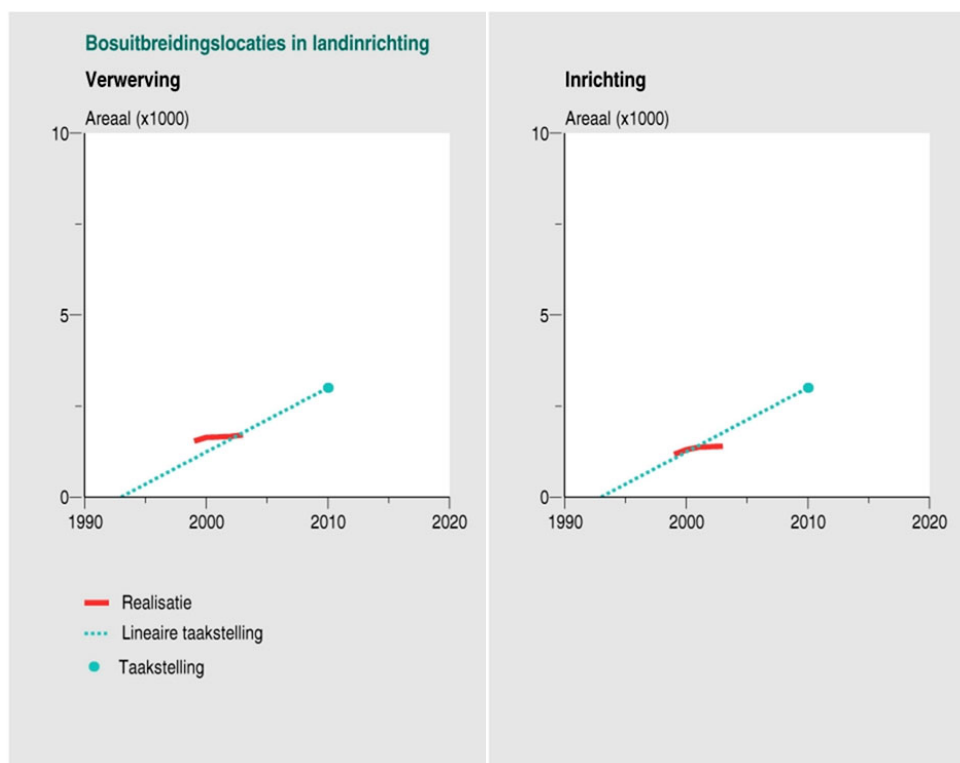
Voortgang

Per 31 december 2003 voor overig bos en landschap was 5.655 hectare verworven, waarvan 3.901 hectare is ingericht. Dit jaar is 47 ha verworven, dat is ongeveer de helft van de beoogde lineaire taakstelling. 170 ha is ingericht, dat ligt ongeveer op schema.

Conclusie

De taakstelling is naar beneden bijgesteld. De hierop gebaseerde nieuwe lineaire taakstelling voor verwerving van 100 ha is in 2003 niet gehaald. De afgelopen twee jaar is gemiddeld 50 ha per jaar verworven. De twee jaar daarvoor was dit gemiddeld 700 ha. Het is niet bekend waardoor de vertraging in de verwerving optreedt. De inrichting ligt nagenoeg op schema, en dient in hetzelfde tempo voort te gaan.

Bosuitbreidingslocaties in landinrichting: verwerving en inrichting (01.13)

Figuur 6 Realisatie bosuitbreidingslocaties in landinrichting (bron: LNV en DLG)

Doelstelling

Het SGR (LNV, 1995) heeft als taakstelling 3.000 hectare bosuitbreiding, te realiseren van 1994 tot en met 2010. (fig. 6).

In het AVP is aangegeven dat deze taakstelling is vervallen (MJP p 27). Volgens DLG zijn er nog voor 629 ha juridische verplichtingen voor inrichting. Dit is dan ook nog te beschouwen als een taakstelling. Met het AVP is dan ook de taakstelling voor $3.000 - 1.395 - 629 = 976$ ha vervallen.

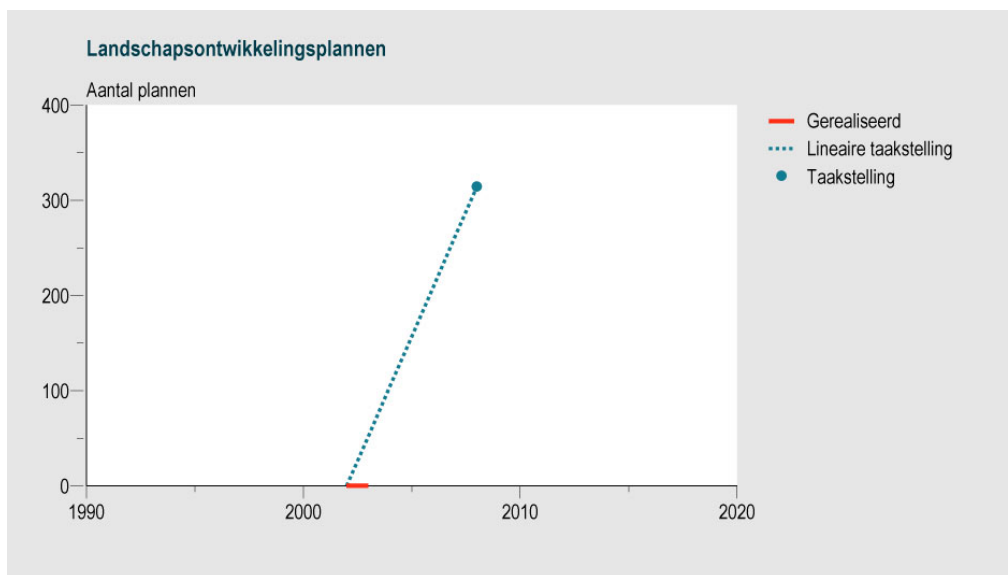
Voortgang

Per 31 december 2003 was voor bosuitbreiding 1.702 ha hectare verworven, waarvan 1.395 hectare is ingericht. Dit jaar is 45 ha verworven en 14 ha ingericht. Dit ligt onder de jaarlijks lineaire taakstelling van 175 ha.

Conclusie

De voortgang is zowel voor verwerving als inrichting de laatste drie jaar nagenoeg geheel tot stilstand gekomen. Verwerving begint achter te lopen op schema, inrichting loopt al vanaf 2001 achter op schema. Het is niet bekend waardoor de realisatie stagneert.

Landschapontwikkelingsplannen: opstellen (01.13)

Figuur 7 Realisatie Landschapontwikkelingsplannen (bron: LNV).

Doelstelling

Voor het grootste gedeelte van Nederland staat het Rijk een offensieve en op ontwikkeling gerichte aanpak voor: de Ontwikkelingsgerichte Landschapsstrategie (OLS) (LNV, 2000). De essentie van de OLS is dat ontwikkelingen in het landelijk gebied in principe niet worden tegengehouden, maar zijn toegestaan mits de kwaliteit van het landschap verbetert of tenminste niet achteruit gaat.

De ontwikkelingsgerichte aanpak komt voort uit de notie dat Nederland niet op slot kan. In plaats daarvan wil het Rijk economische dynamiek aangrijpen om kwaliteit te ontwikkelen. Hoewel de OLS niet in de Nota Ruimte of de Agenda voor een Vitaal Platteland wordt voortgezet, blijft het uitgangspunt van een ontwikkelingsgerichte aanpak in het landschapsbeleid gelden. Provincies en gemeenten spelen een cruciale rol in dit geheel omdat zij het landschapsbeleid vormgeven.

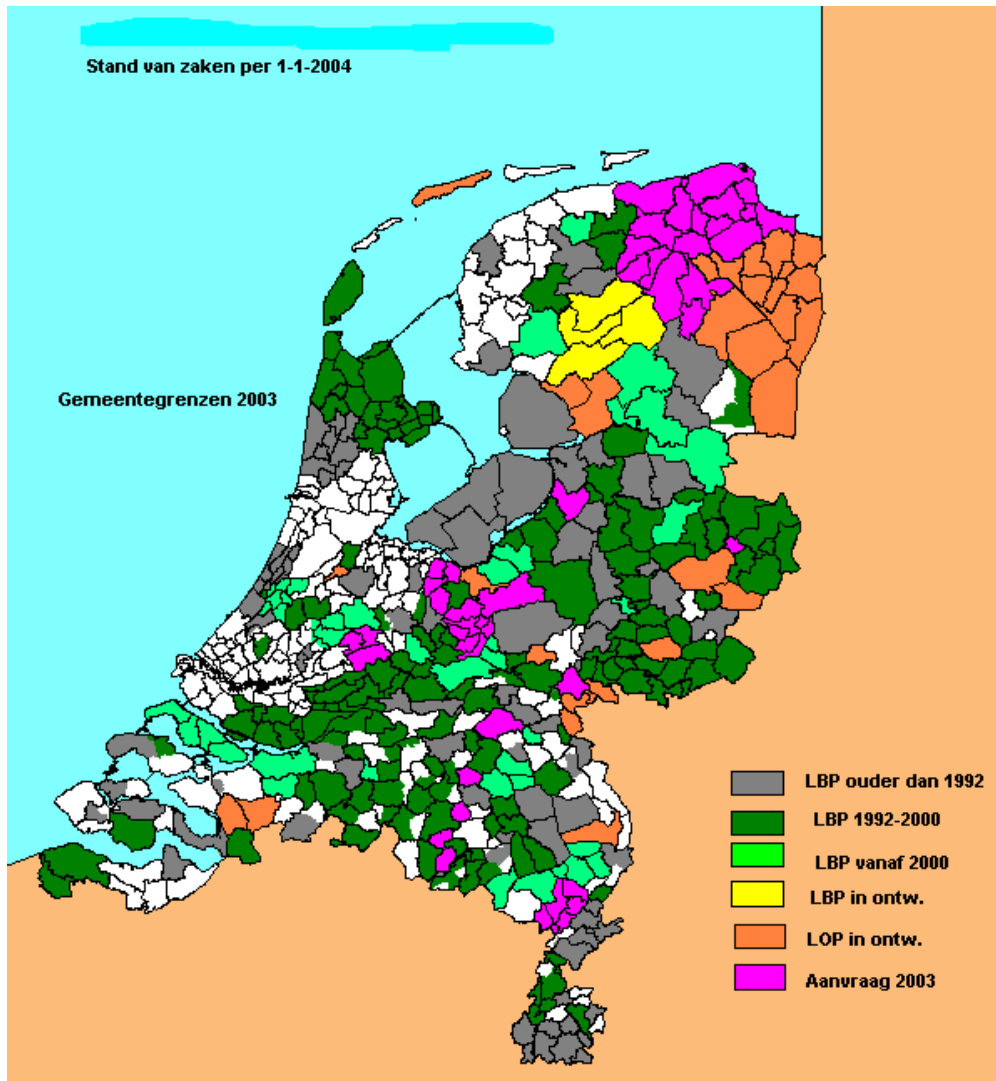
(Inter)gemeentelijke landschapontwikkelingsplannen kunnen zich in toekomst ontwikkelen tot toetsingskader om ruimtelijke ontwikkelingen op hun landschappelijke kwaliteit te beoordelen. Het Rijk wil het ontwikkelen van goede landschapontwikkelingsplannen (LOP's) tijdelijk stimuleren om zo een samenhangend en doelmatig beleid met betrekking tot het beheer en de ontwikkeling van het landschap door gemeenten te bevorderen (Laser, 2002).

Het Rijk stimuleert het opstellen van LOP's met subsidie volgens het in 2002 herziene Besluit ontwikkeling landschappen (BOL). Sinds het najaar 2002 kunnen aanvragen voor subsidie voor het opstellen van een LOP worden ingediend. In de begroting van LNV voor 2003 was als taakstelling voor de OLS gegeven dat in 2008, 50-80% van de gemeenten een LOP heeft opgesteld.

Volgens een lineair realisatie schema zouden om in 2008 op het gemiddelde van 50-80% van de gemeenten, dat is 65%, uit te komen, jaarlijks 52 gemeenten een LOP moeten opstellen. In 2008 zouden dan 314 van de 483 gemeenten over zo'n plan beschikken.

Voortgang

Van de 483 gemeenten in Nederland hebben er 88 sinds 1 januari 2002 een aanvraag voor een LOP gedaan (bron: Landschapsbeheer Nederland). In 2003 waren er 14 aanvragen voor LOP's (door 45 gemeenten), de taakstelling in de begroting van LNV was 15 LOP's in 2003. Het aantal gehonoreerde aanvragen voor 2003 is nog niet bekend (bron: LNV). Het aangevraagde budget is echter bijna 80.000 euro hoger dan het begrootte budget, verwacht mag daarom worden dat er aanvragen afgewezen zullen worden. Er zijn nog geen LOP's gerealiseerd (sinds najaar 2002) (bron: Landschapsbeheer Nederland). De realisatie blijft achter op een lineair realisatieschema (Figuur 7).

Figuur 8 Gemeenten met landschapsplannen (bron: Landschapsbeheer Nederland).

Landschapsontwikkelingsplannen zijn de opvolger van Landschapsbeleids- en -ontwikkelingsplannen. Inmiddels is het grootste gedeelte van de Nederlandse gemeenten voorzien van een, soms vrij oud, landschapsbeleids- of -ontwikkelingsplan (Figuur 8). Deze plannen werden opgesteld met rijkssubsidie volgens het 'oude' Besluit ontwikkeling landschappen. Ondanks de grote bereidheid van gemeenten om dergelijke plannen op te

stellen, blijkt er weinig uitvoering van de plannen plaats te vinden (MNP, 2003). Als reden voor het achterwege blijven van uitvoering wordt gewezen op het feit dat het Rijk uitsluitend het opstellen van het plan subsidieerde, en niet de uitvoering ervan.

Bij de wijziging van de BOL in 2002 zijn enkele waarborgen opgenomen m.b.t. de financiering van de uitvoering van landschapsontwikkelingsplannen. In het LOP moet de financiering worden uitgewerkt. Bovendien is het verstrekken van subsidie voor het opstellen van een LOP afhankelijk gemaakt van een rapportage over de stand van de uitvoering na het gereedkomen van het LOP. De uitvoering van het LOP zelf wordt nog steeds niet gesubsidieerd via de BOL (Laser, 2002).

De eisen met betrekking tot subsidie voor het opstellen van een LOP zouden een drempel kunnen opwerpen voor gemeenten. Dat blijkt echter niet het geval. Het niveau van het aantal aanvragen in 2003 ligt op dat van 1999 (bron: Landschapsbeheer Nederland).

Conclusie

Het Rijk wil bevorderen dat gemeenten landschapsontwikkelingsplannen opstellen. Het budget voor 2002 en 2003 was echter niet voldoende om alle aanvragen te honoreren (bron: LNV, beleidsinfo BOL). Er zijn wel plannen in ontwikkeling, maar er zijn nog geen plannen gerealiseerd, de realisatie ligt dan ook onder het gemiddelde van een lineair realisatieschema.

Bestaand bos, natuurterreinen en landschap: beheer (01.13)

Doelstelling

De taakstelling voor het beheer van bestaand bos, natuurterreinen en landschap is 96.500 ha voor 2018. Dit was op 01-01-2000 al geheel gerealiseerd. Dit is in overeenstemming met NVM beleidsprogramma p32. De hectare taakstelling is door LNV in de tijd constant verondersteld.

Een deel van de gronden wordt beheerd door de terreinbeherende organisaties en een deel door andere beheerders, zoals Defensie, Waterschappen en de Waterleidingbedrijven. De andere beheerders ontvangen geen financiering voor het beheer van LNV. De door hen beheerde hectaren leveren wel een wezenlijke bijdrage aan de beoogde doelstellingen voor natuur.

De beoogde natuurdoelen staan op de voorlopige versie van de Natuurdoelenkaart. Momenteel is een nieuwe netto-kaart van de EHS in voorbereiding. Als deze beschikbaar is zijn de doelen voor binnen en buiten de EHS uit te splitsen. LNV verwacht dat de natuurdoelenkaart eind 2005 zal worden vastgesteld. Dan kan ook bekeken worden of de natuurdoelen zoals aangegeven in de Subsidieregeling Natuurbeheer (SN) of de Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer (SAN) hiermee overeen komen. Tevens geeft dat een indicatie of de natuurdoelen met regulier beheer ontwikkeld kunnen worden of dat er nog inrichtings- of omvormingsmaatregelen gewenst zijn voor 2018.

In de AVP is aangegeven dat het Rijk alleen stuurt op operationele doelen die onderdeel uitmaken van deze nota. Overige operationele doelen, categorieën en aanduidingen zijn vervallen. In de AVP is de taakstelling voor bestaand bos natuurterreinen en landschap niet opgenomen, maar staat ook niet bij het overzicht van vervallen categorieën op p 27. LNV heeft aangegeven dat deze taakstelling in het MJP is vervallen, daar wordt niet meer op gestuurd. Echter op de Landelijke Natuurdoelenkaart, die ook onderdeel is van de AVP, zijn deze hectaren wel opgenomen. In de tekst (p 58) staat dat de Natuurdoelenkaart, met bijbehorende taakstellingen, sturend wordt voor de realisatie van de EHS. Daar zou weer uit geconcludeerd kunnen worden dat deze kaart dus niet sturend is voor de natuur buiten de EHS. LNV heeft daarnaast aangegeven aan het MNP dat het beheer niet als rijkstaakstelling is komen te vervallen en draagt wel bij aan de beheerkosten van bestaande natuurterreinen. Daarbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen bestaande natuur binnen en buiten de EHS. Er wordt wel een ander (niet nader aangegeven welk) instrument ingezet. Alhoewel de informatie van LNV niet geheel eenduidig is gaat het MNP er vanuit dat de taakstelling voor bestaande natuur in het AVP is komen te vervallen.

Voortgang

De hectare doelstelling voor beheer is gerealiseerd.

Conclusie

De taakstelling in termen van oppervlakte beheer is geheel gerealiseerd. Nu een landelijk beeld beschikbaar is van de gewenste natuurkwaliteit zou ook bekeken kunnen worden of die ter plekke gerealiseerd is. Op dit moment is in deze rapportage nog niet bekeken of de beoogde natuurkwaliteit is gerealiseerd.

Weidevogels: beheer (01.13)

Doelstelling

In de nota NVM (LNV 2000, p32) is voor bestaand beleid uitbreiding natuur zonder functie wijziging als taakstelling 45.000 ha opgenomen in 2020. Deze zijn als volgt onderverdeeld (AVP):

- 10.000 ha overig agrarisch natuurbeheer
- 20.000 ha bestaand beleid wintergastenbeheer
- 10.000 ha bestaand beleid weidevogelbeheer
- 5.000 ha natuurbraak

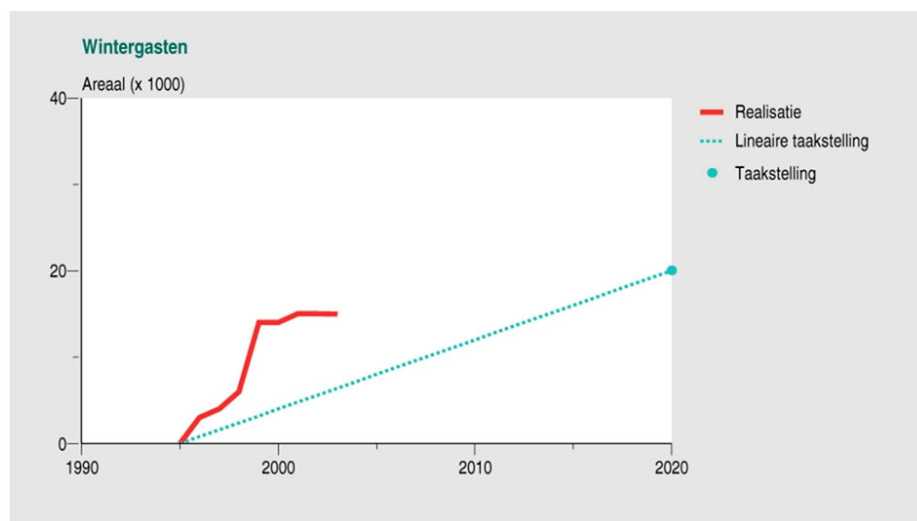
De beoogde natuurdoelen staan op de voorlopige versie van de Natuurdoelenkaart (Figuur 1). In het AVP zijn de taakstellingen gehandhaafd, de realisatie termijn is echter 2018 geworden in plaats van 2020.

Voortgang

De oppervlakte waarvoor een beheerregeling is afgesloten via de RBON of via Programma Beheer (onderdeel Subsidieregeling agrarisch natuurbeheer), worden door LNV/LASER/DLG verantwoord in één overzicht. De hectaren weidevogelbeheer en het overig agrarisch natuurbeheer buiten de EHS zijn een geïntegreerd onderdeel van het gehele RBON/SAN overzicht. Er is dus geen onderscheid tussen de hectaren binnen of buiten de EHS. In dit rapport kan daarom de voortgang van deze taakstellingen buiten de EHS niet apart gemeld worden. De hectaren worden verantwoord bij de voortgang agrarisch natuurbeheer en landschapsbeheer (p. 61).

In het Jaarverslag van LNV wordt wel een deel van de uitgaven geboekt op landelijk natuurlijk (01.13) en een deel op EHS beheer (03). LNV hanteert hier voor de weidevogels de verdeling 20% (buiten EHS): 80% (binnen EHS). Dit jaar rapporteert LNV het ook voor het eerst afzonderlijk bij de 'Voortgang realisatie operationele doelen LNV per 1 januari 2004'.

Wintergasten: beheer (01.13)

Figuur 9 Realisatie Wintergasten (bron: LNV)

Doelstelling

In de nota NVM (LNV 2000, p32) is voor bestaand beleid wintergastenbeheer 20.000 ha als taakstelling voor buiten de EHS opgenomen, te realiseren in 2020 (fig.9).

Vanaf 1996 is gestart met een experiment om in plaats van schadevergoeding en verjagen van ganzen, te komen tot de opvang van ganzen in bepaalde gebieden. Dit zijn de ganzen opvanggebieden, waar ganzen gedoogovereenkomsten kunnen worden gesloten. Inmiddels doen zo'n tien gebieden, bijna 650 boeren, mee aan dit experiment. (Het MNP heeft niet gecheckt of deze gebieden wel buiten de EHS liggen.)

Daarnaast is voor wintergastengrasland een taakstelling van 50.000 ha binnen de EHS opgenomen, te realiseren in 2018 (NVM p20). De voortgang van deze doelstelling wordt hier niet meegenomen omdat dit onderdeel gaat over natuur buiten de EHS.

De minister van LNV heeft aangegeven (d.d. 27-02-2004) een procedure te starten om voor 01-10-2004 te komen tot de aanwijzing van 80.000 ha foerageergebied voor ganzen en smienten. Hiervan zou 30.000 ha buiten de EHS (weidevogels en opvang wintergasten) liggen en 50.000 ha binnen de EHS. Deze verdeling wordt niet meer strikt gehanteerd. De minister heeft de provincies verzocht de fourageergebieden zoveel mogelijk binnen de EHS en de aangewezen Vogelrichtlijngebieden te begrenzen. Dit zou kunnen betekenen dat sommige hectaren binnen de EHS een dubbele doelstelling krijgen van zowel weidevogelgebied als fourageergebied voor ganzen en smienten.

In het AVP is echter de taakstelling van 20.000 ha wintergasten buiten de EHS gehandhaafd (MJP p. 28), dit in tegenstelling tot de brief van de minister van 27-02-04. De realisatie is i.p.v. 2020 in 2018.

Voortgang

Gerealiseerd per 31-12-2003 is 14.975 ha gedoogovereenkomsten. Daarnaast is er via de Subsidieregeling natuurbeheer voor 165 ha wintergastenbeheer afgesloten.

Uitgaven

De schade door wintergasten (niet nader op ingegaan) en de gedoogovereenkomsten worden betaald uit het faunafonds. De 165 ha wordt betaald uit de Subsidieregeling natuurbeheer.

Conclusie

Realisatie van de ganzen gedoogovereenkomsten gaat buitengewoon voorspoedig en ligt al jaren boven de lineaire taakstelling.

Belvedere subsidieregeling (01.13)

Doelstelling

In de nota Belvedere (OC&W, 1999) verwoordt het Rijk het beleid voor cultuurhistorie. Doel van het beleid is dat de cultuurhistorische identiteit van een gebied richtinggevend gaat zijn voor de inrichting van een gebied. Daartoe moet bij ruimtelijke ontwikkelingen meer rekening worden gehouden met cultuurhistorische waarden in een gebied: "behoud door ontwikkeling". Het Belvedere beleid voor cultuurhistorie streeft nadrukkelijk niet naar behoud door het tegengaan van nieuwe ontwikkelingen.

Voortgang

De doelstelling om cultuurhistorie meer richtinggevend te laten zijn voor de inrichting van een gebied wordt mede bereikt door te streven naar horizontale en verticale doorwerking van het Belvedere-beleid. In de tweejaarlijkse Belvedere-monitor (Royal Haskoning, 2003) wordt geconstateerd dat het Belvedere-beleid voldoende doorwerkt in rijksnota's. De doorwerking naar het provinciale niveau blijkt ook goed: alle streek- of omgevingsplannen die vanaf 2000 zijn verschenen werken het Belvedere-beleid naar het provinciale niveau uit. De doorwerking naar het gemeentelijke niveau is echter nog onvoldoende, hoewel wel toegenomen sinds de eerste Belvedere-monitor (Smaal & Soepboer, 2001).

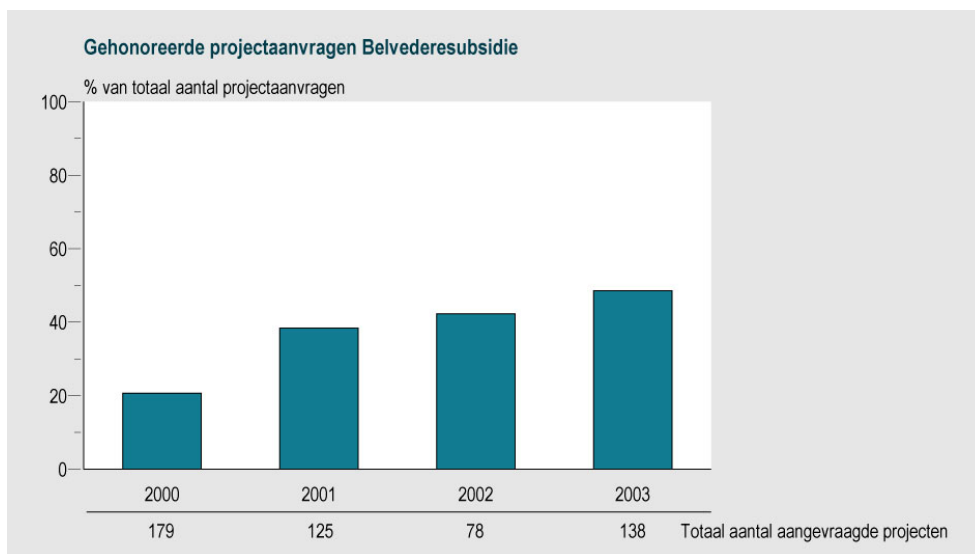
De geringe doorwerking naar het gemeentelijke niveau leidde in de eerste evaluatie van het Belvedere-beleid (Smaal & Soepboer, 2001) tot de aanbeveling gemeenten actief te benaderen. Het projectbureau Belvedere heeft daartoe de cursus 'Belvedere op de werkvloer', congressen en excursies georganiseerd.

Tabel 5 Bereik van gemeenten (bron: Projectbureau Belvedere)

Activiteit	Aantal gemeenten die met één of meerdere deelnemers participeren
Cursus 'Belvedere op de werkvloer'	19
Belvedere congressen	100
Belvedere-excursies	25

Doorwerking van het Belvedere-beleid wordt ook nagestreefd door de uitvoering te bevorderen van Belvedere-projecten, waarin de cultuurhistorie daadwerkelijk wordt ingebracht in ruimtelijke ontwikkelingen. De subsidieregeling Belvedere biedt de mogelijkheid dergelijke projecten te subsidiëren. Het budget voor Belvedere-projecten bedroeg in 2003 4,25 miljoen euro.

In de subsidieronde van voorjaar 2003 zijn 26 van de 58 aanvragen gehonoreerd; van de subsidieronde van najaar 2003 41 van de 80 (bron: Projectbureau Belvedere). Het percentage gehonoreerde projecten neemt daarmee geleidelijk toe. De daling in het aantal aangevraagde projecten heeft zich in 2003 niet voortgezet (Figuur 10).

Figuur 10 Aantal gehonoreerde Belvedere-projecten versus aangevraagde projecten (bron: Projectbureau Belvedere).

Het voor projecten beschikbare budget is in 2003 voor het eerst vrijwel volledig uitgeput; er zijn voor 4,2 miljoen projecten gehonoreerd. In 2002 bedroeg de onderuitputting nog ruim 60% van het beschikbare budget (bron: Projectbureau Belvedere).

De maatregelen die het Projectbureau Belvedere heeft genomen om tot meer gehonoreerde aanvragen voor Belvedere-projecten te komen, lijken dan ook succesvol. Deze maatregelen bestonden uit een groter aantal aanvraagrondes en een betere begeleiding van aanvragers.

De afgewezen projecten voldoen niet aan de eisen om voor subsidie in aanmerking te komen: het aspect 'behoud door ontwikkeling' is in de afgewezen projecten onvoldoende uitgewerkt. De projecten missen daardoor de vereiste relatie tussen cultuurhistorie en ruimtelijke ordening en hebben een teveel op traditioneel behoud gericht karakter (bijvoorbeeld restauratie van een molen). De indieners van projecten hebben er kennelijk moeite mee om het concept "behoud door ontwikkeling" concreet uit te werken. De Nota Belvedere biedt daar geen aanknopingspunten voor; het concept is in de nota nauwelijks uitgewerkt.

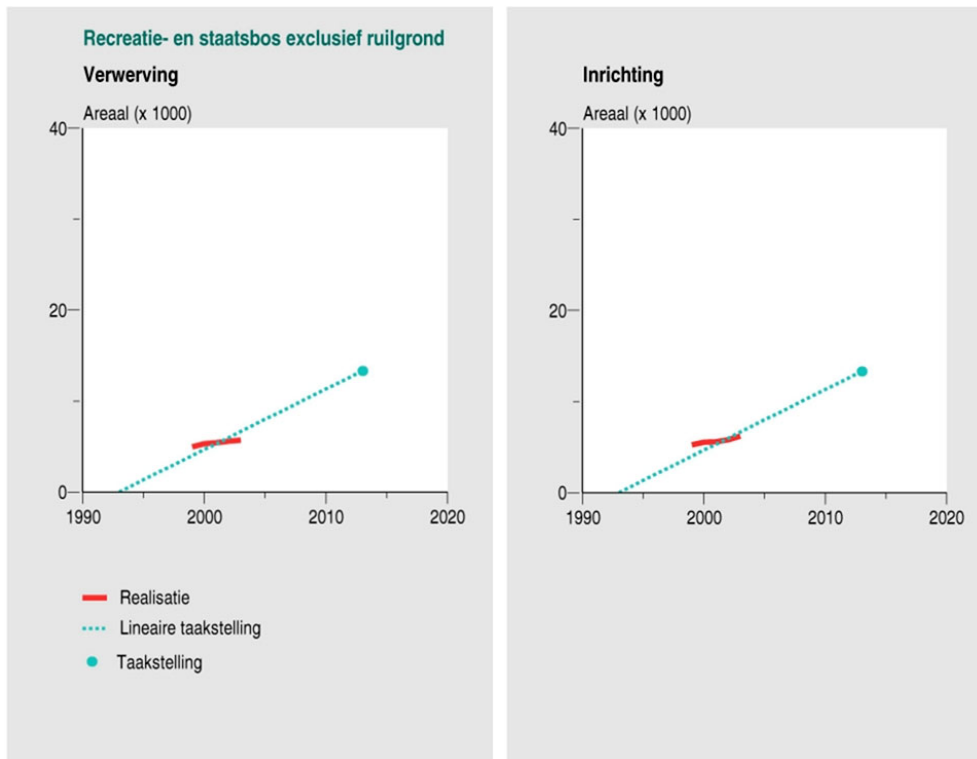
Uitvoering, die leidt tot concreet aanwijsbare resultaten in het veld, heeft nog weinig plaatsgevonden. De subsidieregeling Belvedere is weliswaar gericht op visie- en planvorming, wat het moeilijk maakt de concrete effecten ervan in het veld aan te wijzen, maar uiteindelijk zal ook visie en planvorming tot aanwijsbare effecten moeten leiden. Het achterwege blijven van dergelijke concrete resultaten werd ondermeer geweten aan de korte looptijd van het Belvedere-beleid in relatie tot de lange duur van planprocessen (MNP, 2003). Dat argument krijgt echter met de toenemende looptijd van het Belvedere-beleid steeds minder zeggingskracht.

Conclusie

De horizontale doorwerking van het Belvedere-beleid is goed. Verticale doorwerking naar provincies ook, maar naar gemeenten nog onvoldoende. Aanpassingen in de uitvoering van de subsidieregeling Belvedere hebben tot een toename van het aantal gehonoreerde Belvedere projecten geleid. In 2003 is voor het eerst sinds de openstelling van de subsidieregeling in 2000, het beschikbare budget vrijwel volledig uitgeput. Concrete uitvoering van projecten, met aanwijsbare resultaten in het veld, vindt weinig plaats.

De stedelijke omgeving – Groen in en om de stad (01.14)

Recreatie- en staatsbos: verwerving en inrichting (01.14)

Figuur 11 Realisatie recreatie- en staatsbos (bron: LNV en DLG)

Doelstelling

Het recreatie- en staatsbos heeft vooral een recreatief doel. Het SGR geeft als taakstelling hiervoor 13.300 ha, te realiseren in 2013 (fig 11). In de uitwerking is inmiddels 13.660 ha in plannen vastgelegd.

De nota 'Natuur voor mensen, mensen voor natuur' rekent het randstadgroen tot één van de robuuste verbindingen van de EHS.

In de begroting van LNV voor 2004 (p 44) is aangegeven dat als gevolg van temporisering de termijn van uitvoering nader zal worden bepaald. Aangezien de termijn van uitvoering op dit moment nog niet nader bepaald is, is door het MNP 2013 gehandhaafd.

In de AVP is dit onderdeel van de taakstelling 'Recreatie om de stad, grootschalig groen'. De taakstelling is 19.364 ha in 2013. Deze bestaat uit recreatiebos, staatsbos, VINAC-Strategisch groen, groene verbindingen en rijksbufferzones. Volgens LNV omvat de taakstelling Recreatie om de Stad in MJP (19.364 ha) 3.216 ha recreatiegebied, waarvoor LNV de beheerskosten financiert. Dan blijft over:

$19.364 - 3.216 = 16.148$ ha voor verwerving en inrichting.

Deze taakstelling is inmiddels verlaagd naar 15.891 ha als gevolg van:

- correctie Mainport en Groen (-220 ha; wordt niet gefinancierd door LNV)
- correctie IJsselmonde (- 37 ha; was 363 ha, is 326 ha).

In de notitie 'Voortgang realisatie operationele doelen' van LNV is 15.891 ha ook de gebruikte taakstelling.

De taakstelling recreatie en staatsbos was 13.300 ha (SGR), VINAC-strategisch groen was 2.805 ha, groene verbindingen 450 km (342 ha in planvorming). Samen is dit 16.447 ha. Dit is 556 ha meer dan de huidige AVP taakstelling van 15.891 ha. Het MNP is niet op de hoogte van de overwegingen waarom deze taakstelling door LNV in de AVP verlaagd is.

Voortgang

Van de Randstadgroenstructuur is per 31 december 2003 in totaal 5.659 ha verworven (exclusief 3.147 ha ruilgrond), en is 6.201 ha ingericht. Opvallend is dat er meer hectaren zijn ingericht dan er ter plaatse zijn verworven. In 2003 is de verwerving met bijna 100 ha toegenomen. In 2003 is ruim 400 ha ingericht.

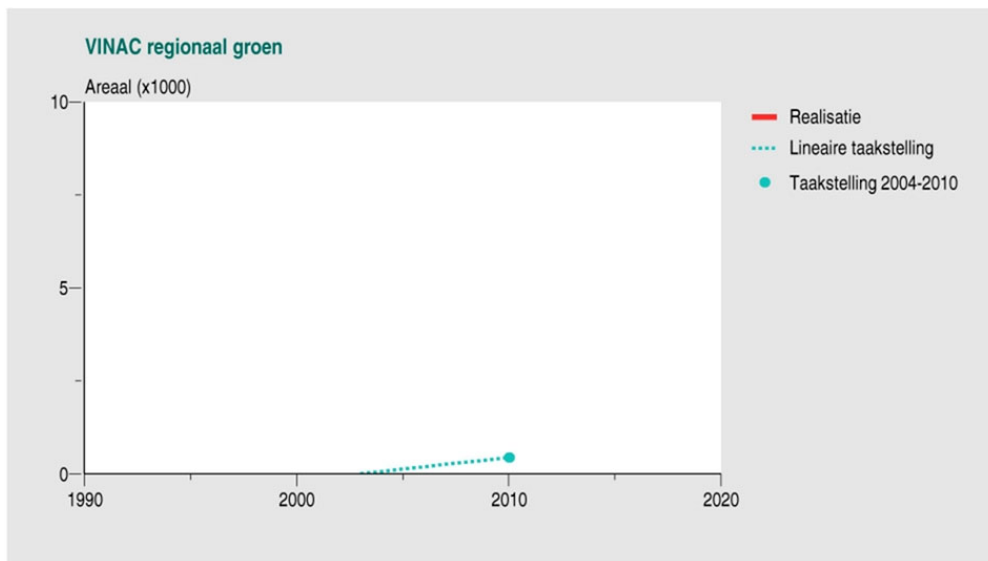
In de tabel (zie Bijlage 3) is de voortgang uitgezet ten opzichte van de taakstelling uit het SGR.

Conclusie

De realisatie begint achter te lopen op schema. De lineaire taakstelling voor verwerving en inrichting is 580 ha per jaar. De afgelopen vier jaar was de verwerving ongeveer 180 ha per jaar, en de inrichting 240 ha per jaar.

De robuuste verbindingen zijn nog niet begrensd. In hoeverre met deze hectaren dus één robuuste verbinding gerealiseerd wordt, kan niet worden beoordeeld.

VINAC-regionaal groen: verwerving en inrichting (01.14)

Figuur 12 Realisatie Vinac-regionaal groen (bron: LNV)

Doelstelling

Volgens de actualisatie van de Vierde Nota Ruimtelijke Ordening Extra (VINAC) (VROM, 1999) moet er in de periode 2004 – 2010, 438 ha regionaal groen komen buiten de directe invloedssfeer van deze steden. LNV heeft aangegeven dat in het voorjaar van 2004, 492 ha opgenomen is in de plannen van de Gemeenten. LNV overweegt een vaste bijdrage per project in plaats van per ha. In Figuur 12 is de taakstelling van 438 ha opgenomen.

In de begroting van LNV voor 2004 (p 44) is aangegeven dat als gevolg van temporisering de termijn van uitvoering nader zal worden bepaald. Aangezien de termijn van uitvoering op dit moment nog niet nader bepaald is, is door het MNP 2010 gehandhaafd.

In de AVP is dit de categorie 'Recreatie om de stad, regionaal groen', 492 ha in 2010. De taakstelling is met 54 ha opgehoogd.

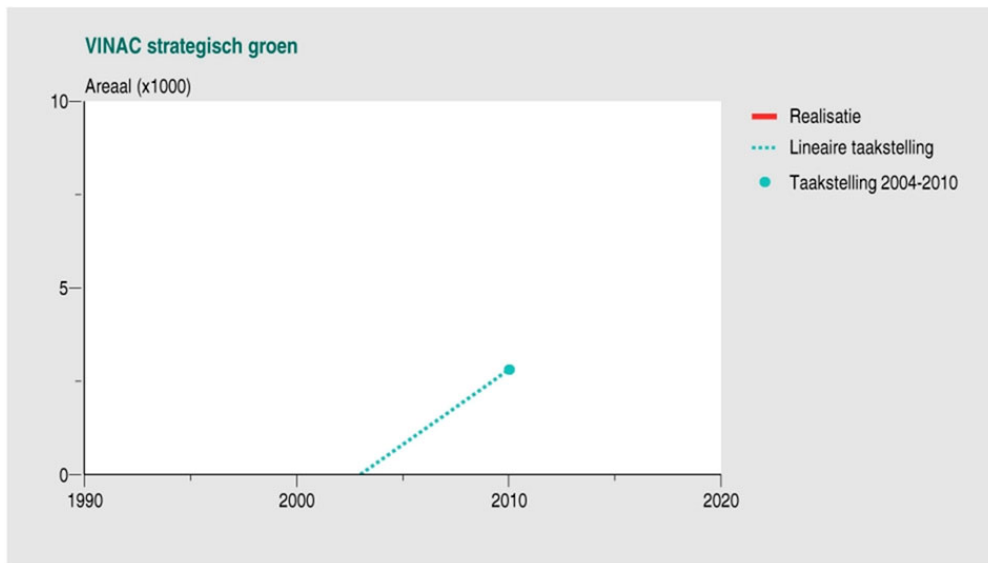
Voortgang

De doelstelling van het regionaal groen gaat in op 2004. Over het jaar 2003 is de voortgang dan ook niet aan de orde. Omdat de figuren verwerving en inrichting op dit moment identiek zijn (er is nog geen voortgang) is één figuur opgenomen.

Conclusie

De doel realisatie start volgend jaar (2004).

VINAC-strategisch groen: verwerving en inrichting (01.14)

Figuur 13 Realisatie Vinac-strategisch groen (bron: LNV)

Doelstelling

Volgens de actualisatie van de Vierde Nota Ruimtelijke Ordening Extra (VINAC) (VROM, 1999) moet er in de periode 2004 – 2010, 2.805 ha extra groengebied komen rond de 30 grote steden (fig. 13).

In de begroting van LNV voor 2004 (p 44) is aangegeven dat als gevolg van temporisering de termijn van uitvoering nader zal worden bepaald. Aangezien de termijn van uitvoering op dit moment nog niet nader bepaald is, is door het MNP 2010 gehandhaafd.

In de AVP is deze taakstelling een onderdeel van 'Recreatie om de stad, Grootschalig Groen', te realiseren in 2013. De AVP (p 46) spreekt in relatie tot Grootschalig Groen, over realisatie van de bestaande groenopgave. Zie ook recreatie- en staatsbossen.

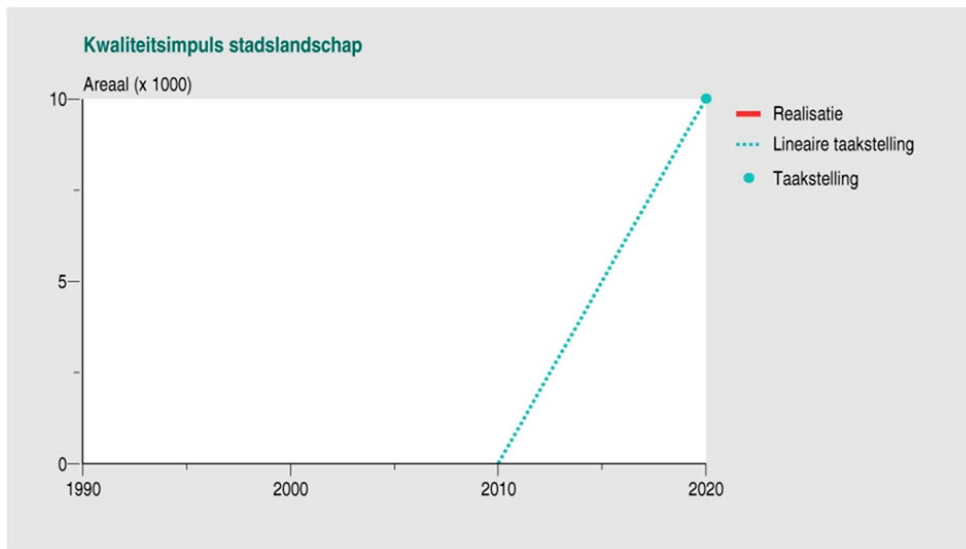
Voortgang

De doelstelling van het strategisch groen gaat in op 2004. Over het jaar 2003 is de voortgang dan ook eigenlijk niet aan de orde. Er is inmiddels per 31-12-2003 wel 50 ha verworven, waarvan dit jaar 12 ha. Het betreft alleen ruilgronden. Omdat de figuren verwerving en inrichting op dit moment identiek zijn is één figuur opgenomen.

Conclusie

De doel realisatie start volgend jaar (2004).

Kwaliteitsimpuls Stadslandschappen (01.14)

Figuur 14 Realisatie kwaliteitsimpuls stadslandschappen (bron: LNV)

Doelstelling

Volgens de nota 'Natuur voor mensen, mensen voor natuur' moet er in 2011-2020 nog eens 10.000 ha hoogwaardig groengebied rond steden komen (GIOS, Groen in en om de stad; zie p. 42 van het beleidsprogramma van deze nota). Er wordt vanuit gegaan dat deze taakstelling is te financieren uit de woningbouw.

In de AVP is deze taakstelling vervallen. Wel is aangegeven dat voldoende groen en ruimte in de stedelijke leefomgeving een overheidstaak is. Het Rijk stelt proces- en kwaliteitseisen op, provincies en gemeenten zijn verantwoordelijk voor een integrale ontwikkeling van rood en groen zowel in als om de stad (p 46).

Voortgang

De realisatie van deze taakstellingen moet nog op gang komen. Omdat de figuren verwerving en inrichting op dit moment identiek zijn, is één figuur opgenomen (fig. 14).

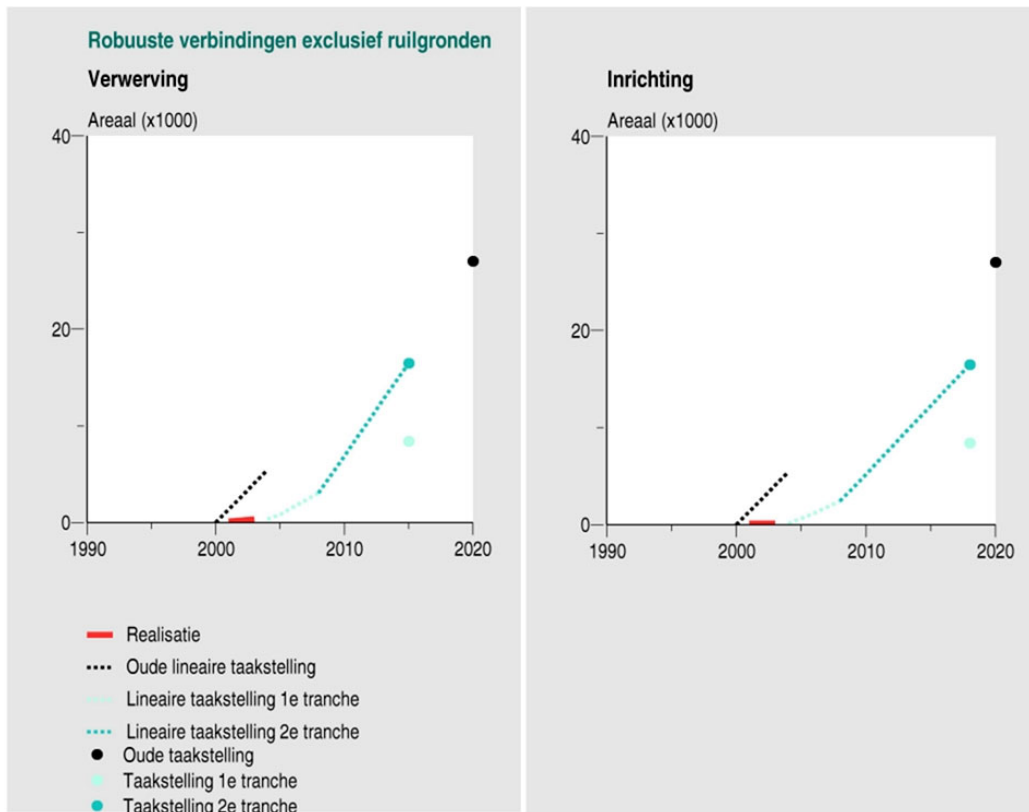
Conclusie

Het is niet nader geregeld hoe dit groen uit de financiering van de woningbouw betaald gaat worden. In de Nota Ruimte is het niet nader uitgewerkt. De taakstelling van het Rijk is al voor het op gang komen vervallen.

3.3 Realisatie Ecologische Hoofdstructuur (verwerving en inrichting) (02)

Verwerving droge EHS (02.11) en inrichting droge EHS (02.13)

Robuuste verbindingen (02.11 en 02.13)

Figuur 15 Realisatie robuuste verbindingen verwerving en inrichting

Doelstelling

De nota 'Natuur voor mensen, mensen voor natuur' stelt als nieuwe doelstelling de aanleg van zeven strategische, robuuste verbindingen. Deze verbindingen zijn bedoeld om de ruimtelijke samenhang en ecologische kwaliteit binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) te versterken, maar kunnen ook bijdragen aan andere functies. In totaal gaat het om 24.000 tot 30.000 hectare (gemiddeld 27.000 ha, zie p. 24 van het beleidsprogramma van de nota). Als gevolg van de koerswijziging van de kabinetten Balkenende I en II wordt de grondaankoop voor robuuste verbindingen met 40% verminderd. De nieuwe taakstelling voor verwerving en inrichting voor de robuuste verbindingen komt daarmee op 16.461 ha (fig.15). Ingeschat wordt door LNV dat de niet te verwerven gronden voor robuuste verbindingen voor 25% met agrarisch natuurbeheer zullen worden gerealiseerd en voor 75% met particulier natuurbeheer.

LNV geeft aan dat bij de omslag van minder verwerving naar meer beheer de natuurkwaliteit (natuurdoelen) gehandhaafd moet worden. Er wordt vanuit gegaan dat een deel van de robuuste verbindingen gerealiseerd kan worden via agrarisch natuurbeheer met behoud van

het natuurdoel. Bij deze gronden (SAN) is inrichting niet aan de orde. Voor deze hectaren vervalt derhalve de inrichtingsdoelstelling.

In deze Kabinetsperiode wordt verder gegaan met de realisatie van de eerste helft (1e tranche) van de robuuste verbindingen. Vanaf 2008 zal gestart worden met de tweede helft (2e tranche). De grondverwerving van de eerste tranche dient uiterlijk in 2015, de tweede tranche in 2018 (AVP) te zijn afgerond.

In de AVP is de taakstelling van 27.000 ha robuuste verbindingen in 2018 als onderdeel van de EHS gehandhaafd. Er is niet aangegeven welk deel van de robuuste verbindingen gerealiseerd zouden moeten worden middels verwerving/inrichting/doorlevering. Het MNP neemt aan dat dit niet wordt gewijzigd. Voor verwerving betekent dit een taakstelling van 16.461 ha (1^e en 2^e tranche). Via de lijn van particulier natuurbeheer wordt 3.854 ha en via de lijn van agrarisch natuurbeheer wordt 1.285 ha gerealiseerd (eerste tranche). LNV heeft aangegeven dat de hectaren van de tweede tranche robuuste verbindingen voor particulier (4.050 ha) en agrarisch natuurbeheer (1.350 ha) geen onderdeel zijn van de hectaren die in de AVP genoemd worden voor agrarisch en particulier natuurbeheer. Op welke wijze deze hectaren gerealiseerd moeten worden, is niet duidelijk. Ze zijn, naar het MNP aanneemt, ook niet vervallen omdat het totaal van robuuste verbindingen ongewijzigd is gebleven.

Voortgang

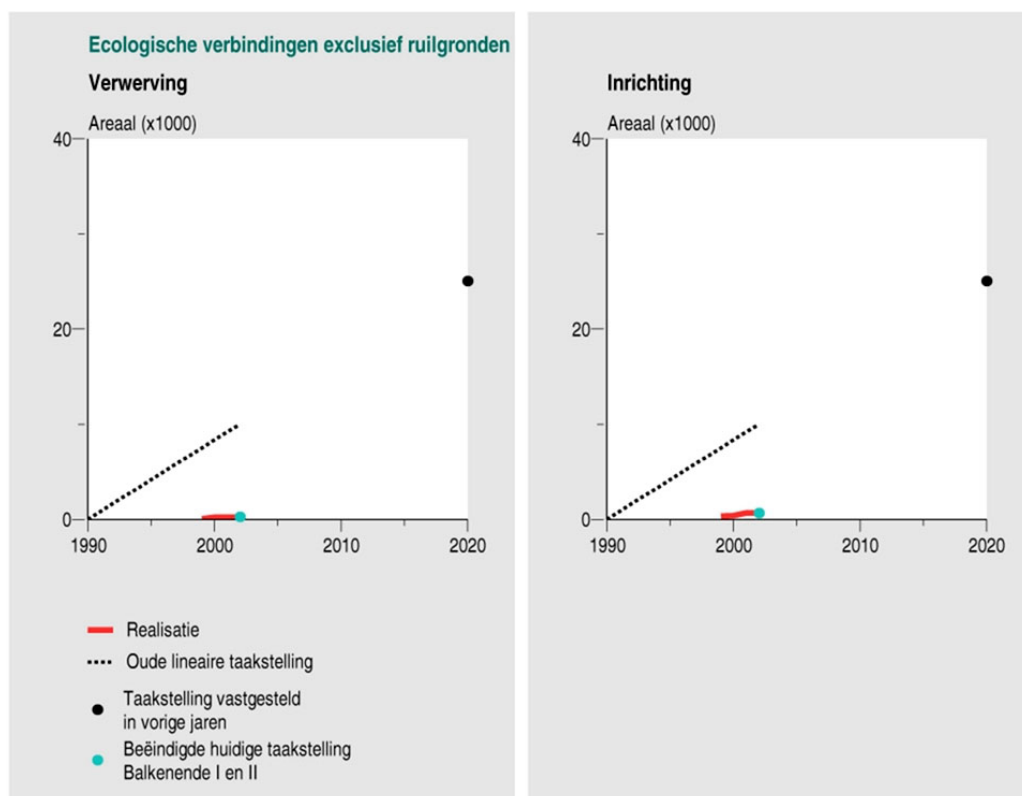
Per 31 december 2003 zijn 30 ha aangekocht voor de robuuste verbindingen (exclusief 649 ha ruilgronden), waarvan nog geen hectaren zijn ingericht. Eind 2003 hebben de provincies en LNV bestuurlijke afspraken gemaakt over de realisatie van de robuuste verbindingen. De begrenzing moet nog plaatsvinden.

Conclusie

LNV heeft de taakstellingen bijgesteld. Hierdoor is de realisatie in 2003 het vertrekpunt voor de bepaling van de nieuwe lineaire taakstelling. Formeel ligt de realisatie daarmee weer op schema.

De jaarlijkse lineaire taakstelling was 1.350 ha per jaar en wordt voor de eerste tranche tot 2008, ongeveer 750 ha per jaar. In de afgelopen drie jaar is gemiddeld 10 ha per jaar verworven. Dit ligt ver onder het benodigde tempo.

Ecologische verbindingzones (02.11 en 02.13)

Figuur 16 Realisatie ecologische verbindingzones (bron: LNV en DLG)

Doelstelling

Naast robuuste verbindingen geeft de nota Natuur voor mensen, mensen voor natuur tevens aan, dat voor “gewone” ecologische verbindingzones (EVZ) 25.000 ha nodig is (fig.16). LNV gaat er vanuit dat de helft daarvan tot stand komt door de aanleg van de robuuste verbindingen en door de kwaliteitsimpuls landschap. Voor de overige ongeveer 12.500 ha moeten provincies nadere afspraken maken met het rijk (zie p. 19 van het beleidsprogramma van de nota).

LNV heeft aangegeven (30-09-2003) voornemens te zijn om 12.500 ha voor de ecologische verbindingzones als taakstelling te laten vervallen. Dit zal worden vastgelegd in het uitvoeringsprogramma, voor de realisatie van de EHS als onderdeel van de Agenda voor een Vitaal Platteland. Aangezien de andere helft samenvalt met de taakstelling voor robuuste verbindingen en de kwaliteitsimpuls landschap is er geen sprake meer van een eigenstandige taakstelling EVZ.

In de AVP is aangegeven dat de categorie EVZ als taakstelling is vervallen. LNV geeft prioriteit aan de robuuste verbindingen. Vanaf de publicatie van het AVP zal het Rijk geen nieuwe verplichtingen meer aangaan voor de realisatie. De als EHS begrensde EVZ (die niet samenvallen met de robuuste verbindingen) die nog niet gerealiseerd zijn, zullen bij de herbegrenzing van de EHS vervallen.

Volgens DLG zijn er nog voor 367 km juridische verplichtingen voor inrichting.

Voortgang

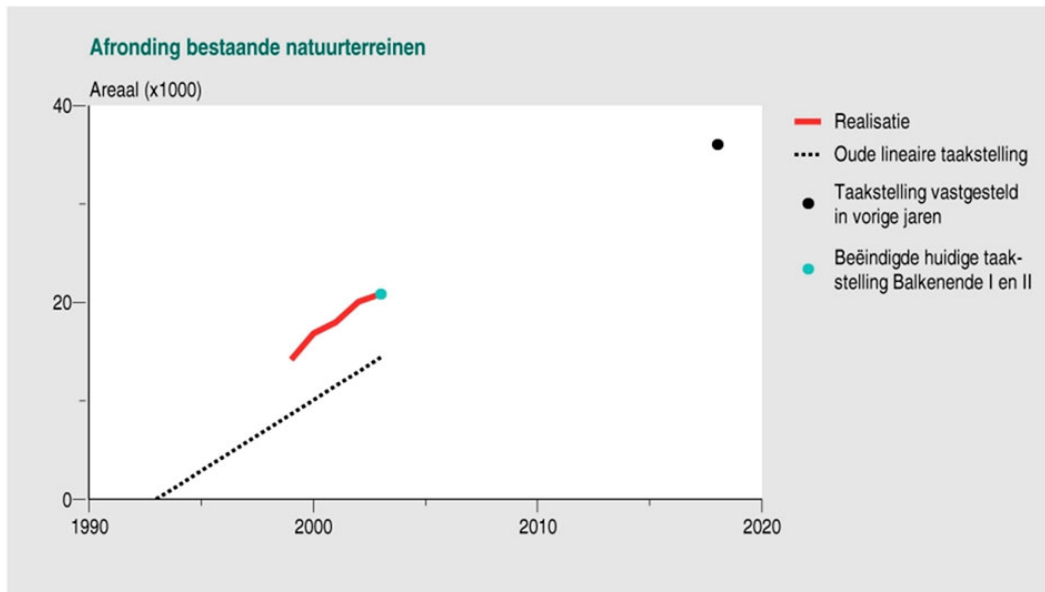
Alhoewel pas in de loop van 2003 besloten is deze taakstelling gedeeltelijk te laten vervallen, rapporteert LNV geen voortgang meer voor 2003. Derhalve zijn voor dit onderdeel de getallen per 31 december 2002 opgenomen. Voor de ecologische verbindingzones is 222 ha verworven (exclusief 625 ha ruilgronden) en is 645 ha ingericht. Het valt op dat er meer hectaren zijn ingericht dan dat er hectaren ter plekke zijn verworven.

Bij het beëindigen van de doelstelling voor ecologische verbindingen worden deze hectaren volgens LNV niet toegerekend aan het behalen van een andere doelstelling.

Conclusie

De taakstelling wordt in 2004 beëindigd. Er is 222 ha EVZ gerealiseerd. Er ligt volgens DLG nog wel een juridische verplichting voor inrichting van 367 km.

Afronding bestaande natuurterreinen (02.11 en 02.13)

Figuur 17 Realisatie afronding verwerving bestaande natuurterreinen (bron: LNV en DLG)

Doelstelling

De Relatienota (CRM, 1975) beoogde de aankoop van 40.000 ha om bepaalde bestaande natuurgebieden beter af te ronden. Het gaat hierbij om kleine aankopen voor het aaneensluiten van bestaande natuurterreinen. Dit kunnen zowel landbouwgronden (enclaves) als particuliere natuurterreinen zijn. Later (1994) is de taakstelling verlaagd naar 36.000 ha (fig.17). LNV heeft bij de ombuigingen van het beleid, aangegeven dat bestaande natuurgebieden niet meer zullen worden aangekocht behoudens zeer specifieke situaties. Op de begroting staat hiervoor jaarlijks een bedrag van 1 miljoen euro. Als reden voor het beëindigen van deze doelstelling, geeft LNV aan dat deze gebieden planologisch zijn veiliggesteld en dat natuurwaarden reeds aanwezig zijn. Met ingang van 31 december 2003 is de taakstelling voor verwerving dan ook beëindigd. De niet verworven hectaren komen volgens LNV nog wel voor de Subsidieregeling natuurbeheer in aanmerking. Voorwaarde is wel dat de hectaren passen binnen de taakstelling voor bestaande natuur (de 453.500 ha binnen de EHS en de 96.500 ha buiten de EHS). Ze worden niet apart als taakstelling bij beheer genoemd.

Volgens DLG zijn er nog voor 3.069 ha juridische verplichtingen voor inrichting.

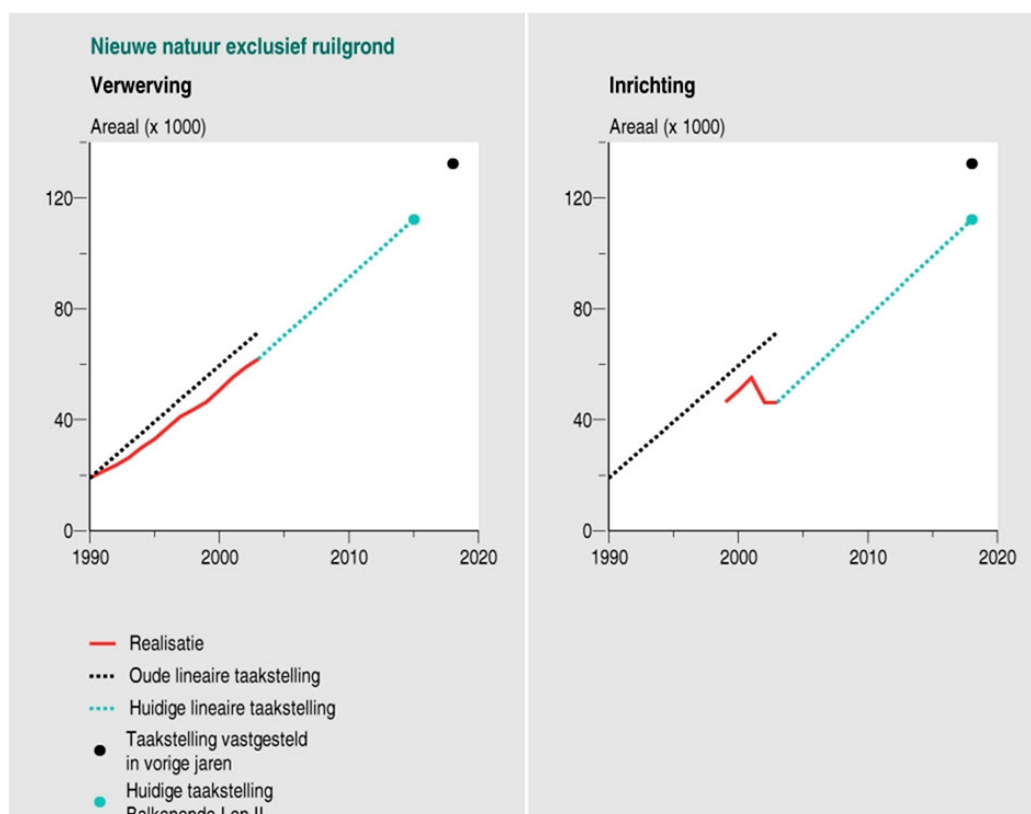
Voortgang

Per 31 december 2003 is in totaal 20.831 ha aan bestaande natuur verworven. Dit ligt voor op schema. In de afgelopen vier jaar is gemiddeld 1.650 ha per jaar verworven. Dit ligt net iets boven de jaarlijkse lineaire taakstelling. Dit jaar is bijna 800 ha verworven. Met in acht neming van de biedingsstop voor verwerving is dat aanzienlijk.

Conclusie

De taakstelling ligt voor op schema maar is in 2003 beëindigd. Er is 20.831 ha gerealiseerd. De resterende taakstelling ($36.000 - 20.831 = 15.169$ ha) is vervallen.

Reservaten en Natuurontwikkeling (nieuwe natuur) (02.11 en 02.13)

Figuur 18 Realisatie nieuwe natuur verwerving en inrichting (bron: LNV en DLG)

Doelstelling

De Relatienota (CRM, 1975) plande een uitbreiding van de oppervlakte natuurreservaat ten opzichte van de bestaande situatie met 50.000 ha. Het Natuurbeleidsplan (LNV, 1990) maakte daar 100.000 ha van en voegde er ook nog 50.000 ha natuurontwikkeling aan toe, dat wil zeggen de omvorming van landbouwgrond tot natuurgebied, samen 150.000 ha. Bij de uitwerking door de provincies is het totaal op 151.500 ha gekomen. Deze taakstellingen zijn overgenomen in het Structuurschema Groene Ruimte (SGR) (LNV, 1995) en de nota 'Natuur voor mensen, mensen voor natuur' (LNV, 2000).

Vanaf 2001 wordt er geen onderscheid meer gemaakt tussen "reservaten" en "natuurontwikkeling". Ze zijn samengevoegd tot "nieuwe natuur", met als taakstelling 151.500 ha. LNV rapporteert de hectaren nog wel afzonderlijk, dit is een rekenkundige toedeling aan de post reservaten en natuurontwikkeling.

Aanvankelijk zou de doelstelling worden gerealiseerd door de verwerving van gronden door de overheid en vervolgens de overdracht ervan aan beherende organisaties. Maar in het Regeerakkoord van 1998 is afgesproken dat in beginsel 19.200 ha niet zou worden verworven, maar dat daarvoor langdurige beheerovereenkomsten worden afgesloten met particuliere eigenaren. Alleen als dat niet lukt zullen de resterende hectaren alsnog worden verworven. De overige 132.300 ha moeten dus wel worden verworven. De kabinetten Balkenende I en II hebben een beleidsombuiging ingezet waarbij het accent bij de realisatie van

de EHS verschuift van aankoop van gronden naar particulier en agrarisch natuurbeheer. De grondaankoop (restant taakstelling 01-01-2004) voor nieuwe natuur wordt met 40% verminderd. Dat komt voor nieuwe natuur neer op een vermindering van het nog aan te kopen areaal met 20.201 ha. Ingeschat wordt door LNV dat de niet te verwerven gronden voor nieuwe natuur voor 25% met agrarisch natuurbeheer zullen worden gerealiseerd en voor 75% met particulier natuurbeheer. De nieuwe taakstelling is 112.099 ha. Grondverwerving voor de EHS dient uiterlijk in 2015 te zijn afgerond, dit was 2018 (fig.18).

LNV geeft aan dat bij de omslag van minder verwerving naar meer beheer de natuurkwaliteit (natuurdoelen) gehandhaafd moet worden. Er wordt vanuit gegaan dat een deel van de nieuwe natuur gerealiseerd kan worden via agrarisch natuurbeheer met behoud van het natuurdoel. Bij deze gronden (SAN) is inrichting niet aan de orde. Voor deze hectaren vervalt derhalve de inrichtingsdoelstelling.

Jaarlijks wordt ook de oppervlakte ruilgrond aangegeven. LNV heeft de wijze waarop deze wordt toegerekend veranderd. Tot aan de verantwoording 2003 was er sprake van een toedeling van de gekochte hectaren naar beleidscategorie. Vanaf het Jaarverslag LNV 2003 wordt er gewerkt met de trekkingsrechten op het vermogen van Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL) op basis van de waarde van de aan de EHS toebedeelde hectares ruilgrond in bezit bij BBL en op basis van de beschikbaar gestelde budgetten per beleidsdoel.

In de AVP staat geen wijziging van de oppervlakte reservaten en natuurontwikkeling die het Rijk wil realiseren via het spoor van verwerving inrichting en doorlevering. In de nota is geen sub totaal voor deze taakstelling aangegeven. Het MNP handhaaft de taakstelling van 112.099 ha. De taakstelling omvat de volgende verbijzonderingen: 7.000 ha NURG (2015), 3.000 ha Maaswerken (2010) en 3.174 ha bufferzones (aankoop in 2011).

Voortgang

Per 31 december 2003 was in totaal 61.835 ha (exclusief 19.248 ha ruilgrond) grond verworven. Daarvan is 46.278 ha ingericht als nieuwe natuur. In 2003 is 3.107 ha verworven en 192 ha ingericht.

In het Jaarverslag van LNV over 2003 meldt LNV dat dit jaar 3.316 ha is verworven. Dit is ruim 200 ha meer en met een gemiddelde ha prijs van 38.671 euro (LNV bijdrage volgens het Jaarverslag), ruim 8 miljoen euro meer. LNV geeft aan dat het verschil is te verklaren uit het feit dat andere definities zijn gebruikt. Daarom zijn de gegevens over 2002 en 2003 niet geheel vergelijkbaar meer. LNV is niet nader ingegaan op wat de wijziging in de definitie is.

In de regel rapporteert LNV de voortgang van verwerving in het Jaarverslag inclusief ruilgronden. De toegerekende ruilgronden zijn in 2003 van 17.989 ha toegenomen met 1.259 ha, naar 19.248 ha. Ook dit kan echter het verschil in cijfers niet verklaren.

Conclusie

De doelstellingen worden gewijzigd voor 2004. De lineaire taakstelling voor de komende jaren start bij de realisatie op 31 december 2003. Derhalve loopt de realisatie formeel geheel op schema. In de afgelopen vijf jaar is gemiddeld 3.650 ha per jaar verworven. De nieuwe lineaire taakstelling is 4.200 ha per jaar. Het tempo van verwerving in de afgelopen jaren moet iets worden verhoogd, ook nu de totale taakstellingen verlaagd zijn.

De hectaren die jaarlijks worden ingericht vertonen de laatste vijf jaar een grillig verloop. Dit was eerst 4.400 ha per jaar, daalt vervolgens in één jaar 9.000 ha, en stijgt dan met 200 ha per jaar. LNV verwacht dat dit komt door de gewijzigde definitie van inrichting. In het verleden

werd ervan uitgegaan dat als een ha was overgedragen aan een terreinbeherende instantie, deze ha dan ook was ingericht. Nu is ingericht, als deze hectaren ook daadwerkelijk zijn ingericht.

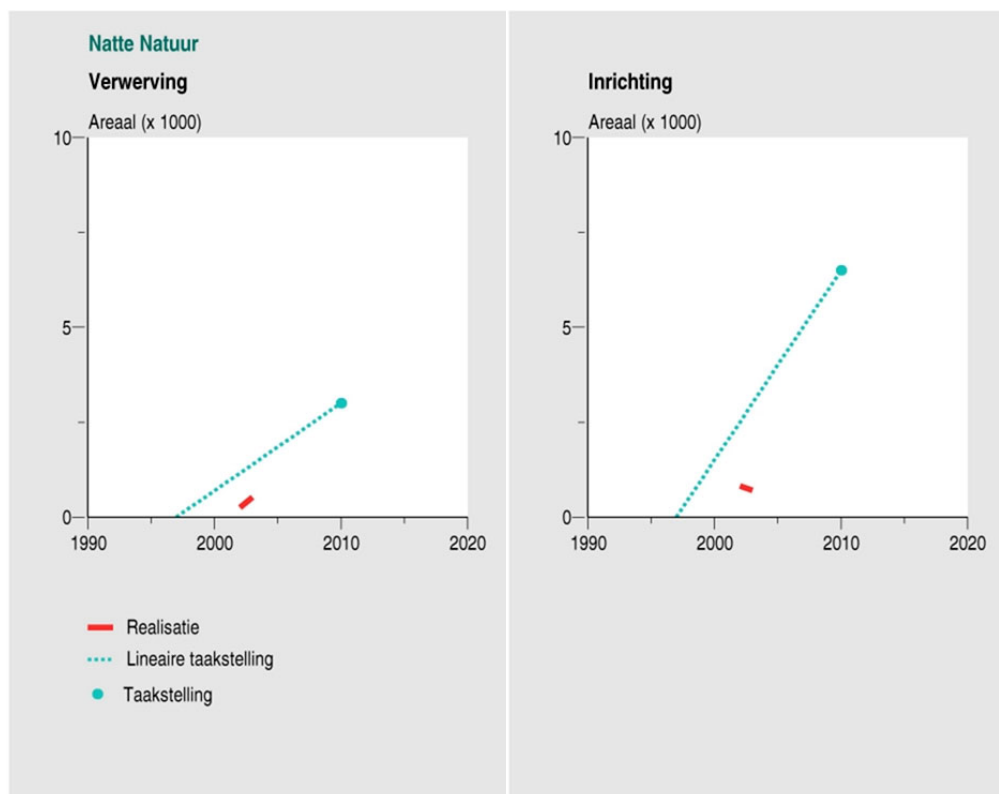
Ruilgronden

In de tekst wordt regelmatig gesproken over ruilgronden. Deze ruilgronden zijn afzonderlijk opgenomen bij de vermelding van de voortgang. Het zijn gronden die de overheid wel heeft verworven, maar die niet op de juiste plek liggen en dus, voornamelijk via landinrichting, nog moeten worden geruild. Het Ministerie van LNV (DLG) deelt de ruilgronden administratief volgens een verdeelsleutel toe aan de diverse functies.

LNV heeft de wijze waarop de ruilgronden worden toegerekend veranderd. Tot aan de verantwoording 2003 was er sprake van een toedeling van de gekochte hectaren naar beleidscategorie. Vanaf het Jaarverslag LNV 2003 wordt er gewerkt met de trekkingsrechten op het vermogen van BBL op basis van de waarde van de aan de EHS toebedeelde hectaren ruilgrond in bezit bij BBL en op basis van de beschikbaar gestelde budgetten per beleidsdoel.

Verwerving natte EHS (02.12) en inrichting natte EHS (02.14)

Terreinen natte natuur (02.12 en 02.14)

Figuur 19 Realisatie natte natuur verwerving en inrichting (bron: LNV, V&W en DLG)

Doelstelling

In de Interdepartementale Commissie voor Economische Structuurversterking (ICES) zijn er afspraken gemaakt over de aanleg van extra natte natuur (fig.19). De taakstelling is: In 2010 is de oppervlakte en kwaliteit van de natte natuur in en langs de grote rivieren en grote (binnen)wateren aanzienlijk vergroot en is duurzaam medegebruik gewaarborgd. Deze gebieden liggen deels binnen, deels buiten de EHS. Volgens LNV dienen de natte natuurgebieden in 2008 begrensd te zijn door de provincies als EHS. Het betreft twee tranches, tot 2010 en tot 2015, en omvat (zie p. 29 van het beleidsprogramma in LNV, 2000):

- 1) 3.000 ha nieuwe natte natuur met recreatief medegebruik in de stedelijke flanken van de Zuid-Hollandse Delta, aanvullend op de bestaande EHS
- 2) 3.000 ha goed toegankelijke, nieuwe natte natuur langs het IJsselmeergebied
- 3) 500 ha bestaande natte systemen in Noord-Nederland, hersteld in kwaliteit en functioneren (beken, oeverlanden, afgesloten zeearmen), en
- 4) 3.000 tot 4.000 ha nieuwe riviernatuur langs de Rijntakken en de Maas in de periode vanaf 2006 tot 2015 (brief van LNV en V&W aan de Tweede Kamer d.d. 08-10-1999). In deze brief over de nadere concretisering van de investeringspakketten in het kader van ICES 2, is de verwachting uitgesproken dat bij de uitvoering van de plannen bij

rivierverruiming deze oppervlakte kenmerkende riviernatuur extra zal ontstaan. In NVM (juli 2000, p. 29) is aangegeven dat deze extra 3.000 – 4.000 ha riviernatuur is afgesproken, aanvullend op de EHS en bestaande afspraken (NURG). Deze ICES middelen zijn hiervoor echter niet ter beschikking gekomen. Derhalve heeft LNV in de begroting voor 2004 p. 58 expliciet gemaakt deze oppervlakte niet als taakstelling te zien en dat zij derhalve ook niet meer in de (prestatie)begroting worden opgenomen.

Het MNP beschouwt deze oppervlakte, gezien de tekst in NVM, als een vervallen taakstelling. LNV heeft aangegeven dat het geen taakstelling betreft, maar een niet door middelen gedekte verwachting. Verlaging van de taakstelling is wat hen betreft dan ook niet aan de orde.

De nieuwe taakstelling voor natte natuur is nu 6.500 ha. In de brief (d.d. 24-10-2003) heeft LNV aangegeven dat van deze 6.500 ha, 3.000 ha dient te worden verworven. De overige hectaren zijn reeds eigendom van het rijk. Alle hectaren dienen wel te worden ingericht en behoren tot de EHS.

Ook wordt het reguliere programma voor het herstel en de inrichting van rijkswateren, inclusief de oevers, versneld. Hieraan zit echter geen taakstelling gekoppeld. Deze investeringen in natte natuurgebieden zijn tevens bedoeld om meer ruimte te bieden voor de waterberging bij hoog water. Dit gebeurt samen met V&W.

In de AVP is de 6.500 ha taakstelling en de verdeling over de drie projecten gehandhaafd. Tevens is aangegeven dat daarnaast natte natuur wordt gerealiseerd in de Rijkswateren van 500 ha, gefinancierd door V&W.

Voortgang

Per 31 december 2003 is er in de Zuid-Hollandse Delta 523 ha verworven en 190 ha ingericht, in Noord-Nederland is 46 ha verworven (bij wijze van uitzondering, deze zijn niet ingericht binnen het kader van ICES, wel overgedragen aan de beheerder) en 424 ha ingericht. In het IJsselmeergebied is 95 ha ingericht.

Er is dus in totaal van de 3.000 ha te verwerven grond, 523 ha verworven (het is niet bekend of ruilgronden hier een onderdeel van zijn). Van de 6.500 ha zijn ruim 700 ha ingericht. Overigens is een deel daarvan ook bekostigd uit andere middelen dan de ICES-gelden (regionale bijdragen provincies, gemeenten en waterschappen).

De voortgangscijfers vertonen een grillig verloop. Volgens LNV komt dit omdat door het MNP voor de voorgaande natuurbalansrapportage gebruik is gemaakt van een andere bron dan LNV. Deze bron baseerde zich, volgens LNV, op een planning in plaats van daadwerkelijke realisatie. De gebruikte bron van het MNP voor 2002 was de voortgangsrapportage van V&W.

Conclusie

Zowel verwerving als inrichting loopt achter op schema. De lineaire taakstelling voor verwerving is 250 ha per jaar. In de afgelopen vijf jaar is gemiddeld 100 ha per jaar verworven. De lineaire taakstelling voor inrichting is 500 ha per jaar. In de afgelopen vijf jaar is gemiddeld 150 ha per jaar ingericht.

Wel veel verschil in de voortgang bij de drie projecten. Noord-Nederland is nagenoeg gereed, terwijl de andere projecten in een startfase zijn.

3.4 Realisatie Ecologische Hoofdstructuur (beheer) (03)

Bestaand bos, natuurterreinen en landschap (03)

Tabel 6 Voortgang taakstellingen natuurdoelen NVM

Natuurdoelen	Taakstelling NVM land (ha)	Realisatie per 31-12-2003
<i>Grootschalige natuur</i>		
1. beek en zandboslandschap	51.000	?
2. rivierenlandschap	12.000	?
3. veen en zeekleilandschap / moerasboslandschap	22.000	?
4. duinlandschap	25.000	?
5. grote wateren		
a. meer		
b. begeleid getijdengebied	15.000	?
c. getijdengebied en zee		
<i>Bijzondere/Gevoelige natuur</i>		
6. beek	500	?
7. stilstaande wateren		
a. brak water	1.000	?
b. ven en duinplas		
8. moeras		
9. natte graslanden		
a. nat schraalland	25.000	?
b. nat, matig voedselrijk grasland		
10. droog schraalgrasland		?
11. kalkgrasland	500	?
12. bloemrijkgrasland		?
13. ziltgrasland	3.000	?
14. natte heide en hoogveen	15.000	?
15. droge heide	30.000	?
16. zandverstuiving	4.000	?
17. reservaatakker	500	?
18. bos van laagveen en klei	10.000	?
19. bos van arme gronden	20.000	?
20. bos van rijke gronden	20.000	?
21. bos van bron en beek	2.500	?
<i>Multifunctionele natuur</i>		
?? botanisch grasland	20.000	?
22. multifunctionele grote wateren / Noordzee en overige Grote Wateren		
23. overig stromend en stilstaand water		
24. multifunctionele graslanden		
a. multifunctionele grasland	120.000	?
b. wintergastengrasland	50.000	
25. overige natuur	30.000	?
26. middenbos, hakhout en griend	4.000	?
27. multifunctioneel bos	189.000	?
Bos met verhoogde natuurwaarde	25.000	?
Totaal	695.000	

Doelstelling

In NVM (p14) is aangegeven dat de taakstelling voor bestaand bos en andere natuurterreinen 453.500 ha is. Dit is ongewijzigd ten opzichte van het Natuurbeleidsplan. De gronden worden onder andere beheerd door Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, de provinciale Landschappen, Particulieren, Gemeenten, Waterleidingbedrijven en Defensie. Het beheer wordt veelal (mede)gefinancierd door LNV. Voor iets meer dan 100.000 ha vindt geheel geen financiering plaats door LNV (info LNV).

In NVM staat op hoofdlijnen welke ecologische kwaliteit in de EHS moet worden gerealiseerd. In deze tabel is ook de kwaliteit van de 151.500 ha nieuwe natuur en 90.000 ha agrarisch natuurbeheer in de EHS opgenomen. De provincies zullen in overleg met de beheerders vaststellen waar die doelen gerealiseerd zullen worden. Inmiddels is er een eerste voorlopige versie van deze kaart (Figuur 1). Naar verwachting zal deze eind 2005 gereed zijn. Voor nadere informatie hierover zie paragraaf 2.4. Aanduiding natuurkwaliteit.

In de AVP staat dat de 453.500 ha bestaande natuur binnen de EHS een voorlopige inschatting is van de bestaande natuur binnen de EHS. Volgens LNV is het dan ook geen beleidstaakstelling meer. Op pg 59 van MJP wordt echter wel gesproken over de taakstelling van 728.500 ha voor de begrensde EHS. De 453.500 ha is hier een onderdeel van.

Voortgang

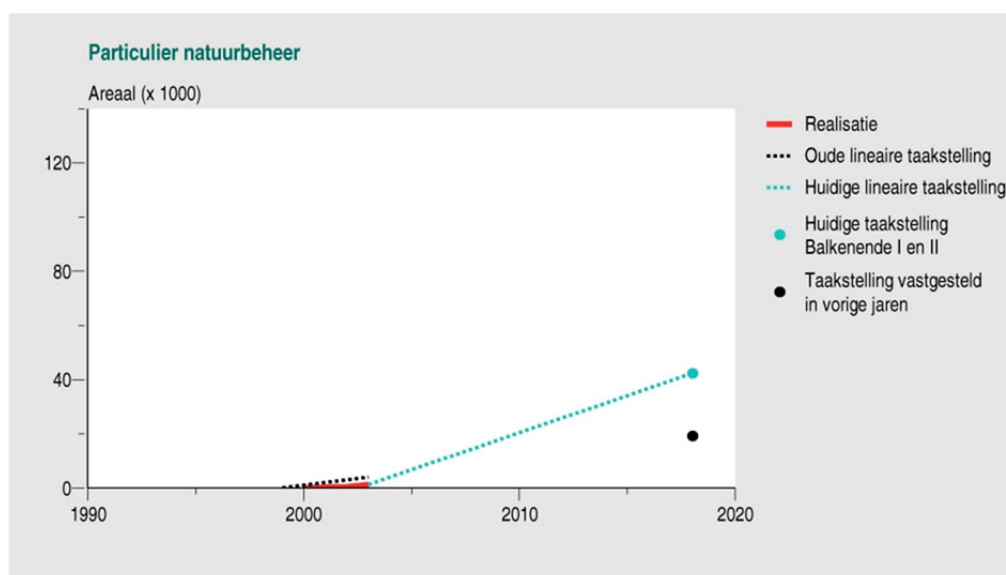
Met het beëindigen van de taakstelling voor afrondingsaankopen is de resterende taakstelling voor verwerving vervallen. De kwantitatieve taakstelling is formeel gerealiseerd.

Voor de te realiseren natuurkwaliteit zijn op dit moment geen nadere gegevens beschikbaar (tabel 6).

Conclusie

Op dit moment kan nog geen beeld gegeven worden van de mate van doelbereiking van de beoogde natuurkwaliteit van de bestaande natuur. Een landelijk beeld van in hoeverre er nog inrichting gewenst is om de natuurkwaliteit te kunnen realiseren ontbreekt.

Particulier natuurbeheer (0.3)

Figuur 20 Realisatie particulier natuurbeheer (bron: LNV en LASER)

Doelstelling

De gronden met de aanduiding particulier natuurbeheer behoren tot de EHS. Zij hebben nu veelal de hoofdfunctie landbouw maar krijgen de hoofdfunctie natuur. Via beheerregelingen tussen overheid en particulieren wordt beoogd de natuurwaarden te herstellen en te ontwikkelen. In tegenstelling tot nieuwe natuur vindt het beheer hier dus niet plaats door terreinbeherende organisaties.

Voor particulier natuurbeheer was de taakstelling 19.200 ha te realiseren in 2018 (zie nieuwe natuur p52). Door de omslag van verwerving naar beheer in de Kabinetten Balkenende I en II is de taakstelling met 23.055 ha toegenomen (fig.20). Hiervan dient 15.151 ha een bijdrage te leveren aan de realisatie van de doelstellingen voor nieuwe natuur en 7.904 ha dient een bijdrage te leveren aan de robuuste verbindingen. De totale taakstelling voor particulier natuurbeheer komt nu op 42.255 ha. Dit is meer dan een verdubbeling van de taakstelling.

In NVM staat op hoofdlijnen welke ecologische kwaliteit in de EHS moet worden gerealiseerd. Het particulier natuurbeheer is hier een onderdeel van. De provincies zullen in overleg met de beheerders vaststellen waar die doelen gerealiseerd zullen worden. Inmiddels is er een eerste voorlopige versie van deze Landelijke Natuurdoelenkaart (zie Figuur 1). Naar verwachting zal deze eind 2005 gereed zijn.

Bij de voortgang geeft LNV niet aan of deze gronden ook zijn ingericht. Dit is volgens LNV ook moeilijk aan te geven omdat:

- Inrichting bij particulier natuurbeheer geschiedt op basis van een zesjarige subsidie. De meeste mensen vragen tegelijk met subsidie functieverandering, inrichtingssubsidie aan. Men dient een inrichting- en beheerplan in voor een (eerste) tijdvak van 6 jaar. Ieder jaar krijgt de aanvrager een voorschot, na het zesde jaar vindt afrekening plaats. Programma Beheer is in 2000 begonnen, er is dan ook nog geen inrichtingssubsidie afgerond

- Iemand kan na dit eerste zesjarige tijdvak nog één tijdvak inrichtingssubsidie aanvragen
- Men hoeft geen inrichtingssubsidie aan te vragen via programma Beheer; inrichtingsgeld kan ook via een andere financier komen
- Inrichting is niet altijd nodig voor het realiseren van het beoogde natuurdoel, zoals bij half natuurlijk grasland

LNV rekent in haar eigen beheertabellen daarom altijd dat 6 jaar na het afsluiten van het beheercontract (dus in 2006) de eerste hectaren ingericht zijn.

In de AVP is als taakstelling 38.205 ha particulier natuurbeheer, gerealiseerd in 2018 opgenomen. Dit wijkt af van de hiervoor genoemde taakstelling van 42.255 ha. Het onderdeel van de tweede tranche robuuste verbindingen dat via particulier natuurbeheer zou worden gerealiseerd (4.050 ha) is hier niet in opgenomen. LNV heeft niet aangegeven waarom dit zo is gedaan. Het is ook niet duidelijk op welke wijze deze hectaren dan wel gerealiseerd moeten worden. De totale doelstelling voor robuuste verbindingen van 27.000 ha is in de AVP niet veranderd.

Voortgang

Op 31 december 2003 was volgens LNV (conform verantwoording en andere officiële documenten) voor particulier natuurbeheer 1.213 ha binnen de EHS gerealiseerd, dat wil zeggen dat er langdurige beheerregelingen met particuliere eigenaren waren afgesloten. In 2002 was er voor 510 ha een beheerregeling afgesloten, dat zou betekenen dat er in 2003 voor ruim 700 ha aan overeenkomsten is afgesloten.

In het Jaarverslag van LNV is geen realisatiecijfer voor 2003 opgenomen; wel dat tot en met 2002 in totaal voor 745 ha aan overeenkomsten is afgesloten. Dit wijkt dus af van het realisatiecijfer voor particulier natuurbeheer dat het MNP van LNV/LASER heeft ontvangen.

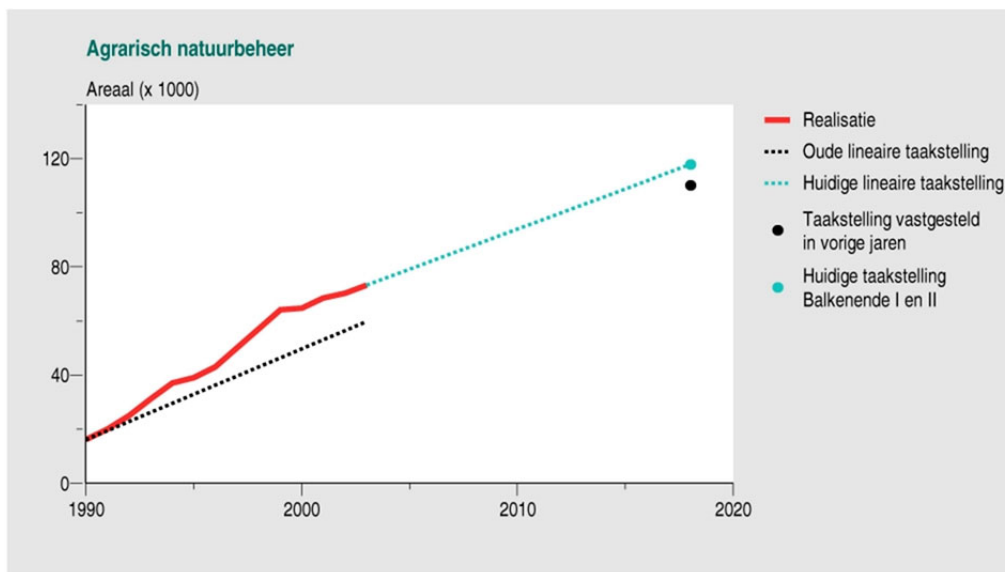
Overigens is buiten de EHS in totaal voor 927 ha een regeling met particuliere eigenaren afgesloten. Deze hectaren worden niet meegenomen bij het realiseren van de landelijke taakstelling voor particulier natuurbeheer omdat ze bijdragen aan de doelstelling voor bos op landbouwgrond en buiten de EHS liggen.

Conclusie

De taakstelling wordt gewijzigd. De lineaire taakstelling voor de komende jaren start op het niveau van de realisatie op 31-12-2003. Derhalve loopt de realisatie formeel op schema.

De gemiddelde realisatie is de afgelopen vier jaar 300 ha per jaar. De lineaire taakstelling was 1.000 ha per jaar, en wordt met de nieuwe taakstelling 2.750 ha per jaar. De werkelijke realisatie moet met het tienvoudige toenemen om op het gewenste realisatie tempo te komen.

Agrarisch natuurbeheer en landschapsbeheer (0.3)

Figuur 21 Realisatie agrarisch natuurbeheer (bron: LNV, LASER en DLG)

Doelstelling

Naast natuurgebieden maken agrarisch natuurbeheergebieden grotendeels deel uit van de EHS. Deze gebieden behouden de hoofdfunctie landbouw. Via beheerregelingen tussen overheid en boeren wordt beoogd de natuurwaarden in deze gebieden te behouden, herstellen en vergroten. De taakstelling was 90.000 ha binnen de EHS (zie p.14 van het beleidsprogramma in LNV, 2000), gerealiseerd in 2018.

Het beleid voor agrarisch natuurbeheer stamt al van de tijd van de relatienota (CRM, 1975).

Door de ingezette koerswijziging van de Kabinetten Balkenende I en II, waarbij een ombuiging van aankoop naar agrarisch en particulier natuurbeheer heeft plaatsgevonden, is de taakstelling voor agrarisch natuurbeheer binnen de EHS toegenomen met 7.685 ha. Hiervan dient 5.050 ha een bijdrage te leveren aan de realisatie van de doelstellingen voor nieuwe natuur en 2.635 ha dient een bijdrage te leveren aan de robuuste verbindingen. De totale taakstelling voor agrarisch natuurbeheer binnen de EHS komt nu op 97.685 ha. (Dit is exclusief het landschapsbeheer. Daar is geen taakstelling in hectaren voor geformuleerd. Via programma Beheer kunnen daar wel specifieke landschapspakketten voor worden afgesloten).

De cijfers over de realisatie van DLG en LASER hebben echter betrekking op het agrarisch natuurbeheer binnen en buiten de EHS. Buiten de EHS is de taakstelling 45.000 ha. Hiervan is 20.000 ha wintergasten (wordt verantwoord bij wintergasten landelijk gebied) en 5.000 ha natuurbraak (wordt niet behandeld in deze rapportage). Dat betekent dat de resterende 20.000 ha op deze post agrarisch natuurbeheer wordt verantwoord. De taakstelling wordt daarom met 20.000 ha opgehoogd en wordt daarmee 117.685 ha (fig. 21).

In NVM staat op hoofdlijnen welke ecologische kwaliteit in de EHS moet worden gerealiseerd. Het agrarisch natuurbeheer binnen de EHS, is hier een onderdeel van. De provincies zullen in

overleg met de beheerders vaststellen waar die doelen gerealiseerd zullen worden. Inmiddels is er een eerste voorlopige versie van deze natuurdoelenkaart (zie Figuur 1). Op deze kaart staan zowel de kwaliteiten van de natuur binnen als buiten de EHS. Naar verwachting zal deze kaart eind 2005 gereed zijn.

In de AVP is de taakstelling voor agrarisch natuurbeheer in de EHS 96.335 ha, realisatie 2018. Het verschil wordt veroorzaakt omdat het onderdeel van de tweede tranche robuuste verbindingen dat via agrarisch natuurbeheer zou worden gerealiseerd (1.350 ha) hier niet in is opgenomen. LNV heeft niet aangegeven waarom dit zo is gedaan. Het is ook niet duidelijk op welke wijze deze hectaren dan wel gerealiseerd moeten worden. De totale doelstelling voor robuuste verbindingen van 27.000 ha is in de AVP niet veranderd. De taakstelling voor beheer buiten de EHS is ongewijzigd en voor dit onderdeel dus 20.000 ha. De realisatie termijn is van 2020 vervroegd naar 2018.

Voortgang

Inmiddels zijn voor 73.209 ha beheerregelingen afgesloten. Een deel daarvan betreft de oude regeling beheerovereenkomsten 1988 (Regeling Beheerovereenkomsten Natuur). DLG voorziet de beëindiging van de RBON eind 2006. Het andere deel wordt gesubsidieerd via de Subsidieregeling agrarisch natuurbeheer (SAN) van het Programma Beheer.

Bij deze cijfers zijn de volgende twee nuanceringen nog van belang. Van de RBON hectaren vallen bijna 6.500 ha in toekomstig reservaatgebied. Dit is het zogenaamde overgangsbeheer. Eigenlijk dragen deze hectaren niet bij aan de realisatie van de doelstelling van agrarisch natuurbeheer omdat ze fysiek ergens anders liggen. Namelijk een onderdeel zijn van de 151.500 ha nieuwe natuur. Deze hectaren zijn door het MNP en LNV altijd meegenomen in het totaal van RBON, dit jaar ook.

Daarnaast bevatten de SAN hectaren een aantal beheerpakketten voor 'bruto' weidevogelbeheer. Afhankelijk van het pakket wordt 17%, 22%, 28% of 32% van de oppervlakte actief beheerd. Dit zijn de zogenaamde netto hectaren. Deze worden jaarlijks gerapporteerd bij de voortgang van het beleid. Voor de berekening van de netto oppervlakte weidevogelbeheer werden de betreffende oppervlaktes met het betreffende percentage vermenigvuldigd ($26.637 \times 17\% + 6.555 \times 22\% + 2.646 \times 28\% + 4.255 \times 32\% = 8.073$ ha). Dit jaar heeft LNV een andere berekenwijze gevolgd voor haar rapportages. Voor een zo goed mogelijke consistentie tussen de cijfers in verschillende rapportages neemt het MNP deze over, conform afspraak met LNV. Bij de nieuwe berekenwijze is het gemiddelde van de percentages, dat is 25%, vermenigvuldigd met het totale oppervlakte bruto weidevogelbeheer, dat is 40.093 ha = 10.023 ha. Door de andere berekenwijze is voor 2003, op papier, 2.000 ha extra weidevogelbeheer gerealiseerd. Het MNP heeft voor een zo goed mogelijke weergave van de voortgang van het beleid (trend), deze gewijzigde berekenwijze met terugwerkende kracht ook toegepast op de voorliggende jaren.

In totaal zouden van de 73.209 ha, dus ca 8.500 ha (dat is ruim 10%) niet mogen worden meegerekend bij het behalen van de doelstelling voor agrarisch natuurbeheer. Gezien de consistentie met de door LNV geleverde cijfers wordt hier geen rekening mee gehouden.

Overigens geeft LNV in haar jaarverslag over 2003 aan dat voor agrarisch natuurbeheer en landschapsbeheer in de EHS 52.863 ha is gerealiseerd. Hoewel dit getal inclusief de hectaren landschapsbeheer is, is het toch ruim 9.000 ha, minder dan LNV rapporteert in de richting van het MNP over de voortgang agrarisch natuurbeheer van 61.903 ha voor 2003 in de EHS.

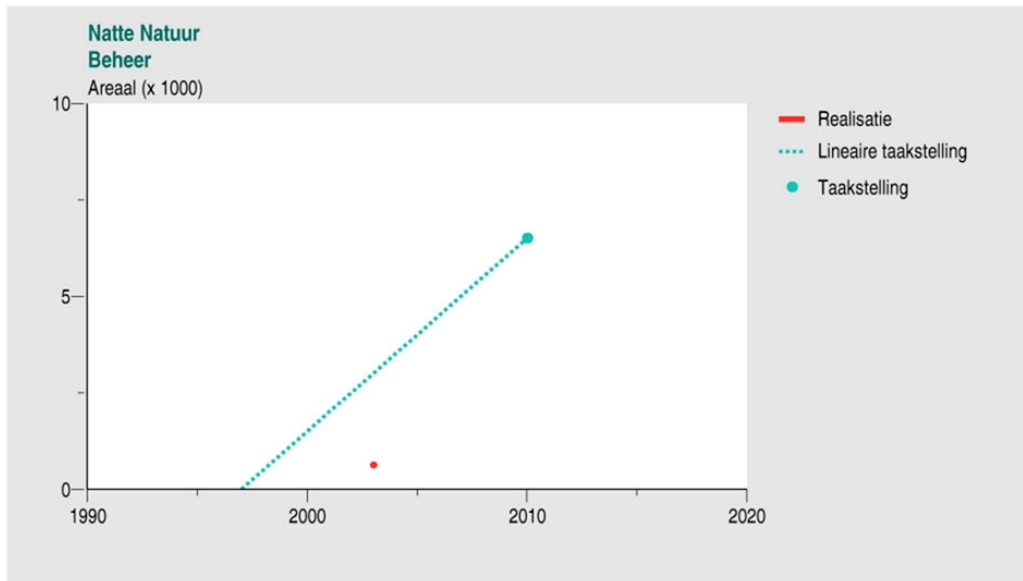
Conclusie

De realisatie liep voor op schema. De taakstelling wordt echter gewijzigd. De lineaire taakstelling voor de komende jaren start op het niveau van de realisatie op 31-12-2003. Derhalve loopt de realisatie nu geheel op schema.

De gemiddelde realisatie in de afgelopen vier jaar is 2.300 ha per jaar. De nieuwe lineaire taakstelling wordt 3.000 ha per jaar. De werkelijke realisatie moet wat toenemen om op het gewenste realisatie tempo te komen.

Momenteel vindt omvorming plaats van de RBON naar de SAN. De overgang van de ene regeling naar een andere kost tijd en extra inspanning. Dit zou deels de afnemende groei van de laatste jaren kunnen verklaren. In de periode 1995 – 1999 was de gemiddelde realisatie 6.250 ha per jaar.

Beheer natte natuur (03)

Figuur 22 Realisatie beheer natte natuur (bron: LNV)

Doelstelling

Deze doelstelling betreft het beheer van de gerealiseerde natuurgebieden bij de taakstelling natte natuur verwerving en inrichting. Voor nadere informatie over de doelstelling wordt daarnaar verwezen (zie p.55). Kort samengevat is de doelstelling conform NVM (p. 29):

- 1) 3.000 ha nieuwe natte natuur met recreatief medegebruik in de stedelijke flanken van de Zuid-Hollandse Delta, aanvullend op de bestaande EHS
- 2) 3.000 ha goed toegankelijke, nieuwe natte natuur langs het IJsselmeergebied
- 3) 500 ha bestaande natte systemen in Noord-Nederland, hersteld in kwaliteit en functioneren (beken, oeverlanden, afgesloten zeearmen)

De taakstelling voor natte natuur beheer is 6.500 ha gerealiseerd in 2010.

In de AVP is de 6.500 ha taakstelling en de verdeling over de drie projecten gehandhaafd. Tevens is aangegeven dat daarnaast natte natuur wordt gerealiseerd in de Rijkswateren van 500 ha, gefinancierd door V&W. Het MNP gaat ervan uit dat het beheer van deze hectaren niet opgeteld hoeft te worden bij de taakstelling van 6.500 ha.

Voortgang

Per 31 december 2003 wordt in de Zuid-Hollandse Delta 99 ha beheerd, in Noord-Nederland wordt 424 ha beheerd. In het IJsselmeergebied 100 ha beheerd. Er is dus in totaal van de 6.500 ha te beheren grond, 623 ha in beheer (fig. 22).

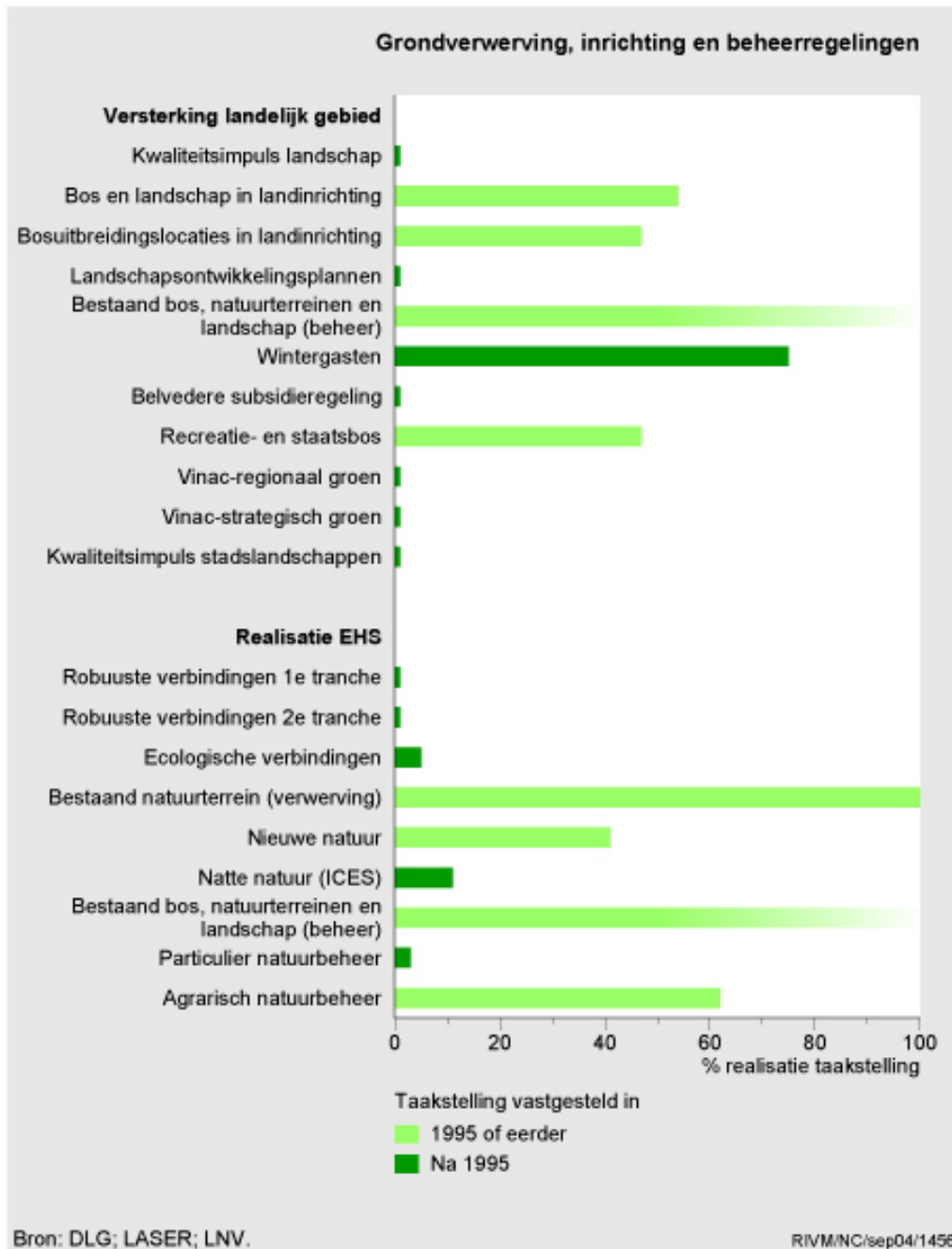
Conclusie

Het beheer loopt achter op schema. De lineaire taakstelling voor beheer is 500 ha per jaar. Het is de eerste keer dat gerapporteerd wordt over de voortgang. Daarom kan niet worden aangegeven hoe de trend tot nu toe is geweest.

3.5 Conclusie

Realisatie beleidsprestaties

Figuur 23 geeft een overzicht van de realisatie van het natuurbeleid. De indeling volgt de systematiek van de Begroting en het Jaarverslag van het ministerie van LNV. Hierbij worden de onderdelen Versterking landelijk gebied en Realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur onderscheiden.

Figuur 23 Per 31 december 2003 is van de taakstellingen voor grondverwerving, inrichting en beheerregelingen van 1995 of eerder circa de helft gerealiseerd. Nieuwe afspraken na 1995 zijn veelal nog nauwelijks gerealiseerd.

De procentuele realisatie van de taakstelling per 31 december 2003 is afgezet tegen de gehele taakstelling. Voor de realisatie bij grondverwerving/inrichting is de beleidsprestatie voor inrichting gebruik. Bij beheerregelingen houdt de term realisatie in dat voor de betreffende gronden een beheerregeling is afgesloten. Bij het beheer van bestaand bos, natuurterreinen en landschap (zowel voor binnen als buiten de EHS) is niet duidelijk of de terreinen ook met de beoogde natuurkwaliteit beheerd worden. Daarom is het percentage gerealiseerd wat met een kleurverloop aangeduid.

De taakstellingen zullen gerealiseerd worden van 2010 tot en met 2020.

Versterking landelijk gebied

Het landschapsbeleid heeft vooral een stimulerend karakter. Het Rijk stimuleert met het Besluit Ontwikkeling van Landschappen (BOL) gemeenten om landschapsbeleid te ontwikkelen en vast te leggen in Landschapsontwikkelingsplannen (LOP's). Met het Belvedere-beleid wil het Rijk stimuleren dat cultuurhistorie meer richtinggevend wordt bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. De doorwerking van het stimulerende landschapsbeleid is redelijk goed. Het op concrete uitvoering gerichte beleid van de Kwaliteitsimpuls Landschap, komt echter niet op gang.

Groen in de stedelijke omgeving

Het 'oude beleid' van voor 1994 verliep voortvarend. De laatste jaren stagneert de voortgang geheel. Nieuw beleid zoals de Kwaliteitsimpuls Stadslandschap is al beëindigd voordat dit goed op gang gekomen is.

Realisatie Ecologische Hoofdstructuur

Het kwantitatief beheer van natuurterreinen binnen en buiten de EHS verloopt conform taakstelling. Alleen het particulier natuurbeheer loopt fors achter op schema, 1/50 wordt beheerd.

- Bestaande natuur buiten de EHS: wordt geheel beheerd (96.500 ha)
- Nieuwe natuur: 1/3 wordt beheerd (= oppervlakte ingericht) 46.000 ha
- Bestaand bos, natuurterreinen en landschap in de EHS: wordt geheel beheerd (453.500 ha)
- Agrarisch natuurbeheer (binnen en buiten EHS): 2/3 wordt beheerd (73.000 ha)

De beoogde natuurkwaliteit komt meer in beeld. Met de huidige gegevens is het nog niet mogelijk een kwantitatief beeld te schetsen van deze kwaliteitsdoelen.

Met de doelstellingen gericht op verbindingen tussen natuurgebieden gaat het minder voortvarend. De ecologische verbindingzones zijn voordat ze goed op gang waren, als beleidsdoel geschrapt. De robuuste verbindingen bevinden zich 3 jaar na vaststelling van het beleid, in de fase van het maken van bestuurlijke afspraken. De begrenzing moet nog starten.

Samenvattend

Taakstellingen voor natuur, bos en landschap uit 1995 en eerder zijn voor 40% tot 60% gerealiseerd. Dit betreft onder andere de taakstellingen voor nieuwe natuur, bestaande natuurterreinen, bos, landschap en recreatie, en agrarisch natuurbeheer.

Taakstellingen van na 1995 (ook uit de nota 'Natuur voor mensen, mensen voor natuur'), zijn nog amper gerealiseerd. Het betreft onder andere de robuuste en ecologische verbindingen, particulier natuurbeheer en de kwaliteitsimpuls landschap.

Literatuur

- CRM (1975). Nota relatie tussen landbouw, natuur- en landschapsbehoud. Tweede Kamer der Staten-Generaal 1974-1975 13285 nr. 1-3. Staatsuitgeverij. Den Haag.
- DLG (2001). Jaarverslag 2000. Dienst Landelijk Gebied. Utrecht.
- DLG (2001). Voortgang kwantitatieve taakstellingen beleidscategorieën SGR per 1 januari 2001. Dienst Landelijk Gebied. Utrecht.
- DLG (2002). Structuurschema Groene Ruimte. Voortgangsrapportage 2001. Dienst Landelijk gebied. Utrecht.
- Groffen, A.G. & P.A.A.M. Lambrigts (2003). Beleidsmonitor Belvedere 2003. Beleidsevaluatie. Nijmegen. Royal Haskoning.
- Landschapsbeheer Nederland, 2002. Landschapsontwikkelingsplan. Een handleiding voor het laten opstellen van een landschapsontwikkelingsplan. Utrecht. Landschapsbeheer Nederland.
- Laser, 2002. Besluit ontwikkeling van landschappen. Roermond. Laser.
- LNV (1990). Natuurbeleidsplan. Regeringsbeslissing. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Den Haag.
- LNV (1995). Dynamiek en vernieuwing. Beleidsvoornemens op het gebied van landbouw, natuurbeheer en visserij. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Den Haag.
- LNV (1995). Structuurschema Groene Ruimte: het landelijk gebied de moeite waard. Deel 4: Planologische Kernbeslissing. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Den Haag.
- LNV (2000). Natuur voor Mensen, Mensen voor Natuur. Nota Natuur, Bos en Landschap in de 21e eeuw. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Den Haag.
- LNV (2000). Brief van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij aan de Tweede Kamer, 3-11-2000. Middelen natuurbeheer. Den Haag.
- LNV (2002). Brief van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij aan de Tweede Kamer, 9-10-2002. Ombuigingen op budget natuuraankopen n.a.v. Strategisch Akkoord. Den Haag.
- LNV (2003). Brief van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit aan de Tweede Kamer, 16-09-2003. Uitgavenintensivering EHS en reconstructie. Den Haag.
- LNV (2003). Voortgang kwantitatieve taakstellingen beleidscategorieën per 1 januari 2003. d.d. 24 juni 2003

- LNV (2003). Brief van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit aan de Tweede Kamer , 24-10-2003. Toegezegde informatie in het begrotingsonderzoek. Den Haag.
- LNV (2003). Vitaal en Samen LNV-beleidsprogramma 2004-2007. Den Haag.
- LNV (2003). Rijksbegroting Landbouw, Natuurbeheer en Visserij 2003. SDU Den Haag.
- LNV, 2004. Agenda voor een Vitaal Platteland. Visie. Inspelen op veranderingen. Den Haag. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselveiligheid.
- LNV (2004). Voortgang realisatie operationele doelen LNV per 1 januari 2004. d.d. 19 maart, 1 april, 26 mei, 18 juni en 22 juli 2004
- LNV (2004). Jaarverslag van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. SDU Den Haag.
- LNV (2004). Rijksbegroting Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit 2004. SDU Den Haag.
- Natuurplanbureau (2001). Analyses van opties voor en gevolgen van het Natuuroffensief. Rapport 498665001 RIVM. Bilthoven.
- MNP, 2003. Natuurbalans 2003. Bilthoven. Milieu- en Natuurplanbureau.
- RIVM en DLO (2000). Natuurbalans 2000. Natuurplanbureau. Samsom B.V. Alphen aan den Rijn.
- RIVM en DLO (2001, 2002). Natuurbalans 2001, 2002. Natuurplanbureau. Kluwer. Alphen aan den Rijn.
- Smaal, P.A., & A. Soepboer, 2001. Werk in uitvoering. Monitoring Belvedere. Nijmegen. Novioconsult.
- VROM (1999). Actualisatie van de Vierde Nota Ruimtelijke Ordening Extra. Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu. Den Haag.

Bijlage 1 Afkortingen

AVP	Agenda voor een Vitaal Platteland
BBL	Bureau Beheer Landbouwgronden
BOL	Besluit Ontwikkeling Landschappen
DLG	Dienst Landelijk Gebied
EHS	Ecologische Hoofdstructuur
EVZ	Ecologische verbindingzones
ILG	Investeringsregeling Landelijk Gebied
KWALI	Kwaliteitsimpuls Landschap
LASER	Landelijke Service bij Regelingen
LOP	Landschapsontwikkelingsplannen
LNV	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
OLS	Ontwikkelingsgerichte Landschapsstrategie
MJP	Meerjarenprogramma Vitaal Platteland
MNP	Milieu- en Natuurplanbureau
NvM	Natuur voor mensen, mensen voor natuur
RBON	Regeling Beheerovereenkomsten Natuur
RIVM	Rijksinstituut Voor Volksgezondheid en Milieu
SAN	Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer
SGR	Structuurschema Groene Ruimte
SN	Subsidieregeling Natuurbeheer

Bijlage 2 Factsheet indicatoren Natuurbalans 2004

Werkwijze: Voor alle figuren en tabellen in dit Planbureau rapport is één algemene factsheet opgesteld. Een deel van de figuren (indicatoren) is opgenomen in de Natuurbalans 2004. Per indicator is tevens een tabel opgenomen in de bijlage: Realisatie voortgangscijfers beleidsprestaties per jaar. In deze tabel staat de titel, de voortgang per jaar, de lineaire taakstelling, het indicatornummer, de bron van de informatie en de eventuele bewerking van de cijfers.

A. Algemeen

Nr.	Vraag	Antwoord
A1	Product	Figuur 3.3, 3.4, 5.2, 5.4 en Tabel 3.2 NB2004
A2	Indicatortitel	Realisatie van diverse taakstellingen
A3	Indicatorcode	Diverse codes, zie bijlage voortgang beleidsprestaties
A4	Algemene beschrijving indicator	Realisatie beleid, taakstelling, jaar start en einde taakstelling, de jaarlijkse realisatie (veelal voor 4 jaar)
A5	PT lid/ Organisatie / Lab / Afdeling	Joep Dirx (NPB) en Hendrien Bredenoord (NLB)
A6	Datum	14-10-2004

B. Berekening

Nr.	Vraag	Antwoord
B1	Naam Uitvoerder/ respondent	Mariëtte van Esbroek, Arjan Koomen en Titus Weijsschedé
B2	Beschrijving berekeningsstappen + modelnaam	Geen gebruik gemaakt van modellen
B3	Aannames, keuzes in (model) toepassing	De gebruikte data is afkomstig van derden, de verantwoordelijkheid voor de juistheid ligt bij hen
B4	Betrouwbaarheid v/d uitkomst(en) (Marges, gevoeligheid, onzekerheid)	Zie D1, niet te duiden. Door het hanteren van de gemiddelde voortgang over vijf jaar, worden mogelijke jaarlijkse fluctuaties/onzekerheden uitgemiddeld.
B5	Literatuur verwijzingen	NB 2004

C. Bestandsinformatie

Nr.	Vraag	Antwoord
C1	Naam databestand/ modeloutput	DLG Voortgangrapportages SGR, LNV Voortgangsrap. kwantitatieve taakstellingen, LASER SAN en SN beschikkingen, DLG RBON overzichten, Landschapsbeheer Nederland
C2	Basis-, tussen- of eindbestand?	n.v.t.
C3	Bestuurlijke informatie	Taakstellingen Balkenende I en II
C4	Beschrijving inhoud	Per natuur- en landschapsdoelstelling is taakstelling en voortgang t/m 2003 aangegeven en in meerjaren perspectief geplaatst
C5	Ruimtelijke dekking	n.v.t. landelijke cijfers
C6	Ruimtelijke indeling	n.v.t. landelijke cijfers
C7	Begindatum/ einddatum	31-12-1999 (soms 1990) 31-12-2003
C8	Eigenaar	DLG, LASER, LNV, LB Nederland
C9	Beheerder	DLG, LASER, LNV, LB Nederland
C 10	Naam meta-datasysteem	n.v.t.

D. Overige opmerkingen

Geef hier relevante informatie die niet in de overige tabellen geplaatst kan worden.

Nr.	Vraag	Antwoord
D1	Overige informatie	<p>Het ministerie van LNV rapporteert jaarlijks over de voortgang van het natuur- en landschapsbeleid. Dat gebeurt aan de hand van cijfers van de Dienst Landelijk Gebied (DLG) en de Landelijke Service bij Regelingen (LASER). Het MNP heeft met LNV afgesproken de cijfers te publiceren die LNV hanteert. Dit met de bedoeling om het kamerdebat over de voortgang van het natuurbeleid op hoofdlijnen te concentreren en niet te verzanden in een technische discussie over cijfers. Een kanttekening is hier echter op zijn plaats.</p> <p>Zo zijn er discrepanties tussen de cijfers die LNV in opeenvolgende jaren hanteert. Dit jaar betreft het bijvoorbeeld de totaalcijfers over gerealiseerde nieuwe natuur en de cijfers over de ruilgronden. LNV noemt de verschillen in definities als een verklaring voor de discrepanties. Het gebrek aan transparantie in de beleidsinformatie maakt het niet alleen moeilijk om de trends op hoofdlijnen weer te geven, maar ook om onzekerheidsmarges goed te kunnen duiden.</p>

Bijlage 3 Realisatie voortgangscijfers beleidsprestaties per jaar

Per taakstelling is aangegeven wat de cumulatieve realisatie per jaar is en de lineaire taakstelling per jaar. Deze gegevens zijn gebruikt voor de samenstelling van de figuren in hoofdstuk 3. Tevens is de indicatorcode (intern verwijfsnummer van het MNP) aangegeven en wat de bron van de data is.

Kwaliteitsimpuls Landschap onderdeel beheer (voor verwerving geen tabel opgenomen, realisatie eveneens 0)

	Realisatie in ha	Oude lineaire taakstelling beheer in ha	Nieuwe lineaire taakstelling beheer in ha
1990			
1991			
1992			
1993			
1994			
1995			
1996			
1997			
1998			
1999			
2000	0	0	
2001	0	2000	
2002	0	4000	
2003	0	6000	0
2004		8000	1176
2005		10000	2353
2006		12000	3529
2007		14000	4706
2008		16000	5882
2009		18000	7059
2010		20000	8235
2011		22000	9412
2012		24000	10588
2013		26000	11765
2014		28000	12941
2015		30000	14118
2016		32000	15294
2017		34000	16471
2018		36000	17647
2019		38000	18824
2020		40000	20000

1904N04j

Bron: Rapportage LNV

Bos en landschap in landinrichting; verwerving

	Realisatie in ha	Lineaire taakstelling in ha	Lineaire taakstelling in ha
1990			
1991			
1992			
1993		0	
1994		368	
1995		735	
1996		1103	
1997		1470	
1998		1838	
1999	4190	2206	
2000	4990	2573	
2001	5565	2941	5565
2002	5608	3308	5661
2003	5655	3676	5756
2004		4044	5852
2005		4411	5947
2006		4779	6043
2007		5146	6139
2008		5514	6234
2009		5882	6330
2010		6249	6425
2011		6617	6521
2012		6984	6616
2013		7352	6712
2014		7720	6808
2015		8087	6903
2016		8455	6999
2017		8822	7094
2018		9190	7190
2019			
2020			

1960N04g

Data LNV Voortgang kwantitatieve taakstellingen beleidscategorieën per 1 januari 2003 en 2004 en rapportages DLG Structuurschema Groene Ruimte 2000, 2001, 2002.

Bos en landschap in landinrichting; inrichting

	Realisatie in ha	Lineaire taakstelling in ha	Lineaire taakstelling in ha
1990			
1991			
1992			
1993		0	
1994		368	
1995		735	
1996		1103	
1997		1470	
1998		1838	
1999	3030	2206	
2000	3310	2573	
2001	3522	2941	3522
2002	3731	3308	3738
2003	3901	3676	3954
2004		4044	4169
2005		4411	4385
2006		4779	4601
2007		5146	4817
2008		5514	5032
2009		5882	5248
2010		6249	5464
2011		6617	5680
2012		6984	5895
2013		7352	6111
2014		7720	6327
2015		8087	6543
2016		8455	6758
2017		8822	6974
2018		9190	7190
2019			
2020			

1960N04h

Data LNV Voortgang kwantitatieve taakstellingen beleidscategorieën per 1 januari 2003 en 2004 en rapportages DLG Structuurschema Groene Ruimte 2000, 2001, 2002.

Bosuitbreidingslocaties in landinrichting; verwerving

	Realisatie in ha	Lineaire taakstelling in ha
1990		
1991		
1992		
1993		0
1994		176
1995		353
1996		529
1997		706
1998		882
1999	1530	1059
2000	1630	1235
2001	1651	1412
2002	1657	1588
2003	1702	1765
2004		1941
2005		2118
2006		2294
2007		2471
2008		2647
2009		2824
2010		3000
2011		
2012		
2013		
2014		
2015		
2016		
2017		
2018		
2019		
2020		

2131N04h

Data LNV Voortgang kwantitatieve taakstellingen beleidscategorieën per 1 januari 2003 en 2004 en rapportages DLG Structuurschema Groene Ruimte 2000, 2001, 2002.

Bosuitbreidingslocaties in landinrichting; inrichting

	Realisatie in ha	Lineaire taakstelling in ha
1990		
1991		
1992		
1993		0
1994		176
1995		353
1996		529
1997		706
1998		882
1999	1170	1059
2000	1290	1235
2001	1364	1412
2002	1381	1588
2003	1395	1765
2004		1941
2005		2118
2006		2294
2007		2471
2008		2647
2009		2824
2010		3000
2011		
2012		
2013		
2014		
2015		
2016		
2017		
2018		
2019		
2020		

2131N04g

Data LNV Voortgang kwantitatieve taakstellingen beleidscategorieën per 1 januari 2003 en 2004 en rapportages DLG Structuurschema Groene Ruimte 2000, 2001, 2002.

Landschapsontwikkelingsplannen

	Realisatie in stuks	Lineaire taakstelling in stuks
1990		
1991		
1992		
1993		
1994		
1995		
1996		
1997		
1998		
1999		
2000		
2001		
2002	0	0
2003	0	52
2004		105
2005		157
2006		209
2007		262
2008		314
2009		
2010		
2011		
2012		
2013		
2014		
2015		
2016		
2017		
2018		
2019		
2020		

2130N04g

Bron: Landschapsbeheer Nederland

Beheer wintergasten; beheer

	Realisatie in ha	Lineaire taakstelling in ha
1990		
1991		
1992		
1993		
1994		
1995	0	0
1996	3000	800
1997	4000	1600
1998	6000	2400
1999	14000	3200
2000	14000	4000
2001	15000	4800
2002	15000	5600
2003	14975	6400
2004		7200
2005		8000
2006		8800
2007		9600
2008		10400
2009		11200
2010		12000
2011		12800
2012		13600
2013		14400
2014		15200
2015		16000
2016		16800
2017		17600
2018		18400
2019		19200
2020		20000

1964N04g

Data afkomstig uit Beleidsvaluatie agrarisch en particulier natuurbeheer voor de Natuurbalans 2003, Werkdocument 2003/16, Alterra

Data 2003 afkomstig uit Voortgang realisatie operationele doelen LNV per 1 januari 2004

Data taakstelling Natuur Voor Mensen blz35 punt 4.

Recreatie- en staatsbos; verwerving

	Realisatie in ha	Lineaire taakstelling in ha
1990		
1991		
1992		
1993		0
1994		665
1995		1330
1996		1995
1997		2660
1998		3325
1999	4940	3990
2000	5290	4655
2001	5428	5320
2002	5571	5985
2003	5659	6650
2004		7315
2005		7980
2006		8645
2007		9310
2008		9975
2009		10640
2010		11305
2011		11970
2012		12635
2013		13300
2014		
2015		
2016		
2017		
2018		
2019		
2020		

0991N04g

exclusief ruilgrond

Data LNV Voortgang kwantitatieve taakstellingen beleidscategorieën per 1 januari 2003 en 2004

En DLG rapportages Structuurschema Groene Ruimte 2000, 2001, 2002.

Voor berekening 2003 de LNV rapportage 2004 genomen (8813)

minus de ruilgronden afkomstig van Marten Meyers (3147)

Recreatie- en staatsbos; inrichting

	Realisatie in ha	Lineaire taakstelling in ha
1990		
1991		
1992		
1993		0
1994		665
1995		1330
1996		1995
1997		2660
1998		3325
1999	5230	3990
2000	5540	4655
2001	5595	5320
2002	5788	5985
2003	6201	6650
2004		7315
2005		7980
2006		8645
2007		9310
2008		9975
2009		10640
2010		11305
2011		11970
2012		12635
2013		13300
2014		
2015		
2016		
2017		
2018		
2019		
2020		

0991N04h

Data LNV Voortgang kwantitatieve taakstellingen beleidscategorieën per 1 januari 2003 en 2004

en rapportages DLG Structuurschema Groene Ruimte 2000, 2001, 2002.

exclusief ruilgrond

VINAC regionaal groen, verwerving (inrichting is identiek)

	Realisatie in ha	Lineaire taakstelling in ha
1990		
1991		
1992		
1993		
1994		
1995		
1996		
1997		
1998		
1999		
2000		
2001		
2002		
2003		0
2004		63
2005		125
2006		188
2007		250
2008		313
2009		375
2010		438
2011		
2012		
2013		
2014		
2015		
2016		
2017		
2018		
2019		
2020		

1965N04g

Data uit bijlage 6 van Natuurcompendium2003. LNV 2003 en 2004

VINAC strategisch groen, verwerving (inrichting is identiek)

	Realisatie in ha	Lineaire taakstelling in ha
1990		
1991		
1992		
1993		
1994		
1995		
1996		
1997		
1998		
1999		
2000		
2001		
2002		
2003		0
2004		401
2005		801
2006		1202
2007		1603
2008		2004
2009		2404
2010		2805
2011		
2012		
2013		
2014		
2015		
2016		
2017		
2018		
2019		
2020		

2129N04g

Data uit bijlage 6 van Natuurcompendium2003 en NB2003 Bijlage 1. LNV 2003 en 2004

Kwaliteitsimpuls stadslandschap; verwerving (inrichting is identiek)

	Realisatie in ha	Lineaire taakstelling in ha
1990		
1991		
1992		
1993		
1994		
1995		
1996		
1997		
1998		
1999		
2000		
2001		
2002		
2003		
2004		
2005		
2006		
2007		
2008		
2009		
2010		0
2011		1000
2012		2000
2013		3000
2014		4000
2015		5000
2016		6000
2017		7000
2018		8000
2019		9000
2020		10000

0873N04g

Data LNV

Natuur voor mensen, mensen voor natuur blz 40

Robuuste verbindingen, verwerving

	Realisatie in ha	Lineaire taakstelling in ha	Lineaire taakstelling in ha	Lineaire taakstelling
1990				
1991				
1992				
1993				
1994				
1995				
1996				
1997				
1998				
1999				
2000		0		
2001	0	1350		
2002	19	2700		
2003	30	4050		
2004		5400	30	
2005		6750	787	
2006		8100	1545	
2007		9450	2302	
2008		10800	3059	3059
2009		12150	3817	4974
2010		13500	4574	6888
2011		14850	5332	8803
2012		16200	6089	10717
2013		17550	6846	12632
2014		18900	7604	14546
2015		20250	8361	16461
2016		21600		
2017		22950		
2018		24300		
2019		25650		
2020		27000		

2012N04g

Data NC2004 en rapportages DLG Structuurschema Groene Ruimte 2000, 2001, 2002. LNV 2003 en 2004 exclusief ruilgrond

Robuuste verbindingen, inrichting

	Realisatie in ha	Lineaire taakstelling in ha	Lineaire taakstelling in ha	Lineaire taakstelling
1990				
1991				
1992				
1993				
1994				
1995				
1996				
1997				
1998				
1999				
2000		0		
2001	0	1350		
2002	0	2700		
2003	0	4050		
2004		5400	0	
2005		6750	597	
2006		8100	1194	
2007		9450	1792	
2008		10800	2389	2389
2009		12150	2986	3796
2010		13500	3583	5203
2011		14850	4181	6611
2012		16200	4778	8018
2013		17550	5375	9425
2014		18900	5972	10832
2015		20250	6569	12239
2016		21600	7167	13647
2017		22950	7764	15054
2018		24300	8361	16461
2019		25650		
2020		27000		

2012N04h

Data NC2004 en rapportages DLG Structuurschema Groene Ruimte 2000, 2001, 2002. LNV 2003 en 2004. exclusief ruilgrond

Ecologische verbindingen, verwerving

	Realisatie in ha	Lineaire taakstelling in ha	Lineaire taakstelling in ha
1990		0	
1991		833	
1992		1667	
1993		2500	
1994		3333	
1995		4167	
1996		5000	
1997		5833	
1998		6667	
1999	40	7500	
2000	190	8333	
2001	194	9167	
2002	222	10000	222
2003		10833	
2004		11667	
2005		12500	
2006		13333	
2007		14167	
2008		15000	
2009		15833	
2010		16667	
2011		17500	
2012		18333	
2013		19167	
2014		20000	
2015		20833	
2016		21667	
2017		22500	
2018		23333	
2019		24167	
2020		25000	

1693N04g

Data NC2004 en rapportages DLG Structuurschema Groene Ruimte 2000, 2001, 2002.
exclusief ruilgrond

Ecologische verbindingen, inrichting

	Realisatie in ha	Lineaire taakstelling in ha	Lineaire taakstelling in ha
1990		0	
1991		833	
1992		1667	
1993		2500	
1994		3333	
1995		4167	
1996		5000	
1997		5833	
1998		6667	
1999	300	7500	
2000	370	8333	
2001	645	9167	
2002	645	10000	645
2003		10833	
2004		11667	
2005		12500	
2006		13333	
2007		14167	
2008		15000	
2009		15833	
2010		16667	
2011		17500	
2012		18333	
2013		19167	
2014		20000	
2015		20833	
2016		21667	
2017		22500	
2018		23333	
2019		24167	
2020		25000	

1693N04h

Data NC2004 en rapportages DLG Structuurschema Groene Ruimte 2000, 2001, 2002.
exclusief ruilgrond

Bestaand natuurterrein, verwerving

	Realisatie in ha	Lineaire taakstelling in ha
1990		
1991		
1992		
1993		0
1994		1440
1995		2880
1996		4320
1997		5760
1998		7200
1999	14200	8640
2000	16850	10080
2001	17955	11520
2002	20064	12960
2003	20831	14400
2004		15840
2005		17280
2006		18720
2007		20160
2008		21600
2009		23040
2010		24480
2011		25920
2012		27360
2013		28800
2014		30240
2015		31680
2016		33120
2017		34560
2018		36000
2019		
2020		

2013N04g

Data LNV Voortgang kwantitatieve taakstellingen beleidscategorieën per 1 januari 2003 en 2004

en rapportages DLG Structuurschema Groene Ruimte 2000, 2001, 2002.

Nieuwe natuur, verwerving

	Realisatie in ha	Lineaire taakstelling in ha	Lineaire taakstelling in ha
1990	18939	18939	
1991	21245	22988	
1992	23516	27036	
1993	26269	31085	
1994	29922	35133	
1995	32906	39182	
1996	37168	43231	
1997	41033	47279	
1998	43683	51328	
1999	46300	55376	
2000	50500	59425	
2001	55090	63474	
2002	58728	67522	
2003	61835	71571	61835
2004		75620	66024
2005		79668	70212
2006		83717	74401
2007		87765	78590
2008		91814	82778
2009		95863	86967
2010		99911	91156
2011		103960	95344
2012		108008	99533
2013		112057	103722
2014		116106	107910
2015		120154	112099
2016		124203	
2017		128251	
2018		132300	
2019			
2020			

0489N04g

Data afkomstig van indicator 0489N03g, figuur 6.3 uit NB2003. LNV 2003 en 2004
zie sheet rpt voor de getallen.

Exclusief ruilgrond en particulier

De lineaire taakstelling in 1990 laten beginnen op het punt van de realisatie van verwerving.

Nieuwe natuur, inrichting

	Realisatie in ha	Lineaire taakstelling in ha	Lineaire taakstelling in ha
1990		18939	
1991		22988	
1992		27036	
1993		31085	
1994		35133	
1995		39182	
1996		43231	
1997		47279	
1998		51328	
1999	46300	55376	
2000	50370	59425	
2001	55035	63474	
2002	46086	67522	
2003	46278	71571	46278
2004		75620	50666
2005		79668	55054
2006		83717	59442
2007		87765	63830
2008		91814	68218
2009		95863	72606
2010		99911	76994
2011		103960	81383
2012		108008	85771
2013		112057	90159
2014		116106	94547
2015		120154	98935
2016		124203	103323
2017		128251	107711
2018		132300	112099
2019			
2020			

0489N04h

Data LNV Voortgang kwantitatieve taakstellingen beleidscategorieën per 1 januari 2003 en 2004 en rapportages DLG Structuurschema Groene Ruimte 2000, 2001, 2002.

exclusief ruilgrond

De lineaire taakstelling in 1990 laten beginnen op het punt van de realisatie van verwerving.

Particulier natuurbeheer; beheer

	Realisatie in ha	Lineaire taakstelling in ha	Lineaire taakstelling in ha
1990			
1991			
1992			
1993			
1994			
1995			
1996			
1997			
1998			
1999		0	
2000	85	1011	
2001	191	2021	
2002	510	3032	
2003	1213	4042	1213
2004		5053	3949
2005		6063	6685
2006		7074	9421
2007		8084	12158
2008		9095	14894
2009		10105	17630
2010		11116	20366
2011		12126	23102
2012		13137	25838
2013		14147	28574
2014		15158	31310
2015		16168	34047
2016		17179	36783
2017		18189	39519
2018		19200	42255
2019			
2020			

1418N04g

Data uit SN-sheet van LASER en mondelinge toelichting Marlies

Sanders

plus Beleidsevaluatie agrarisch en particulier natuurbeheer voor de natuurbalans 2003.

Realisatie 2003 data afkomstig uit Voortgang realisatie operationele doelen LNV per 1 januari 2004.

Agrarisch natuurbeheer; beheer

	RBON	SAN	Realisatie in ha	Lineaire taakstelling in ha	Lineaire taakstelling in ha
1990	16000	0	16000	16000	
1991	20000	0	20000	19357	
1992	25000	0	25000	22714	
1993	31000	0	31000	26071	
1994	37000	0	37000	29429	
1995	39000	0	39000	32786	
1996	43000	0	43000	36143	
1997	50000	0	50000	39500	
1998	57000	0	57000	42857	
1999	64000	0	64000	46214	
2000	52000	12629	64629	49571	
2001	43000	25296	68296	52929	
2002	33000	37087	70087	56286	
2003			73209	59643	73209
2004				63000	76174
2005				66357	79139
2006				69714	82104
2007				73071	85069
2008				76429	88034
2009				79786	90999
2010				83143	93964
2011				86500	96930
2012				89857	99895
2013				93214	102860
2014				96571	105825
2015				99929	108790
2016				103286	111755
2017				106643	114720
2018				110000	117685
2019					
2020					

1988N04g

De lineaire taakstelling in 1990 laten beginnen op het punt van de realisatie.

Data afkomstig uit Verplichtingen_Provincie_SAN, waarbij de bruto weidevogels met 25% zijn vermenigvuldigd, dit na telefonisch contact met Ans van Kampen LASER.

Data RBON afkomstig uit abn 2003 met mondelinge mededeling Tjebbe de Boer DLG dat berekend moet worden

met beheersgebied+reservaat+H7.

Data afkomstig uit indicator 1988N03g met aanpassingen voor SAN; opnieuw berekent bruto weidevogels met 25%.

Voor 2003 is de realisatie overgenomen van LNV Voortgang realisatie operationele doelen LNV per 1 januari 2004.

Hier wordt geen onderscheid meer gemaakt tussen SAN en RBON.

Natte Natuur; verwerving

	Realisatie in ha	Lineaire taakstelling in ha
1990		
1991		
1992		
1993		
1994		
1995		
1996		
1997		0
1998		231
1999		462
2000		692
2001		923
2002	252	1154
2003	523	1385
2004		1615
2005		1846
2006		2077
2007		2308
2008		2538
2009		2769
2010		3000
2011		
2012		
2013		
2014		
2015		
2016		
2017		
2018		
2019		
2020		

2016N04g

Data DLG rapportages Structuurschema Groene Ruimte 2001.

Data voor 2002 van Verkeer en Waterstaat.

Voortgang realisatie operationele doelen LNV per 1 januari 2004.

Natte Natuur; inrichting

	Realisatie in ha	Lineaire taakstelling in ha
1990		
1991		
1992		
1993		
1994		
1995		
1996		
1997		0
1998		500
1999		1000
2000		1500
2001		2000
2002	808	2500
2003	709	3000
2004		3500
2005		4000
2006		4500
2007		5000
2008		5500
2009		6000
2010		6500
2011		
2012		
2013		
2014		
2015		
2016		
2017		
2018		
2019		
2020		

2016N04h

Data rapportages Structuurschema Groene Ruimte 2001.

Data voor 2002 van Verkeer en Waterstaat.

Voortgang realisatie operationele doelen LNV per 1 januari 2004.

Natte Natuur; beheer

	Realisatie in ha	Lineaire taakstelling in ha
1990		
1991		
1992		
1993		
1994		
1995		
1996		
1997		0
1998		500
1999		1000
2000		1500
2001		2000
2002		2500
2003	623	3000
2004		3500
2005		4000
2006		4500
2007		5000
2008		5500
2009		6000
2010		6500
2011		
2012		
2013		
2014		
2015		
2016		
2017		
2018		
2019		
2020		

2016N04j

Data LNV Voortgang realisatie operationele doelen LNV per 1 januari 2004.

Bijlage 4 Voortgangsrapportages LNV

A. Voortgang kwantitatieve taakstellingen beleidscategorieën per 1 januari 2004 d.d. 19 maart 2004 Marten Meijers LNV

<i>Beleids categorie</i>	<i>Taakstelling</i>	<i>Begrensd/ in planvorming</i>	<i>Verworven</i>	<i>Ingericht</i>
1. Nieuwe natuur, waarvan:				
a) Reservaat <i>(1975-2018)</i> <i>waarvan ter plekke</i> <i>waarvan ruilgrond</i>	100.000 ha	... ha	53.204 ha <i>43.399 ha</i> <i>9.805 ha</i>	36.702 ha¹
b) Natuurontwikkeling <i>(1990-2018)</i> <i>waarvan ter plekke</i> <i>waarvan ruilgrond</i>	51.500 ha	... ha	24.871 ha <i>17.652 ha</i> <i>7.219 ha</i>	9.432 ha¹
c) Nieuwe natuur <i>(2001-2018)</i> <i>waarvan ter plekke</i> <i>waarvan ruilgrond</i>	-	... ha	854 ha <i>784 ha</i> <i>70 ha</i>	412 ha
NURG	7.000 ha	7.000 ha	4.346 ha	1.560 ha
Overig uiterwaarden		6.082 ha		
<i>waarvan reseruaat</i>		<i>4.998 ha</i>	<i>898 ha</i>	<i>0 ha</i>
<i>waarvan natuurontwikkeling</i>		<i>7.385 ha</i>	<i>3.401 ha</i>	<i>1.516 ha</i>
<i>waarvan nieuwe natuur</i>		<i>699 ha</i>	<i>47 ha</i>	<i>44 ha</i>
2. Robuuste verbindingen <i>(2001-2020)</i> <i>waarvan ter plekke</i> <i>waarvan ruilgrond</i>	27.000 ha	518 ha	133 ha <i>30 ha</i> <i>103 ha</i>	0 ha
3. Bestaand natuurterrein <i>(1994-2018)</i>	36.000 ha	> 36.000 ha	20.831 ha	-
4. Recreatie(bos)² <i>(1991-2013)</i>	9.083 ha	9.859 ha	6.650 ha	4.721 ha
5. Staatsbos <i>(1991-2013)</i>	4.037 ha	3.839 ha	2.163 ha	1.480 ha
6. Groene verbindingen <i>(1994-2013)</i>	450 km	342 ha	80 ha	12 km
7. Bos in uitbreidingslocaties <i>(1994-2010)</i>	3.000 ha	2.069 ha	1.702 ha	1.395 ha

¹ Ingerichte oppervlakte is inclusief inrichting via Programma beheer (965 ha, volledig toegevoegd aan reservaten).

² De verworven én ingerichte oppervlakte wijkt af van de DLG-rapportage, omdat LNV de realisatie van het project Nesselolder in deze cijfers heeft verwerkt. Moet nog gebeuren!

<i>Beleidscategorie</i>	<i>Taakstelling</i>	<i>Begrensd/ in planvorming</i>	<i>Verworven</i>	<i>Ingericht</i>
8a.Kwaliteitsimpuls landschap <i>(2001-2020)</i>	10.000 ha	3.250 ha	-	-
8b.Kwaliteitsimpuls landschap <i>(2001-2020)</i>	40.000 ha	7.000 ha	-	-
9a.Overig bos en landschap in landinrichting¹ <i>(1994-2018)</i>	6.830 ha	7.190 ha	5.655 ha	3.901 ha
9b.Overig bos en landschap in landinrichting <i>(1994-2018)</i>	-	4.424 km	-	1.255 km
10a.Recreatie in landinrichting <i>(1994-2018)</i>	2.090 ha	2.484 ha	895 ha	632 ha
10b.Recreatie in landinrichting <i>(1994-2018)</i>	-	1.606 km	-	1.002 km

De beleidscategorie 'kwaliteitsimpuls landschap' wordt voor 2.000 ha verworven én ingericht via 'overig bos en landschap in landinrichting'. De taakstelling voor de laatste categorie is dan ook met 2.000 ha verlaagd naar 7.190 ha.

¹ *De beleidscategorie 'kwaliteitsimpuls landschap' wordt voor 2.000 ha verworven én ingericht via 'overig bos en landschap in landinrichting'. De taakstelling voor de laatste categorie is dan ook met 2.000 ha verlaagd naar 7.190 ha.*

**B. Voortgang beleidsprestaties recreatie en staatsbossen LNV
d.d. 1 april 2004 Marten Meijers**

Plangebiedsoort	(Alle)
Gebiedscategorie	Randstad Groen Structuur
PgbNaam	(Alle)
LIProjectNr	(Alle)
BeleidsCategorie2	(Alle)
Gebiedsnaam	(Alle)

			Gegevens			
Prov Nr	BeleidsCategorie	Eenheid	Taak- stelling Grond	Over- dracht Tm 2003	Toe- gerekend Bezit	Verwer- ving Tm 2003
6	Recreatiebos/gebied	ha	693	311	107	418
	Staatsbos	ha	445	177	55	232
7	Recreatiebos/gebied	ha	4.889	2.636	987	3.624
	Staatsbos	ha	736	702	21	723
8	Recreatiebos/gebied	ha	4.239	1.236	1.365	2.600
	Staatsbos	ha	2.658	596	613	1.209
Eindtotaal			13.660	5.658	3.147	8.806

Taakstelling is op basis van de oppervlakte opgenomen in de plannen.
Toegerekend bezit is oppervlakte ruilgronden.

C. Voortgangcijfers (ICES) natte natuurprogramma 2003 d.d. 26 mei 2004

Martine Molenschot LNV

Zuid-Hollandse Delta / Deltanatuur

Verwerving

In 2003 232 ha: 2 aankopen van 222 ha op de noordrand van Goeree Overflakkee en 2 kleinere aankopen in de Crezeepolder van samen 10 ha.

Tot en met 2003: 523 ha.

Inrichting

In 2003 162 ha inrichting afgerond bij Westplaatbuitengronden/Ventjagersplaten (in 2003 afgerond)¹.

Tot en met 2003: 190 ha².

Beheer

In 2003 is 74 ha in beheer gekomen bij SBB en 4 ha bij een waterschap (wat vervolgens is verpacht).

Tot en met 2003: 103 ha in beheer (74 ha bij SBB, 25 ha bij PNB's en 4 ha bij waterschap).

Noord Nederland

Verwerving

In 2003 heeft er geen verwerving plaatsgevonden.

Tot en met 2003: 46 ha.

Inrichting

In 2003 296 ha ingericht (eindafrekeningen hebben in dit jaar plaatsgevonden).

Tot en met 2003: 424 ha ingericht (de eindafrekeningen hebben hiervan plaatsgevonden)³.

Beheer

In 2003 zijn geen ha's nieuwe natuur in beheer erbij gekomen. De inrichting bij projecten van Noord Nederland betreft voornamelijk bestaande natuur, dat al in beheer is.

Tot en met 2003: 46 ha nieuwe natuur in beheer bij het Drents Landschap (dit betreft de aankoop die heeft plaatsgevonden van 46 ha).

IJsselmeergebied

Verwerving

Geen sprake van verwerving in het IJsselmeergebied, daar het vrijwel alleen projecten betreft in het water en/of oeverzones.

Inrichting

In 2003 0 ha inrichting afgerond. In 2003 is 1.057 ha aan inrichting onderhanden.

Tot en met 2003: 95 ha inrichting afgerond⁴.

Beheer

In 2003 0 ha in beheer gekomen.

Tot en met 2003: 100 ha in beheer bij SBB. (Dit betreft een project waarvan de inrichting nog niet is afgerond).

¹ Hiervan is ca 107 ha toe te rekenen aan ICES budget Deltanatuur; er was ook sprake van andere financieringsbronnen.

² Hiervan is ca 119 ha toe te rekenen aan ICES budget Deltanatuur. Er was ook sprake van andere financieringsbronnen.

³ Dit is niet volledig toe te rekenen aan het ICES budget Noord Nederland; er is ook sprake van financiering door derden.

⁴ Hiervan is 60 ha direct toe te rekenen aan ICES budget IJsselmeergebied.

**D. Voortgang realisatie operationele doelen LNV per 1 januari 2004,
d.d. 18 juni 2004, Marten Meijers**

Operationeel doel <i>(conform MJP)</i>	Taakstelling <i>(ha)</i>	Verworven <i>(ha)</i>	Ingericht <i>(ha)</i>	In beheer <i>(ha)</i>
1. EHS				
Nieuwe natuur	151.500	120.484	51.328	82.411**)
<i>waarvan ter plekke verworven</i>		<i>61.835</i>		
<i>waarvan ruilgrond</i>		<i>19.248</i>		
<i>waarvan verwerving niet van toepassing</i>		<i>39.401</i>		
<i>waarvan inrichting niet van toepassing</i>			<i>5.050</i>	
<i>waarvan particulier beheer</i>				<i>1.213</i>
Bestaande natuur	453.500	n.v.t.	n.v.t.	453.500
Robuuste verbindingen (1^e tranche)	13.500	5.807	1.284	-
<i>waarvan ter plekke verworven</i>		<i>30</i>		
<i>waarvan ruilgrond</i>		<i>649</i>		
<i>waarvan verwerving niet van toepassing</i>		<i>5.128</i>		
<i>waarvan inrichting niet van toepassing</i>			<i>1.284</i>	
Robuuste verbindingen (2^e tranche)	13.500	5.400	1.350	-
<i>waarvan ter plekke verworven</i>		<i>-</i>		
<i>waarvan ruilgrond</i>		<i>-</i>		
<i>waarvan verwerving niet van toepassing</i>		<i>5.400</i>		
<i>waarvan inrichting niet van toepassing</i>			<i>1.350</i>	
Natte natuur	6.500	569	331	245
<i>waarvan Zuidhollandse Delta</i>	<i>3.000</i>	<i>523</i>	<i>190</i>	<i>99</i>
<i>waarvan IJsselmeer</i>	<i>3.000</i>	<i>n.v.t.</i>	<i>95</i>	<i>100</i>
<i>waarvan Noord-Nederland</i>	<i>500</i>	<i>46</i>	<i>46</i>	<i>46</i>
Beheersgebieden	90.000	n.v.t.	n.v.t.	61.903
EHS-TOTAAL NIEUWE NATUUR	275.000			
EHS-TOTAAL	728.500			

1. EHS				
Nieuwe natuur	151.500	120.484	51.328	82.411**)
<i>waarvan NURG</i>	<i>7.000</i>	<i>4.346</i>	<i>1.560</i>	<i>1.560</i>
<i>waarvan in bufferzone</i>	<i>3.174</i>	<i>2.303</i>	<i>628</i>	<i>628</i>

Operationeel doel <i>(conform MJP)</i>	Taakstelling <i>(ha)</i>	Verworven <i>(ha)</i>	Ingericht <i>(ha)</i>	In beheer <i>(ha)</i>
Beheersgebieden	45.000	n.v.t.	n.v.t.	27.189
<i>waarvan agrarisch natuurbeheer</i>	<i>10.000</i>			<i>6.982</i>
<i>waarvan natuurbraak</i>	<i>5.000</i>			<i>908</i>
<i>waarvan wintergasten</i>	<i>20.000</i>			<i>14.975</i>
<i>waarvan weidevogels</i>	<i>10.000</i>			<i>4.324</i>

3. Recreatie om de Stad

Grootschalig Groen	15.891	8.863	6.201	6.201
Regionaal Groen	492	-	-	-

4. Nationale Landschappen

In de Nota Ruimte en de Agenda Vitaal Platteland is de realisatie van 20 Nationale Landschappen aangekondigd. Doelomschrijving, taakstelling en realisatietermijn worden in 2004 nader uitgewerkt.

**) Uit de cijfers blijkt dat ca. 30.000 ha nieuwe natuur reeds in beheer is, maar nog niet ingericht. Dit verschil wordt verklaard uit het feit dat een deel van de nieuwe natuur reeds in eigendom is van de beheerder (particulier beheer, overgangsbeheer) en later zal worden ingericht; ook komt het voor dat verworven gronden overgedragen worden aan de eindbeheerder, terwijl deze gronden nog niet zijn ingericht.

**E. Voortgang realisatie operationele doelen LNV per 1 januari 2004.
d.d. 18 juni 2004. Jasper Dalhuisen**

Vragen MNP en antwoorden LNV n.a.v dit overzicht:

De doelstellingen in voortgang operationele doelen zijn consistent met de doelen zoals vastgesteld na de ombuiging van verwerving naar beheer en vastgelegd in de brief van LNV aan de TK van 24-10-2004. De totalen voor nieuwe natuur agrarisch en particulier natuurbeheer wijken echter af van de taakstellingen in de AVP. Het MNP zal over 2003 de beleidsvoortgang rapporteren op het niveau van deze categorieën. Dat is ook consistent met het Jaarverslag van LNV. Volgend jaar zou het MNP graag de data ontvangen per doelstelling en wijze van realisatie.

Categorie	Nieuwe natuur	Agrarisch natuurbeheer	Particulier natuurbeheer
Brief 24-10	112.099 ha	97.685 ha	42.255 ha
AVP	117.499 ha	96.355 ha	38.205 ha

Vraag 1: Kan LNV instemmen met hantering doelstellingen door MNP van oktober brief? Dit ook omdat de AVP nog niet vastgesteld is in de TK. Kan LNV aangeven waardoor de verschillen komen?

Antwoord:

Akkoord met hanteren taakstellingen zoals vermeld in oktoberbrief aan de TK.

Verschil met de getallen in de regel AVP in de tabel:

In de taakstelling agrarisch natuurbeheer (96.355 ha) en particulier natuurbeheer (38.205 ha) zoals weergegeven in bovenstaande tabel is GEEN rekening gehouden met de taakstellingen voor beheer (4050 ha particulier natuurbeheer en 1330 ha agrarisch natuurbeheer) in de 2^e tranche robuuste verbindingen.

Het verschil tussen de taakstelling nieuwe natuur (EHS nieuwe natuur (reservaat- en natuurontwikkelingsgebieden)) in de brief van 24-10 (112.099 ha) en AVP (117.499 ha) in bovenstaande tabel is 5400 hectare. Dit komt overeen met de taakstelling voor agrarisch en particulier beheer in de 2^e tranche robuuste verbindingen. Blijkbaar is dat opgeteld bij de taakstelling voor EHS nieuwe natuur. Dit lijkt op appels en peren bij elkaar optellen.

In het overzicht voortgang doelen per 1 januari 2004 van juni ontbreken een aantal categorieën. Deze staan wel in het vergelijkbare overzicht van april. Deze categorieën waren zeker nog bestaand beleid in 2003 en worden ook gerapporteerd in het Jaarverslag van LNV.

Vraag 2: Kan LNV instemmen met het gebruiken van de LNV beleidsprestatie-cijfers van april voor de niet genoemde categorieën in juni?

Antwoord:

Omdat het om vervallen doelen gaat en het om uitfinanciering gaat, wordt voorgesteld deze categorieën niet meer op te nemen.

In alle categorieën zijn de ruilgronden toegenomen ten opzichte van de versie van april.

Vraag 3: Komt dit doordat n.a.v. een aantal categorieën die vervallen zijn in de AVP LNV de ruilgronden opnieuw berekend heeft? Zijn de beschikbare ruilgronden nu naar rato aan minder categorieën toebedeeld? Wat betekent dit voor de genoemde ruilgronden in de versie van april?

Antwoord:

De systematiek van de verantwoording van ruilgronden is veranderd. Tot aan de verantwoording 2003 was er sprake van een toedeling van de gekochte hectares naar beleidscategorie. Vanaf jaarverslag 2003 wordt er gewerkt met trekkingsrechten op het vermogen van BBL op basis van de waarde van de aan de EHS toegedeelde hectares ruilgrond in bezit van BBL en op basis van de beschikbaar gestelde budgetten per beleidsdoel.

Uit het overzicht blijkt dat de doelstellingen voor nieuwe natuur en robuuste verbindingen die gerealiseerd worden via het spoor van agrarisch natuurbeheer niet te hoeven worden ingericht.

Vraag 4: Kan LNV aangeven waarom inrichting niet meer gewenst is? De natuurdoelstelling blijft immers hetzelfde? Als voor de realisatie van de doelen inrichting noodzakelijk was waarom is dat dan nu niet meer het geval met alleen een andere beheerder?

Antwoord:

Uitgangspunt bij de omslag van minder verwerving naar meer beheer is dat de natuurkwaliteit (natuurdoelen) gehandhaafd moeten worden. Er wordt vanuit gegaan dat een kwart van de omslag kan worden gerealiseerd via agrarisch natuurbeheer met behoud van het natuurdoel. Bij agrarisch natuurbeheer (SAN) is inrichting niet aan de orde.

Het MNP is voornemens de volgens LNV niet meer in te richten gronden niet op te nemen als gerealiseerd bij inrichting, en de niet meer te verwerven eveneens niet bij gerealiseerd verwerving.

Uit het overzicht blijkt dat er totaal 1.213 ha particulier natuurbeheer is afgesloten.

Vraag 5: Waarom is bij deze ha-en niet aangegeven dat zij ook ingericht zijn? Of acht LNV dat hier niet nodig?

Antwoord:

Er is niet aangegeven hoeveel ingericht is omdat dat moeilijk te zeggen is om de volgende redenen:

Inrichting bij particulier natuurbeheer geschiedt op basis van een 6-jarige subsidie. De meeste mensen vragen tegelijk met subsidie functieverandering inrichtingssubsidie aan. Men dient een inrichtings- en beheerplan in voor een (eerste) tijdvak van 6 jaar. Ieder jaar krijgt de aanvrager een voorschot, na het 6e jaar vindt afrekening plaats. Programma Beheer is in 2000 begonnen, er dus nog geen inrichtingssubsidie afgerond
Iemand kan na dit eerste 6-jarig tijdvak nog één tijdvak inrichtingssubsidie aanvragen
Je hoeft geen inrichtingssubsidie aan te vragen via programma beheer, inrichtingsgeld kan ook van een andere financier komen.
Bij half natuurlijk grasland is inrichting meestal niet nodig
In onze eigen beheertabellen rekenen we daarom altijd dat na 6 jaar (in 2006) de eerste ha in beheer komen en dus ingericht zijn.

Uit de cijfers van LASER over 2003 blijkt dat totaal voor 965 ha particulier natuurbeheer is afgesloten.

Vraag 6: Hoe kan het verschil worden verklaard door LNV en kan ook worden aangegeven wat er in 2003 is gerealiseerd?

Antwoord:

Laser geeft aan dat 965 ha 'ingericht' zijn. Dit is een 'schatting' van laser en wat diffuus door bovenstaande bij antwoord op vraag 5. Jullie vraag was: voor hoeveel ha afgesloten, dan zou ik 1213 ha gebruiken (conform verantwoording en andere officiële documenten).

Er is een discrepantie tussen de gemelde totale beleidsprestaties van 2002 en 2003 indien deze gecombineerd worden met de gemelde prestatie over 2003 in het jaarverslag van LNV. Bijvoorbeeld nieuwe natuur 2002 = 58728 ha, jaarverslag prestatie 2003 = 3.318 ha, nieuwe natuur 2003 = 61.835 ha. Er is dus 200 ha meer gerealiseerd volgens de jaarcijfers, Dit geldt ook voor de cijfers van robuuste natuur.

Vraag 7: Kan LNV verschil tussen cijfers in jaarverslag en de aan het MNP verstrekte gegevens verklaren?

Zo niet dan zal het MNP niet verder op deze verschillen ingaan, maar wel opnemen in de Natuurbalans dat deze discrepantie in de cijfers geconstateerd is.

Antwoord:

Verskil is te verklaren uit het feit dat andere definities zijn gebruikt. Gegevens over 2003 en 2002 zijn dan niet helemaal vergelijkbaar meer.

Bij natte natuur, onderdeel Noord-Nederland is aangegeven dat er totaal 46 ha is ingericht en dat er 46 ha beheerd wordt. Conform de cijfers van DN is er echter 424 ha ingericht en betreft het nagenoeg geheel inrichting van bestaande natuurterreinen. In eerder rapportages is aangegeven dat 117 ha was verworven en 480 ha was ingericht. Het restant van 383 ha behoefde niet te worden verworven aangezien dat al eigendom is van een terreinbeherende organisatie.

Vraag 8: Kan LNV het verschil in data tussen DN en DP, verklaren evenals waarom er niet 480 ha in beheer is aangezien dit al eigendom is van terreinbeherende organisaties?

Antwoord:

De 46 ha is gebaseerd op realisatie van nieuwe natte natuur binnen Noord Nederland. Bij natte natuur onderdeel Noord Nederland gaat het echter hoofdzakelijk over beekherstel en herstel natte oeverlanden, herinrichting van bestaande natuur dus. Verwerving van gronden vindt sporadisch plaats; in 2001 is 46 ha aangekocht en overgedragen aan een provinciaal Landschap. Inrichting van dit areaal vindt niet binnen natte natuur plaats (momenteel wordt er buiten natte natuur om een inrichtingsplan voor dit gebied opgesteld). De 46 ha inrichting en beheer is gebaseerd op deze grondaankoop van 46 ha. Aangezien dit areaal niet is ingericht en er inrichting heeft plaatsgevonden binnen bestaande natuur, is het niet juist om van deze cijfers uit te gaan.

Daarentegen dient uitgegaan te worden van 424 ha waarvoor de inrichting is afgerond (dit is dus exclusief de 46 ha die is aangekocht). Dit is gebaseerd op de feitelijk gerealiseerde inrichting waarvoor de eindafrekeningen uiterlijk 31-12-'03 hebben plaatsgevonden [bron DLG-Groningen]. Het areaal natte natuur wat in beheer is per 1/1/04 binnen Noord Nederland bedraagt dan 470 ha (424 ha inrichting van bestaande natuur wat feitelijk al in beheer was + 46 ha aangekocht).

Voor de voorgaande natuurbalansrapportage is van een andere bron gebruik gemaakt. Deze bron baseerde zich op een planning in plaats van daadwerkelijke realisatie. Hierdoor is het verschil in realisatiecijfers ontstaan. In de natuurbalans over 2003 dient DLG als bron te worden gebruikt, waardoor de realisatiecijfers voor natte natuur onderdeel Noord Nederland tot en met 2003 uitkomen op:

verwerving: niet van toepassing

inrichting: 424 ha (herinrichting bestaande natuur waarvan de eindafrekeningen hebben plaatsgevonden)

beheer: 424 ha (heringerichte bestaande natuur)

N.B. Daarnaast is 46 ha verworven (bij wijze van uitzondering) en in beheer overgedragen aan een provinciaal landschap. Op dit areaal heeft geen inrichting plaatsgevonden binnen het kader van ICES natte natuur.

Bij beheergebied (binnen en buiten de EHS) is aangegeven dat er 73.209 ha gerealiseerd is (= 61.903 + 6.982 + 4.324). Uit de exel bestanden van LASER en DLG blijkt dat er 72.176 ha gerealiseerd is. Dit is al inclusief de gewijzigde berekening van de bruto weidevogel contracten.

Vraag 9: Kan LNV verklaren waardoor het verschil in cijfers komt en de achterliggende exel bestanden toezenden?

Antwoord:

Nee, als jullie jullie berekening opsturen naar Team Beheer (van Erve), kunnen we kijken waar het verschil zit. Wij hanteren 73.209 ha.

Bij wintergasten was aangegeven dat er voor 15.230 ha aan gedoogovereenkomsten was afgesloten (op basis van het evaluatierapport Ganzen opvangbeleid, 2003. In het overzicht van DP is dit 14.975.

Vraag 10: Kan LNV aangeven waar dit verschil door veroorzaakt wordt?

Antwoord:

Het cijfer 14.975 komt van het faunafonds. Dit cijfer hanteren wij.

In het overzicht van DP en het AVP is aangegeven dat er ook 453.500 ha bestaande natuur buiten de EHS is en dat deze beheerd wordt. Bij natuur buiten de EHS is niet aangegeven dat er ook sprake is van bestaande natuur buiten de EHS van 96.500 ha (volgens NVM). In het Jaarverslag 2003 is aangegeven dat er 125.538 ha beheerd wordt buiten de EHS door terreinbeherende organisaties.

Vraag 11: Kan LNV aangeven aangeven waarom deze ha-en niet genoemd worden in dit overzicht en de AVP? Als de doelstelling is vervallen kan dan aangegeven worden waarom, en wat er met deze ha-en gebeurd?

Antwoord:

De 453.500 ha bestaande natuur BINNEN de EHS is geen beleidstaakstelling maar een voorlopige inschatting van de omvang van de bestaande natuur binnen de begrensde EHS. De 96.500 hectare bestaande natuur BUITEN de EHS is in het MJP komen te vervallen, daar sturen we niet meer op.

LNV draagt bij aan de beheerskosten van bestaande natuurterreinen. Niet op alle hectare bestaande natuur geeft LNV subsidie zoals terreinen Defensie, waterleidingbedrijven, waterschappen.

Bij grootschalig groen is aangegeven dat de taakstelling 15.891 ha is terwijl in de AVP een taakstelling van 19.364 ha staat. Van deze 19.364 ha, is 6.593 ha bufferzone. De betaling van de bufferzone vindt voor 2/3 plaats door VROM (4.394 ha) en 1/3 door LNV.

Vraag 12: Kan LNV aangeven hoe de doelstelling van 15.891 zich verhoudt tot 19.364? Hoe zijn de diverse doelstellingen opgebouwd?

Antwoord:

Taakstelling Recreatie om de Stad in MJP (19.364 ha) omvat 3.216 ha recreatiegebied, waarvoor LNV de beheerskosten financiert. Blijft over:

$19.364 - 3.216 = 16.148$ ha.

Deze taakstelling is inmiddels verlaagd naar 15.891 ha a.g.v.:

* correctie Mainport en Groen (-220 ha; wordt niet gefinancierd door LNV)

* correctie IJsselmonde (- 37 ha; was 363 ha, is 326 ha).

d.d. 24 juni 2004, vragen voortgang beleidsprestaties 2003

d.d. 20 juli 2004, beantwoording vragen LNV per e-mail

**F. Voortgang realisatie operationele doelen LNV per 1 januari 2004
d.d. 22 juli 2004 Marten Meijers**

Operationeel doel <i>(conform MJP)</i>	Taakstelling <i>(ha)</i>	Verworven <i>(ha)</i>	Ingericht <i>(ha)</i>	In beheer <i>(ha)</i>
1. EHS				
Nieuwe natuur	151.500	120.484	51.328	82.411**)
<i>waarvan ter plekke verworven</i>		<i>61.835</i>		
<i>waarvan ruilgrond</i>		<i>19.248</i>		
<i>waarvan verwerving niet van toepassing</i>		<i>39.401</i>		
<i>waarvan inrichting niet van toepassing</i>			<i>5.050</i>	
<i>waarvan particulier beheer</i>				<i>1.213</i>
Bestaande natuur	453.500	n.v.t.	n.v.t.	453.500
Robuuste verbindingen (1e tranche)	13.500	5.807	1.284	-
<i>waarvan ter plekke verworven</i>		<i>30</i>		
<i>waarvan ruilgrond</i>		<i>649</i>		
<i>waarvan verwerving niet van toepassing</i>		<i>5.128</i>		
<i>waarvan inrichting niet van toepassing</i>			<i>1.284</i>	
Robuuste verbindingen (2e tranche)	13.500	5.400	1.350	-
<i>waarvan ter plekke verworven</i>		<i>-</i>		
<i>waarvan ruilgrond</i>		<i>-</i>		
<i>waarvan verwerving niet van toepassing</i>		<i>5.400</i>		
<i>waarvan inrichting niet van toepassing</i>			<i>1.350</i>	
Natte natuur	6.500	523	709	623
<i>waarvan Zuidhollandse Delta</i>	<i>3.000</i>	<i>523</i>	<i>190</i>	<i>99</i>
<i>waarvan IJsselmeer</i>	<i>3.000</i>	<i>n.v.t.</i>	<i>95</i>	<i>100</i>
<i>waarvan Noord-Nederland ***)</i>	<i>500</i>	<i>n.v.t.</i>	<i>424</i>	<i>424</i>
Beheersgebieden	90.000	n.v.t.	n.v.t.	61.903
EHS-TOTAAL NIEUWE NATUUR	275.000			
EHS-TOTAAL	728.500			

1. EHS				
Nieuwe natuur	151.500	120.484	51.328	82.411**)
<i>waarvan NURG</i>	<i>7.000</i>	<i>4.346</i>	<i>1.560</i>	<i>1.560</i>
<i>waarvan in bufferzone</i>	<i>3.174</i>	<i>2.303</i>	<i>628</i>	<i>628</i>

Operationeel doel <i>(conform MJP)</i>	Taakstelling <i>(ha)</i>	Verworven <i>(ha)</i>	Ingericht <i>(ha)</i>	In beheer <i>(ha)</i>
2. Natuur buiten EHS				
Beheersgebieden	45.000	n.v.t.	n.v.t.	27.189
<i>waarvan agrarisch natuurbeheer</i>	<i>10.000</i>			<i>6.982</i>
<i>waarvan natuurbraak</i>	<i>5.000</i>			<i>908</i>
<i>waarvan wintergasten</i>	<i>20.000</i>			<i>14.975</i>
<i>waarvan weidevogels</i>	<i>10.000</i>			<i>4.324</i>
3. Recreatie om de Stad				
Grootschalig Groen	15.891	8.863	6.201	6.201
Regionaal Groen	492	-	-	-

4. Nationale Landschappen

In de Nota Ruimte en de Agenda Vitaal Platteland is de realisatie van 20 Nationale Landschappen aangekondigd. Doelomschrijving, taakstelling en realisatietermijn worden in 2004 nader uitgewerkt.

**) Uit de cijfers blijkt dat ca. 30.000 ha nieuwe natuur reeds in beheer is, maar nog niet ingericht. Dit verschil wordt verklaard uit het feit dat een deel van de nieuwe natuur reeds in eigendom is van de beheerder (particulier beheer, overgangsbeheer) en later zal worden ingericht; ook komt het voor dat verworven gronden overgedragen worden aan de eindbeheerder, terwijl deze gronden nog niet zijn ingericht.

***) In Noord-Nederland is tevens 46 ha verworven en (niet ingericht) overgedragen aan de eindbeheerder.

Verschenen rapporten in de reeks Planbureau rapporten (per 15 oktober 2004)

- 1 *Wamelink, G.W.W. & H.F. van Dobben, 2004*
Effectiviteit van natuurbeheersscenario's in het veenweidegebied; een modelsimulatie met SMART2-SUMO2-MOVE2
- 2 *Sanders, M.E., R. Pouwels, J.M. Baveco, A. Blankena & M.J.S.M. Reijnen, 2004*
Effectiviteit van agrarisch natuurbeheer voor weidevogels; literatuuronderzoek
- 5 *Bredenoord, H.W.B., G.H.P. Dirkx, M.L.P. van Esbroek, A.J.M. Koomen & T.J. Weijsschedé, 2004.*
Beleidsvaluatie natuur en landschap. Achtergronddocument bij Natuurbalans 2004
- 7 *Hinsberg, A. van, H. Noordijk, M.L.P. van Esbroek, D.C.J. van der Hoek & J. Wiertz, 2004.*
Ecologische Hoofdstructuur en het milieu. Achtergronddocument bij Natuurbalans 2004
- 8 *Veen, J. van, B.J.M. Arts & P. Leroy, 2004*
Natuur in soorten en gebieden: beleid van particulieren en overheden. Achtergronddocument bij Natuurbalans 2004
- 10 *Oerlemans, N., E. van Well & A. Guldmond, 2004.*
Agrarische natuurverenigingen aan de slag. Een tweede verkenning naar de rol van agrarische natuurverenigingen in natuurbeheer. Achtergronddocument bij Natuurbalans 2004 (tevens uitgegeven door het Centrum voor Landbouw en Milieu. Culemborg).
- 15 *Huttenhuis, D., 2004*
De potentiële bijdrage van agrarisch natuurbeheer aan landschapskwaliteit.